HIEROZOICON

Sive bipertitum opus

DE

ANIMALIBUS

SACRÆ SCRIPTURÆ.

PARS PRIOR

Agit Libris quatuor

De ANIMALIBUS in genere.

ET DE

QUADRUPEDIBUS

VIVIPARIS ET OVIPARIS.

PARS POSTERIOR

Agit Libris ſex

DE AVIBUS, SERPENTIBUS, INSECTIS, AQUATICIS, ET FABULOSIS ANIMALIBUS.

Cum Indice ſeptuplici

I. *Locorum Scripturæ.*
II. *Auctorum qui citantur.*
III. *Vocum Hebraici, Chaldaici, Syriaci, Samaritanici, & Æthiopici Sermonis.*
IV. *Vocum Arabicarum.*
V. *Græcarum.*
VI. *Romanarum, quæ paſſim explicantur.*
VII. *Rerum.*

Auctore SAMUELE BOCHARTO.

LONDINI,

Excudebat *Tho. Roycroft,* Regiæ Majeſtatis in Linguis Orientalibus Typographus: Impenſis *Jo. Martyn* & *Jac. Alleſtry,* ad inſigne Campanæ in Cœmeterio *D. Pauli,* MDCLXIII.

Pœnæ, quæ ſub manum occurrunt, peccare audentibus. *Suetonius* in *Auguſto* capite quadrageſimo nono, *Et quò celeriùs, ac ſub manum annuntiari cognoſcique poſſit quid in provincia quaque geratur.* Quid ſi יד *manus* fuerit retis aliquod genus, ità dicti, quòd eo capreæ, tanquam manu, detineretur. Ut ab *Arabico* كف cuph *manus* كفة cuppha vocantur *pedicæ*, aut *caſſes*, quibus capreas venantur. *Alcamus,* كفة الظبا ما يصاد به Et ibidem شبه المنجل الخاطوف tanquam rapacis avis unguis vocatur يشد بحبالة الصيد يختطف به لظبي *falcis ſpecies, quâ reti venatorio devinctâ capitur caprea.* Hæc etſi fortaſſe non ſint omnino rejicienda, tamen puto verius, quod primum dixi, *Solomonis* orationem eſſe Ellipticam, & in priore hemiſtichio aliquid deeſſe ex poſteriore ſupplendum. Et fortè in priore ſcripſerat *Solomon*, *Erue te ùt caprea* צבי מיד *è manu venatoris*: ùt in ſequente hemiſtichio, *& ùt avis* מיד יקוש *è manu aucupis*. Sed per ſcribarum incuriam periit vocula ציד propter præcedentis מיד τὸ ὁμοιοτέλευτον. Quamvis eò devenire neceſſe non ſit, cùm id *Hebræis* familiare eſſe videam, ut in uno ex duobus hemiſtichiis aliquid deſit, quod ex altero ſuppletur. Sic *Num.* ix. 16. *Nubes illud tegebat* (ſupple *interdiu*:) *& ſpecies ignis noctu.* Pſ. lxxxiv. 11. *Melior eſt dies unus in atriis tuis, quàm mille* (ſupple *alibi.*) Sirach. xvi. 3. *Præſtat, unus juſtus, quàm mille* (ſupple *injuſti.*) Pſ. xci. 7. *Cadent à latere tuo* (ſupple *ſiniſtro*) *mille, & à dextera tua decies mille.* Prov. xviii. 16. *Dux carens intelligentiâ, & multus oppreſſionibus* (ſupple *abbreviabit dies ſuos*:) at *qui odit quæſtum, prolongabit dies.* Et 1 Tim. iv. 3. *Prohibentium contrahere matrimonium,* (jubentium) *abſtinere à cibis, quos Deus creavit,* &c. Ita hìc, *Erue te ùt caprea è manu* (ſupple *caſſium*, aut *venatoris*, ùt in ſequente,) *& ùt avis è manu laquei,* aut *aucupis.* Capreas ſcilicet, cervos, ibices, & reliquas hujusmodi feras, quas curſu aſſequi facile non eſt, retibus & pedicis implicare conantur venatores. Ità *Ælianus* (*Hiſt.* lib. 12. cap. 46.) de *Tuſcis* ſcribit, τοὺς παρ' αὐτοῖς ἐλάφους καὶ ὑπὸ δικτύων μὲν, καὶ ὑπὸ κυνῶν ἁλίσκεσθαι, *Cervos, qui apud eos ſunt, tam retibus, quàm canibus capi*: & Muſicæ illecebrâ ad retia pellici ſolitos. Alii ſylvam utrimque lineâ & pennis claudebant, quarum formidine feræ, & cervi potiſſimùm, in retia paulatim impellebantur. *Virgilius* de cervis libro tertio *Georgicorum*,

Hos non immiſſis canibus, non caſſibus ullis,
Purpureæve agitant pavidos formidine pennæ.

Et libro duodecimo *Æneidos*,

Incluſum veluti ſi quando in flumine nactus
Cervum, aut puniceæ ſeptum formidine pennæ
Venator curſu, canis & latratibus inſtat.

Pythagoras in *Ovidio Metamorphoſeωs* libri decimi quinti *Fabulâ* quadrageſimâ tertiâ,

Nec formidatis cervos includite pennis.

Lucanus libri quarti verſu 437.

——ſic dum pavidos formidine cervos
Claudit odoratæ metuentes aëra pennæ.

Seneca, *De Clementia* libri primi capite duodecimo; *Si feras lineâ & pennâ concluſas contineas.* Et *De ira* libri ſecundi capite duodecimo, *Cùm maximos ferarum greges linea pennis diſtincta contineat, & in inſidias agat ab ipſo effectu dicta formido.* Et alter *Seneca* in *Hippolyto*,

Picta rubenti linea penna
Vano cludat terrore feras.

Arrianus in *Epictetum* libri ſecundi capite primo, Ὅτι φοβοῦνται φεύγουσαι αἱ ἔλαφοι τὰ πτερὰ, ποῦ τρέπονται, καὶ πρός τινα ἀναχωροῦσιν ὡς ἀσφαλῆ; πρὸς τὰ δίκτυα, καὶ οὕτως ἀπόλλυνται. *Cùm aves* (id eſt, avium pennas) *cervi fugientes timent, quò convertuntur, & quò ſecedunt, ut in tuto ſint? Ad retia, & ſic pereunt.* *Oppianus* libro quarto *Halieuticῶn*,

Ὥσπερ καὶ ἐν ξυλόχοισιν ὀρέστεροι ἀγρευτῆρες
Εἴλον ἀναλκείην ἔλαφον εὐαγέϊ τέχνῃ,
Μηρίνθῳ στέψαντες ἅπαν δρύος· ἀμφὶ δὲ κύρων
Ὀρνίθων δήσαντο δοιὰ πτερὰ, &c.

Sic etiam in ſylvis montani venatores invalidum cervum felici arte capiunt, lineâ coronantes totum quercetum; circùm autem levium avium ligant veloces pennas. Auſonius *Theoni* Epiſtolâ quartâ,

An cum fratre vagos dumeta per avia cervos
Circumdas maculis, & multâ indagine pennæ?

Nemeſianus verſus finem *Cynegetici*,

Digerat innexas non una ex alite pennas,
Námque urſos, magnósque ſues, cervósque fugaces,
Et vulpes, acrésque lupos, ceu fulgura cœli
Terrificant, liniqne vetant tranſcendere metas.

Hieronymus in *Orthodoxi & Luciferani* dialogo capite tertio, *Pavidorum more cervorum, dum vanos pennarum evitatis colores, fortiſsimis retibus implicamini.* *Auguſtinus* libro primo *De nuptiis & concupiſcentia*, *Inſtar ferarum, quæ circumdantur pennis, ut cogantur in retia.* De cervis porrò quæ allata ſunt, etiam de capreis dicta putà; quæ, *Blondo* teſte apud *Geſnerum*, *eâdem arte, quâ cervi decipiuntur. Comprehenduntur enim & canibus, implicantur & retibus,* &c. Itaque de caprearum retibus, & eas illaqueandi modo multa occurrunt apud *Arabes*. Sic in *Alcamus*, præter كفة & خاطوف de quibus jam diximus, etiam كصيص (caſſis) eſt حبالة يصاد به الظبي *rete, quo caprea capitur.* Et ظبي ميدي eſt *caprea, cujus priores pedes in caſſes inciderunt.* Et نسق الظبي id eſt, في الحبالة علق *caprea è laqueo pependit.*

Hoc *Arabum* Proverbium ترك الظبي ظله *Caprea umbram ſuam reliquit*, *Damir* ità exponit, يضرب للرجل النفور وظله كناسه الذي يستظل من شدة الحر وهو اذا نفر منه لا يعود اليه ابدا *Ferit fugacem hominem. Capreæ ſcilicet umbra eſt latibulum ejus, in quo captat umbram propter æſtûs vehementiam: & ex eo cùm ſemel fugit, nunquam ad illud revertitur.* Hinc explica hæc *Eſ.* xiii. 14. והיה כצבי מדח *Et erit ùt caprea expulſa.* Agitur de *Babylone*, in cujus umbram multi ſeceſſerant, tanquam in tutiſſimum propugnaculum. Sed, *Medis* ad eam devaſtandam undequaque concurrentibus, prædicitur fore, ut unusquisque eam deſerat, atque ut caprea è latibulo ſuo expulſa indè diſcedat, nunquam poſtliminiò reverſurus.

De capreæ eſu meminit *Moſes Deut.* xii. 15, 22. & xiv. 5. & xv. 22. Et in *Solomonis* cibariis caprea nominatur 1 *Reg.* iv. 23. *Arabes* quoque capreæ eſum multùm commendant. *Avicenna* وخير لحوم الوحش لحم الظبا *Optimæ è ferinis ſunt caprearum carnes.* *Razi* apud *Damirem*, & *Abenbitarem*, لحم الظبي حار يابس وهو اصلح لحوم الصيد واجوده الخشف *Caro capreæ calida eſt, & ſicca, & carnium venaticarum ſaluberrima: at capreoli caro bonitate maximè antecellit.* Simeon Sethi, Τὰ τῶν δορκάδων κρέατα ἀχυμώτερά ἐστι τῶν λοιπῶν ἀγρίων ζώων, καὶ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἔχει οἰκείωσιν· *Caprearum carnes melioris ſucci ſunt, quàm cæterorum agreſtium animalium, & ad humanum corpus ſunt magis accommodatæ.* Apud *Athenæum* libro nono *Palamedes Eleaticus* ait οὐκ ἄχαρι κρέας τὸ τῶν δορκάδων, *caprearum carnem non eſſe injucundam.* Et *Philoſtratus* libro ſecundo in *Indorum* conviviis integras apponi capreas.

Quæritur cur in *Cantico* Sponſus cum caprea toties conferatur. Ut *Cant.* ii. 19. *Similis eſt dilectus meus capreæ.* Et verſu decimo ſeptimo, *Revertere, dilecte mi; ſimilis eſto capreæ.* Et capitis octavi verſu decimo quarto, *Fuge, dilecte mi; & ſimilis eſto capreæ.* Plerique veterum ad id referunt, quod jam antè obſervavimus, dorcadem, ſeu capream animal eſſe perſpicaciſſimum. *Origenes* in *Cantica* Homiliâ tertiâ, *Caprea habet in natura ſua, ut non ſolùm videat ipſa, & perſpiciat acerrimè, ſed & aliis viſum præbeat. Aſſerunt namque hi, quibus Medicinæ peritia eſt, ineſſe huic animali intra viſcera humorem quendam, qui caliginem depellat oculorum, & obtuſiores quosque viſus exacuat. Meritò ergò capreæ vel damulæ* Chriſtus *comparatur; quia non ſolùm videt ipſe patrem, ſed & videri ab aliis facit, quorum viſus ipſe curaverit.* *Gregorius Nyſſenus* Homiliâ quintâ, Ἡ δορκὰς σημαίνει τὴν ὀξυωπίαν τοῦ τὸ πᾶν ἐπιβλέποντος· *Caprea ſignificat viſûs acumen ejus, qui omnia perſpicit.* Philo Carpathius, *Sponſus, ſcilicet* Chriſtus, *capreæ aſſimilatur, eò quòd corda omnium ſubtiliſſimè rimetur, & inſpiciat cogitationes omnes.* Aponius in *Cantica* libro quarto, *Capreæ pro eo opinor ſimilem dici; quia noſtræ ſalutis inluſtratio cæcitatem cordis auferens,* &c. Quod ibidem ſequitur, *Caprearum poſterior corporis pars candorem demonſtrat*, ad pygargos pertinere ſuo loco docuimus. *Theodoretus* de *Chriſto*, Δορκάδι αὐτὸν ἡ νύμφη ἀπεικάζει, διὰ τὸ ὀξυδερκὲς, καὶ διορατικὸν, καὶ τῶν μελλόντων προγνωστικόν· *Eum cum caprea Sponſa confert, propter viſûs acumen, & perſpicaciam, & futurorum præcognitionem.* Michaël Pſellus *in* Cantica, *Caprea Allegoricè videntem ſignificat. Nam ipſe* (Chriſtus) *omnium corda intuetur.* Quæ quidem piè dicta, ſed neſcio an ad rem; quia hæ Allegoriæ *Græci capreæ* nominis etymologiâ totæ nituntur. Neque enim in ſacro textu quidquam eſt, unde pateat *Solomonem* id reſpexiſſe. Quin de Sponſi ſaltibus, aut fugâ, aut reditu iis locis (*d*) agitur, quibus confertur cum caprea. Itaque nihil puto reſpici, quàm capreæ in curſu aut ſaltu agilitatem: cui ſimilis Sponſi alacritas, & exequendi celeritas, ac facilitas, quidquid agat, aut moliatur. De capreæ hinnulo capite præcedenti dictum eſt, & capite, quod proximum ſequetur, agemus de caprearum ſpeciebus, & coloribus.

(d) Cant. ii. 8. 9. 17. & viii. 14.

CAPUT VIGESIMUM SEXTUM.

Quid veteres & recentiores ſcripſerint de animalibus Unicornibus.

Animalia multa μονοκέρωτα *apud veteres.* 1. *Rhinoceros. Cur* Martialis *illum gemino cornu deſcribat. Variæ ſententiæ. Illum locum aliter legendum. Aliorum conjecturæ refelluntur.* 2. *Equus* Indicus *unicornis.* 3. *Aſinus* Indicus. 4. *Bos* Indicus. *Hi boves ab* Oppiano Ἄονες *dicuntur per ſummum errorem; cujus fontes aperiuntur.* 5. *Propriè dicta monoceros in* India *ſolâ reperitur. A qua fortè non diverſi equus & aſini* Indici. Conſtantinopoli *monocerotis* ἐκτύπωμα *planè: aliud apud* Philoſtorgium. *Monocerotis deſcriptio in* Paulo Veneto, *&* Ludovico Vartomano. *De eodem multa ex* Arabibus. *Nomen Indicum in* Æliano καρτάζωνον (*malè ſcribunt* καρτάζωνον) *in* Arabibus carcaddan, *in* Coptis ΧΑΡΧΙΝΟΣ. *Natales* India *&* Nubia *in* Goyame. *Fœmina quamdiu ferat uterum. Cum quibus animalibus coëat.* فرش Coptis ἈΣΠΙΔΟΧΕΛΩΝΗ. *De monocerotis mole & ſtaturâ variæ ſententiæ. Collum ad pedes inflexum. Animal ſolidungulum. Longæviſſimum. Terribile. Homini & elephanto infenſum, quem cornu ſuo transfigit, & ſurſum tollit. Sed* ruch *avis fert unguibus monocerotem. Tela in eum nihil poſſunt. Palumbes amat. Multa de cornu gravitate, ſoliditate, craſſitudine. Variæ intùs figuræ. Baltei ex his confecti, & alia quædam.* خرشن charſan, *vel,* خريش charis, *animal hœdi ſpecie, cornu unicum in fronte habens, in* Segeſtana, *&* Bulgariâ. *Per virginem capitur. Origo fabulæ. In* Carpatho *monte rupicapræ unicornes. Lepus monoceros. Cornuti lepores ex* Norvegia *allati. Cornu* jachmur, *vel* jâmur, *unicum: ſed in ramos diviſum. Tale quid apud* Cæſarem *libro ſexto. In* Simeone Setho *moſchi capreolus unicornis. Ibi quædam emendata. Alii* Arabes *de moſcho.* Avicenna *explicatur. Muſchus* Tubetienſis *cur optimus. Capreolum muſchi quomodo deſcribant* Arabes. *De unicornibus animalibus quid* Hebræi. *Fabula de bove unicorni ab* Adamo *Deo oblato. Alii capreis accenſent. Monoceros ſylvæ* Ilai *Hebræis* קרש. *Ejus cornu nigrum. Ità etiam* Ælianus, *&* Phile, *cujus interpres notatus.* תחש *noſtris* taxus, *aut* melis, Hebræis *animal unicorne, quod nuſquam comparuit poſt abſolutum Tabernaculum.* Pomarius *cornu unicornis docet contra venena multùm pollere, & quâ arte dignoſcatur. Oryx etiam animal unicorne* Ariſtoteli, *&* Plinio. *De eo multa ex ſcriptoribus.* Heliodorus *emendatus.* Gazel *non eſt* oryx, *ſed* capreæ hinnulus. Oppianus *orygem aliter deſcribit, quàm reliqui ſcriptores. Concluditur tamen idem eſſe animal, & refelluntur objectiones. Dorcades totæ albæ.* Μελάφρενα *partes geminæ.* Duplex *pro* lato. *Oryx, animal pugnaciſſimum. Oryx non ſemper unicornis. Oryx bove non multò minor: jungebatur bigis, & equi vices præſtabat.* Subulo ὄρυξ.

Ut nobis viam præſtruamus ad explicationem *Hebrææ* vocis ראם, *reem*, vel רים, *rem*, quam vetuſtiſſimi interpretes *monocerotem* eſſe voluerunt, liber

in hoc capite lectori ob oculos pone re quæ veteres & recentiores ſcribunt de animalibus unicornibus. Horum unum eſt ῥινόκερως, reliqua μετωποκέρωτα. Rhinoceros *Ariſtoteli* notus non fuit. Illum primus deſcripſit *Agatharchides* ſub *Ptolemæo Sexto*. Poſt quem *Artemidorus*, *Diodorus*, *Strabo* qui viderat, *Plinius*, *Solinus*, *Ælianus*, *Oppianus*, *Philoſtratus*, *Dio*, *Pauſanias*, alii; quos non vacat hìc exſcribere. Tantùm hoc quæſierim libens, cùm conſtet rhinocerotem unicum in naſo cornu habere, unde belluæ nomen, cur geminum illi tribuat *Martialis*, vel quiſquis auctor eſt libri *Spectaculorum*, cùm de *rhinocerote* dicit *Epigrammate* vigeſimo ſecundo;

Námque gravem gemino cornu ſic extulit urſum,
Jactat ùt impoſitas taurus in aſtra pilas.

Gemino cornu, inquiunt, id eſt, *forti*, & *vehementi*: quomodo dixit *Virgilius*,

—— duplici dentalia dorſo.

Alii *gemino cornu*; quia rhinoceros habet duo cornua, ut obſervat *Pauſanias*, τὸ ἐπ' ἄκρᾳ τῇ ῥινὶ κέρας, καὶ ἄλλο ὑπὲρ αὐτὸ οὐ μέγας, *unum in extremo naſo, aliud ſupra illud non magnum*. Neutrum ad rem, ùt quidem puto. *Geminus* pro *forti* nuſquam occurrit. In *Virgilio* (a)

—— duplici dentalia dorſo,

(a) Georg. lib. 1. verſu 173.

id eſt, *lato*, inquit *Servius*: *ùt aut duplex agitur per lumbos ſpina: aut reverà duplici, cujus utrumque eminet latus; & ferè hujuſmodi ſunt omnes vomeres in Italia.* Fruſtrà etiam id obſervatur, rhinocerotem geminum habere cornu. Alterum enim eſt in dorſo, quo urſum extuliſſe dici non poteſt. Itaque ad illud cornu non pertinent hæc *Poëta*,

—— gemino cornu ſic extulit urſum.

Proinde *Politiano* cùm hæc non ſatisfacerent, is aliud excogitavit, nempe urſum dici *gravem gemino cornu* Dativo Caſu, id eſt, gravem etiam iis animalibus, quibus geminum eſt cornu; quales tauri, &c. Quod ut ineptum & coactum docti meritò rejiciunt. Neque enim creſcit robur cum numero cornuum. Arietes, & hircos, utut bicornes, nemo crediderit eſſe rhinocerote robuſtiores. Itaque *Poëta* locum puto eſſe corruptum, quamvìs non videam ſatìs quomodo poſſit reſtitui. Varias tamen afferam conjecturas, ut in iis lector eligat quod videbitur commodiſſimum, aut ipſe meliora tentet. Fortaſſe *Poëta* non ſcripſerat, *gravem gemino*, ſed, diverſis Caſibus,

— gravi geminum cornu ſic extulit urſum.

Geminum urſum, id eſt, *duos urſos*; non ſimul, ſed ſucceſſivè oblatos; vel ſimul oblatos extulit ſucceſſivè: niſi malis *Geticum urſum*, id eſt, *Scythicum*; quia verſus Aquilonem urſi majores, eſſétque id θαυματωδέστερον, ſi majorem urſum cornu ſuſtuliſſe dicatur rhinoceros. Sed *geminum* probo magìs, quia ſequente verſu,

Jactat ùt impoſitas taurus in aſtra pilas,

Poëta plures pilas videtur opponere pluribus urſis. Et de *Carpophoro* ſic dicitur *Epigrammate* 23,

Ille tulit geminos facili cervice juvencos.

Gravi cornu, id eſt, *αἰνῷ*, *atroci*, *diro*, *moleſto*, *infeſto*. Vel, voce leviter inflexâ, *brevi cornu*; quia pro belluæ magnitudine cornu breviſſimum eſt. Utrumque habet *Oppianus* in deſcriptione rhinocerotis libro ſecundo *Cynegeticῶn*,

—— ὀλίγον δ' ὑπὲρ ἄκρα ῥινὸς
Ἀντέλλει κέρας αἰνὸν, ἀκαχμένον, ἄγριον ἄορ·

Breve ſuper ſummum naſum ſurgit cornu, grave, acutum, ſævum telum.

Jam hæc ſcripſeram, cùm incidi in alias hujus loci interpretationes, quæ mihi præcedentibus non magìs ſatisfaciunt. Una *Scaligeri* ſic habet, *Rhinoceros eſt cornu gemino, altero puſillo in fronte, altero in nare robuſtiſſimo, quo audaciſſimè pugnat, ac vincit elephantum. Ut jam deſinant nugari* Grammatici *de* gemino *cornu apud* Martialem. Sed puſillum illud in fronte cornu non aliunde novit, quàm ex pictura, qualem nullam vidimus. Anno *Chriſti* 1515 ex *India* in *Luſitaniam* advectus eſt rhinoceros, quem accuratè pinxit *Albertus Durerus* tum temporis inſignis pictor. Et ex illius prototypo expreſſa ἐκτυπα per totam *Europam* ſparſa ſunt, quæ cornu nullum exhibent in fronte rhinocerotis. Sed ſupra cornu, quod eſt in nare infima, quatuor tubercula, quorum ſummum frontem, cætera glabram in ima parte attingunt. Hæc tubercula pro cornibus ſi habuit illuſtriſſimus *Scaliger*, jam rhinoceros non erit *gemino*, ſed *quinquegemino* cornu animal. Utùt ſit, his, vel cornibus, vel tuberculis non extulerat urſum; ſed unico illo, quod eſt in nare. Itaque hæc nihil ad rhombum.

Altera *Jani Douzæ*, *Petri Scriverii*, *Gerardi Voſſii*, virorum, qui in his literis facilè primas tenent, pro *urſo* legit *urum*: quod ſic explicant,

— gravem gemino cornu ſic extulit urum,

id eſt, *urum, quamvìs gemino cornu gravem, tam facilè ſuſtulit, quàm taurus objectas pilas. Et meritò* (inquiunt) gravem gemino cornu *Poëta dicit, cùm ſingula urorum cornua, teſte* Plinio, *duas urnas capiant.* At nè ſic quidem videntur id obtinere, quod volunt, nempe, ut urus *gravis* dicatur eſſe propter cornua. Quid enim cornuum gravitas ad ipſum uri corpus, quod pendere neceſſe eſt plura millia pondo, ſi verè ſcripſit *Cæſar* uros eſſe magnitudine paulò infra elephantos: & *Servius* in librum ſecundum *Georgicorum*, exceptis elephantis, majores eſſe cæteris animalibus? Itaque quidquid ponderis his accedit ex gravitate cornuum, nullum momentum habet. Prætereà *Poëta* ſic ſcripſerit rem prorſus impoſſibilem, nempe animal, elephanto penè par, facilè ſublatum fuiſſe à rhinocerote, cui *Strabo*, qui viderat, tribuit ſolùm μέγεθος τοῦ ταύρου, *tauri magnitudinem*. *Artemidorus* quidem rhinocerotem ait μικρὸν ἀπολείπεσθαι τοῦ ἐλεφάντων, *vix inferiorem eſſe elephantis*. Sed nè ſic quidem facilè ſuſtulerit urum. Itaque rhinoceroti non urus, ſed

—— pila taurus erat.

Liber *Spectaculorum Epigrammate* 9. de *rhinocerote*,

Quantus erat cornu, cui pila taurus erat?

Martialis ipſe libri decimi quarti *Epigrammate* quinquageſimo tertio, cui titulus *Rhinoceros*, id eſt, guttus è naſo rhinocerotis;

Nuper in Auſonia *Domini ſpectatus arenâ,*
Hic erit ille tibi, cui pila taurus erat.

Hæc igitur rhinocerotis fuit ultima virtus. Alioqui frigida eſſet laus, ſi urum etiam ſuſtuliſſet, qui tauro multò major eſt. At, inquiunt, rhinocerotis & urſi certamen impar fuiſſet, cùm vulgari etiam tauro urſum ſuperare minimè ſit operoſum. Quod ipſum mihi quidem perſuadet non unum urſum, ſed geminum rhinoceroti fuiſſe objectum, nè impar eſſet pugna. Quamvìs tauro urſum ſuperare non fuerit ità facile, quàm illi volunt. Quin taurum ab urſo proſterni, & quâ arte, disertè docent (b) *Ariſtoteles*, (c) *Plinius*, (d) *Solinus*, (e) *Ælianus*. Et id ipſum inſinuat *Euſtathius* in *Hexaëmeron* pag. 35. Itaque nihil video hactenùs, quod à priore ſententia me dimoveat.

(b) Hiſt. lib. 8. cap. 5. (c) Lib. 8. cap. 36 (d) Capite De Numidia. (e) Lib. 6. cap. 9

Rhinoceroti oppono feras μετωποκέρωτας, id eſt, *quæ cornu in fronte habent*, atque illud quidem unicum, quales equus, aſinus, & bos *Indici*, propriè dicta *monoceros*, *oryx*, &c. Equi meminit *Oneſicritus* apud *Strabonem* libro decimo quinto, in *India* deſcribens ἵππους μονοκέρωτας, ἐλαφοκράνους, *equos unicornes, cervinis capitibus*. *Ælianus* etiam *Hiſtoriæ* libri tertii capite quadrageſimo primo, ubi tam equi, quàm aſini *Indici* cornu numerat inter alexipharmaca.

Aſinus *Indicus*, ſeu verìus onager, equo par eſt magnitudine, albo corpore, capite purpureo, oculis cyaneis, carne amarâ & guſtui ingratâ. In fronte prominet unum cornu cubitale, vel ſeſquicubitale, in medio nigrum, album infrà, ſuprà puniceum, magni uſûs in Medicina. Inter animalia ſolipeda ſolus habet fel in jecore, & in pedibus talos, eóſque nigros. Robur, & pernicitas

pernicitas ſumma eſt. Cornu, dentes, & calces, ex æquo terribiles. Locis maximè deſertis degit. Vivus raro capitur. Hæc (f) *Apoſtolius* ex (g) *Æliano*, *Ælianus* ex (h) *Cteſia*. Sed & ejuſdem animalis plures alii meminerunt. In his *Ariſtoteles Hiſtoriæ* libri ſecundi capite primo, *Plinius* libri undecimi capite trigeſimo ſeptimo, & quadrageſimo ſexto, *Pollux* libri primi capitis undecimi ſectione decimâ quartâ, *Philoſtratus* in *Apollonio* libro tertio, *Antigonus Mirabilium* capite ſeptuageſimo ſecundo, *Phile* capite trigeſimo ſeptimo. Et ex *Hebræis Gerſom* in *Porta cœli* fol. 26. 6. ubi de aſinis, והמין הזה במחוז אינדיא יש לו קרן אחד במצחו כן כתוב בספר בעלי חיים *Etiam illa ſpecies in* Indiæ *regione unicum habet in fronte cornu. Ità ſcribitur in libro* De animalibus.

(f) Prov. 1157. Ὄνος ἐν μελίτταις. (g) Hiſt. lib. 4 cap. 52. (h) In Indicis apud Photium.

Boves in *India* ſolidis ungulis eſſe, unicornes etiam, ex *Cteſia* tradunt *Plinius* & *Solinus*. Eoſdem in *Æthiopia* ſic deſcribit *Ludovicus Vartomanus Navigationum* libri ſecundi capite decimo quinto, *Vaccas etiam vidi* (*Zeilæ*, quæ eſt urbs *Æthiopiæ*) *cornu unicum in fronte media habentes inſtar monocerotis, longitudine ſupra palmi magnitudinem. His cornu in terga reſupinatum. Coloris ſunt phœnicei.* Nempe tam in *Æthiopia*, quàm in *India*, poſſunt illorum eſſe natales. Sed de *Oppiano* quid fiet, qui *Aonios* appellat libro ſecundo *Cynegeticῶn*, ubi de boum vario genere;

Μώνυχες Ἀόνιοι, σκιλὸν γένος, οἰοκέρωτες,
Ἐκ τε μέσου κέρας αἰνὸν ἀπαντέλλουσι μετώπου·

Solidunguli ſunt Aonii, *varium genus, unicornes, & è media fronte grave cornu producunt*. *Aonii*, id eſt, *Bœotici*. Nulli enim *Aones* alibi, quàm in *Bœotia*. In qua ſi qui fuerunt hujuſmodi boves, quomodo id intactum prætereierunt *Dicæarchus*, *Strabo*, *Pauſanias*, alii, qui *Bœotiam* tam accuratè deſcripſerunt? Et *Ariſtoteles* in eximio *De animalibus* opere? Ut *Plutarchum* taceam, qui de *Bœotia* ſua tam multa habet inſignia. *Oppianum* igitur puto ex aliquo ſcriptore hæc hauſiſſe, in quo poſt boves αἱ ὄνοι ponebantur in cenſu τῶν μονοκερώτων. Et cùm ex αἱ ὄνοι factum eſſet ἀόνιοι per ſcribarum imperitiam, conjuncta ſunt, quæ fuerant divellenda. Eódem facit, quòd boves illi *Aonii* ab *Oppiano* vocantur σκιλὸν γένος *varium genus*. Apparet enim id petitum eſſe ex aſinorum μονοκερώτων deſcriptione, qui partim albi erant, partim purpurei. Atque ipſum cornu habuerunt nigrum, album, & puniceum. Quale nihil occurrit de bobus unicornibus.

Propriè dicta μονόκερως juxta veteres in *India* ſolâ reperitur. Aſperrimam eſſe feram dicit *Plinius* libri octavi capite vigeſimo primo, reliquo corpore ſimilem equo, capite cervo, pedibus elephanti, caudâ apro, mugitu gravi, uno cornu nigro mediâ fronte cubitorum duûm eminente, id eſt, pedum quatuor, ùt *Solinus* interpretatur; cætera *Plinio* ſimilis. Nec multò aliter hoc animal deſcribunt *Ælianus* & *Phile*: niſi quòd de cervino capite nihil habent. Et *Phile* os leonis illi affingit. Neque à monocerote puto diverſos fuiſſe *Indicos* equos, & aſinos, de quibus ſuprà: cùm monocerotem in multis equo eſſe ſimilem *Plinius* disertè aſſerat. Et aſini *Indici* deſcriptio, qualis eſt in *Cteſia*, & *Æliano*, maximè accedat ad monocerotis deſcriptionem, quam, præter eundem *Ælianum*, *Plinius*, *Solinus*, & *Phile* nobis exhibent.

Sed ab his diverſiſſimum fuit *Conſtantinopoli* unicornis ἐκτύπωμα, ex quo *Philoſtorgius* hoc animal ità deſcribit libri tertii capite undecimo. Τὴν μὲν κεφαλὴν δράκοντος φέρει, κέρας δὲ σκολιὸν αὐτῷ πέφυκεν, οὐ σφόδρα μέγα. ὁ δὲ ἀνθερεὼν αὐτοῦ πώγωνος ὑποπίμπλαται ἅπας. Μακρὸς δὲ ὁ τράχηλος, εἰς ὕψος ἀνατεινόμενος, ὁλκῷ δράκοντος ἐγγύτατα παραπλήσιος. τὸ δὲ ἄλλο σῶμα ἐλάφῳ προσέοικε μᾶλλον. τοὺς δὲ πόδας λέοντος ἔχει. *Draconis quidem caput habet, cornu verò curvum innatum ei, haud valde magnum. Mentum ejus barbâ totum obſitum eſt. Longáque cervix, in altum protenſa, ad ſyrma draconis proximè accedit. Reliquo quidem corpore cervo ſimilis magis. Pedibus autem leoninis eſt.* Quæ eadem legere eſt in *Nicephoro Calliſto* libri noni capite decimo nono.

Cum his ſi quis recentiores conſerat ejuſdem animalis deſcriptiones, duas omnino reperiet: unam *Pauli Veneti* libri tertii capite decimo quinto, alteram *Ludovici Vartomani*, *Romani* Patritii, libri primi capite decimo nono: ſed quibus neque inter ſe, neque cum veteribus ullâ ratione convenit. Prior enim ſic habet, ubi de regno *Baſman* in *Java* minore; *Inveniuntur apud eos elephanti, & unicornes, in magna multitudine. Et ſunt unicornes paulò minores elephantis, pilum habentes bubali, & elephanti pedem. Habent caput ùt aper, & more porcorum libenter morantur in luto, & aliis immunditiis. In medio frontis geſtant cornu unum, groſſum, & nigrum. Linguam habent ſpinoſam, quâ lædunt homines, & animalia.* Poſterior talis eſt, *Ab altera* (Mecchani) *delubri ſepta viſuntur, in quibus unicornes gemini aſſervantur*, &c. *Alterum eorum, quem conſtat longè proceriorem eſſe, pullo equino triginta menſes nato haud abſimilem crediderim. Prominet in fronte cornu unicum longitudine trium cubitorum. Longè natu minor eſt alter, utpotè anniculus, ac equino pullo ſimillimus. Ejus cornu quaterni palmi longitudinem non excedit. Coloris eſt id animal equi muſtelini: caput cervi inſtar; collo non oblongo, rariſſimæque jubæ, ab altera parte ſolùm dependentes. Tibias habet tenues, eaſdémque graciles admodùm, hinnuli modo. Ungulas anteriorum pedum bifidas habet, caprinos pedes fermè referentes. Tibiarum poſteriorum pars exterior villoſa eſt, pilique plurimi. Sanè id animal ferum videtur; verùm ferociam neſcio quâ comitate condit. Advecti ſunt ex* Æthiopia *ab* Æthiopum *Rege*, &c.

His libet addere quæ de monocerote reperio apud *Arabes*, quæ nondum protrita ſunt, nec in ore vulgi doctorum. In Scripturæ *Paraphraſtis* ferè vocatur ذو القرن الواحد & وحيد القرن *unicornis*, ùt *Æthiopicè* አሐዱ ፡ ቀርን ፡ In *Alcamus* alicubi مرميس *mirmis*, & هرميس *hirmis*. In *Damire* الحمار الهندي *aſinus Indicus*, & جريش *charris*, vel حرشن *charſan*. Sed vulgatiſſimum *monocerotis* nomen, nec ſolùm apud *Arabes*, ſed & apud *Perſas*, *Tartaros*, atque *Indos* receptum, eſt كركند *carcand*, كركندن *carcandan*, vel, ùt plerumque ſcribitur, كركدن *carcaddan*. Eo enim *Hiſtorici* paſſim utuntur, & *Geographus Nubienſis* Clim. 1. part. 8, & 10. *Alkazuinius*, *Algiahid*, *Damir*, *Alcamus* ſæpiuſculè, *Pentateuchi* Paraphraſtes *Pariſiis* editus, *Deut.* xxxiii. 17. Et Fœmininum كركندة *carcanda* reperitur in *Zamachſari*. Et *Copticum* ΧΑΡΧΙΝΟΣ pro *monocerote* videtur indè deflexum. Quin vetuſtum hoc fuiſſe nomen jam olim in uſu apud *Indos* his verbis docet *Ælianus Hiſtoriæ* libri decimi ſexti capite vigeſimo: Λέγεται δὲ καὶ ζῷον ἐν τούτοις εἶναι μονόκερων, καὶ ἀπ' αὐτῶν ὀνομάζεσθαι καρκάζωνον· *Dicitur inter eos animal eſſe unicorne, quod carcazonum vocant.* Et rurſus, Μονίας ἐστὶν ὁ δὲ ὁ Ἰνδὸς καρκάζωνος· *Solitarius eſt* Indicus *ille carcazonus*. Ità enim ſcribendum pro καρτάζωνος. Hæc de nomine. Feram ipſam *Alkazuinius* in *India* deſcribit. *Geographus Arabs* naſci aſſerit in primo Climate, in الرامي *Alrami*, *Indiæ* inſulâ, prope *Sarandib*, id eſt, prope *Zeilan*, ſeu *Taprobanam*. *Alrami*, Paulo Veneto *Lambri*, pars eſt *Javæ* minoris, quam is ſe luſtraſſe ſcribit,

ſcribit, & in ea haberi unicornes, libri tertii capite decimo tertio, & decimo octavo. Alii non ſolùm *Indiam*, ſed & *Nubiam* illis aſſignant. *Damir* ubi de monocerote,

معادنه ببلاد الهند والنوب

Fodinæ ejus (id eſt, loci natales) *ſunt in India, & Nubiâ*. Nempe in *Goyame*, vel *Gogiane*, *Abyſſinorum* imperii parte extremâ, ad *Lunæ* montes, & fontes *Nili* fluminis. Ibi enim unicornes ex incerta fama multi deſcribunt. In his *Johannes de Bermuden*, & *Ludovicus de Urreta* in *Æthiopiæ deſcriptione*, & *Marmolius Africæ* ſuæ libri primi capite vigeſimo tertio. *En las ſierras de* Beht, *o de la* Luna, *que ſon en la alta* Ethiopia, *ſe cria un animal llamato unicornio*, &c.

De origine *Arabes* multa nugantur. *Damir*,

يقال ان الانثي من هذا النوع تحمل

كانثي الفيل سبع سنين ويخرج

ولدها نابت الاسنان والقرن قوي

الكافر

Dicitur fœmina in ea ſpecie uterum ferre, ùt elephanti fœminam per ſeptem annos (aliud exemplar

ثلث سنين

per tres annos, quod vero propius, & ab *Alkazuinio* confirmatur)

نابت

creſcentem, (al. meliùs

ثابت

firmum) *& pullum ejus educi dentibus, & cornu, & ungulâ jam robuſtâ*. Sequitur,

وقيل اذا قاربت الانثي ان

تضع يخرج الولد راسه مهنا يرعي

اطراف الشهر ثم يرجع وقد انكر

الجاحظ هذا القول

Addunt, cùm fœmina vicina eſt partui, pullum caput educere, ut depaſcatur extremos ramos arborum, deinde in uterum recondi: quod tamen negat Algiahid. Sunt, qui monocerotem hybridam eſſe volunt: ſed ex quorum animalium coitu naſcatur non ſatìs liquet. *Damir* in uno exemplari,

يقال انه متولد بين

الفرس والفيل

Aiunt quidam *generari ex equo, & elephante*. In altero, pro

الفرس

id eſt, *equo*, legitur

القرش

id eſt, ἈΣΠΙΔΟΧΕΛΏΝΗ. Ità redditur in *Lexico Coptico* pag. 171. Porrò ἀσπιδοχελώνη eſt *ceti ſpecies tam portentoſæ magnitudinis*, ὡς πολλάκις τοῖς ναυτιλλομένοις νήσου μεγάλης φαντασίαν ἐμποιῆσαι, *ut ſæpe navigantibus ſpeciem ingentis inſulæ exhibeat*; ùt *Euſtathius* aſſerit in *Hexaemeron* pag. 19. *Zamachſari* dicit

القرش

cetum unum eſſe è maximis, qui naves frangat, & ſubvertat. Alii rotundum eſſe dicunt. Proinde orcam eſſe puto, quæ à tereti figura dicta eſt. *Orca* enim eſt vaſis genus rotundâ formâ; unde etiam *urceus*. Placuit igitur nugatoribus naſci monocerotem ex elephantis cum orca coitu: quorum ille in terra, hæc in mari maximum eſt animal.

Nec de mole ſatis convenit. In *Alkazuinio*

كركند حيوان

في جثة الفيل خلقته كخلقة الثور

الا انه اعظم منه

Carcand (ſeu *monoceros*) *animal eſt elephanti ſtaturâ, bovis habitu, niſi quod majus eſt*. In Geographo eſt

دون الفيل وفوق الجاموس

infra elephantem, & ſupra bubalum: ùt in Paulo Veneto *paulò minor elephante*. At in *Damire* eſt

دون الجاموس

infra bubalum: in Vartomano *pullo equino triginta menſes nato haud abſimilis*: in Marmolio *tamanno de un potro de dos annos*, id eſt, *ſtaturâ pulli bienis*. In Geographo

في عنقها عوج كعنق

الجمل لكن اعوجاجه بخلاف اعوجاج

عنق الجمل وراسها مايل الي يديها

collum habet curvum ùt camelus, ſed contrario flexu: caput enim habet inclinatum ad anteriores pedes. In *Alkazuinio*,

من العجب كونه قد جمع

بين الكافر والقرن فان كل حيوان

ذي قرن له ظلف

E mirabilibus naturæ ejus eſt, quòd ſolidam ungulam & cornu conjunctim habet, cùm alia omnia animalia, quæ cornuta ſunt, ungulam diviſam habeant. Contrà *Damir*,

وليس في الحيوان ذو قرن

مسقوق الطرف غيره

Nullum eſt cornutum animal diviſum in extremis (id eſt, ungulis) *præter iſtud*. Sed, additâ negatione, legendum

لا مسقوق

non diviſum. Sequitur,

وهو يجتر

كالبقر والغنم والابل وياكل

الحشيش

Et illud ruminat ùt bos, & ovis, & camelus, & gramine veſcitur. Animal eſt longævissimum, ſi verè *Alkazuinius*:

يعيش سبعماية وهيجانه

بعد خمسين سنة

Annis vivit ſeptingentis, & impetus ejus ad Venerem incipit poſt annum quinquageſimum.

Eſt in eodem

غضب سريع

ira preceps.

يخافه

جميع الحيوانات بارض الهند

Timent illud omnia animalia in terra Indiæ.

اذا كان بارض لم يدع

شيا من الحيوان في تلك البلاد حتي

لو كان بينه وبينه ماية فرسخ من

جميع الجهات فانها تهرب من هيبته

Cùm aliquam terram occupavit, non permittit, ut ullum animal in ea degat in centum paraſangarum intervallo ab omni parte. Et reliqua omnia præ ejus metu fugiunt.

Hæc *Alkazuinius*. *Damir* etiam, qui refert

اهل الهند

populum Indiæ ità tradere. Sed, ùt addit, illi inprimis

شديد العداوة للانسان اذا شم

رايحته او سمع حسه طلبه فاذا

ادركه قتله ولم ياكل منه شيا

grave in hominem eſt odium, ità ut, cùm vel ex odore, vel ex auditu eum ſenſit, quærat illicò, & repertum interficiat, non tamen ex eo quidquam comedat. Eſt & illi cum elephante bellum internecinum. *Damir*,

وهو عدو الفيل

Infenſum eſt elephanti. Nec multò poſt,

وله قرن واحد في راسه عظيم لا

يستطيع لثقله ان يرفع راسه وهذا

القرن مصمت قوي الاصل حاد الراس

يقاتل به الفيل فلا تفيده معه

اناباه شيا

Et unicum cornu habet in capite tam magnum, & grave, ut caput tollere non poſſit. Eſtque ſolidum illud cornu, validum in radice, acutum in ſummitate, quo elephantem interficit, nec quidquam ei proſunt ſui dentes. Et rurſus,

زعمون انه ربما نطح الفيل فرفعه

علي قرنه

Illud elephantem aiunt, ſuo cornu transfixum, ſæpe ſublimem attollere. Unde *Alcamus*,

الكركدن دابة تحمل الفيل

علي قرنها

Alcarcaddan, *fera, quæ ſuper cornu ſuum fert elephantem*. Sed, ùt *monoceros* elephantem, ità *ruch* avis monocerotem ſurſum attollere creditur. Idem *Alcamus*,

الرخ طاير كبير

يحمل الكركدن

Ruch, *magna avis, quæ fert monocerotem*. Quinetiam lethalis eſt monoceroti in elephantem victoria. *Alkazuinius*,

اذا راي الفيل يتبعه

ورايه ويضربه بقرنه ويقوم علي

رجليه ويرفع الفيل حتي يتشبث

بقرنه ثم يريد ان يخلص لا يمكنه

فخر علي الارض فيموت هو والفيل

ايضا

Cùm videt elephantem, eum à tergo aggreditur, & cornu ſuo ferit, & ſtans in poſteriores pedes elephantem attollit, donec in cornu ſuum infigatur. Tum verò libenter ſe eriperet, ſed non poteſt, & cadit in terram, & moritur tam ipſe, quàm elephas. De cætero additur

ان السلاح لا يعمل في

الكركند ولا يقوم له سبع ويهمه

tela in monocerotem nihil poſſe, neque feras in eam inſurgere, quæ illam ſollicitam teneant. Interim tam diro animali mutua eſſe fertur cum palumbo amicitiæ neceſſitudo. Idem ibidem,

يحب الفاختة يمسي الي

شجرة عليها عش الفاختة فيقف تحتها

ويطيب نفسه (i) بهد يرها الفاختة

تقع علي قرنه فلا يحرك راسه كي

لا ينفر الفاختة

(i) Legendum. بهديلها

Palumbum ità diligit, ut ſe conferat ad arborem, in qua is nidificat, & ſub ea ſtet, & ejus gemitu delectetur. Stat viciſſim palumbus ſuper illius cornu: & immoto capite manet monoceros, nè palumbus fugiat. Superſunt de cornu quædam dicenda.

Jam illud grave & ſolidum deſcripſit *Damir*, & in radice validum, & in ſummo acutum. Et *Geographus*,

لها قرن في وسط جبهتها طويل في

غلظه قبضتان

In media fronte cornu habet longum, & craſſum, quantum ambæ manus complecti poſſunt. Et *Alkazuinius*,

علي راسه قرن واحد حاد الراس

غليظ الاسفل فيه احنا محدبة الي

وجهه ومقعرة الي ظهره

Unicum in capite cornu eſt, in ſummo acutum, infrà craſſum, cum ſtriis extrà gibboſis & intùs concavis. Hæc de ſuperficie: nunc audi quid intùs lateat. *Geographus*,

يوجد في بعض هذه

القرون اذا هي شقت صورة انسان

او صورة طاير او غيره من الصور

كاملة الشكل بيضا

In horum cornuum nonnullis, ſi ſcindantur, invenitur hominis, aut avis, aut rei alterius figura, coloris albi, perfectè delineata. Et paulò poſt,

وتكون الصورة التي توجد فيه من

اوله الي اخره

Et figura, quæ reperitur, totum cornu occupat ab initio ad extremum. Ità etiam *Algiahid* in libro

الامم

Sacerdotum,

متي نشر

ظهر فيه صور عجيبة مختلفة

Cùm ſcinditur, in eo apparent variæ figuræ mirabiles. Et *Damir* diſertiùs,

واذا نشر طولا تخرج منه صور

مختلفة بياض في سواد كالطاووس

والغزال وانواع الطير والشجر وصور

بني ادم وغير ذلك من غرايب

النقوش

Cùm ſerrâ diſſecatur in longum, variæ ex eo figuræ emergunt albi coloris in nigro,

nigro, putà pavonum, caprearum, avium, & arborum certæ ſpeciei, hominum quoque, & rerum aliarum picturæ mirabilis. Uſum quod attinet, cùm in cornu tales figuræ reperiuntur, ex eo fieri ſcribit *Geographus*

مناطق تساوي من القيمة كثير

balteos qui magni æſtimantur. Nempe à *Sinenſibus* maximè. *Algiahid,*

يتخذ اهل الصين من تلك القرون مناطق تبلغ قيمة المنطقة منها اربعة الاف مثقال ذهب

Indè Sinenſis populus balteos deſumit, quorum ſinguli valent plùs quàm quatuor aureorum ſiclorum millia. Ità *Damir* ex iiſdem cornibus ſumi dicit

صفايح علي سرر الملوك ومناطقهم ويتغالون في اثمانها

bracteas Regum ſoliis, & balteis exornandis, quæ cariſſimè emuntur. Sed & *nobiliſſima* Sinenſium

أشرف حلي اهل الصين

monilia ex eadem materia confici ſcribit *Algiahid.* Et *Gibani,* Reges *Indiæ* ex hoc ipſo cornu habere

انصبة السكاكين للموايد

cultrorum manubria ad menſarum uſum, quæ venenatos cibos ſudore ſuo prodant. Facile eſſet addere multò plura hujus commatis ex *Damire,* & aliis, de cornu monocerotis: ſed præſtat

Μέτρα φυλάσσειν· καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.

Nunc ab extremo *Meridie* in *Septentrionem* delatis alia ſeſe offeret ſpecies monocerotis; nempe حرشن *charſan,* vel حريش *charis,* cujus hæc eſt deſcriptio in *Alkazuinio:*

حرشن حيوان في حجم الجدي ذو عدو وعلي راسه قرن واحد كقرن الكركند واكثر عدوه علي رجليين لا يلحقه شي لسرعة استحضاره مشيه وانه ليوجد في غياض سجستان وبلغار

Charſan *eſt animal hædi ſtaturâ, ad curſum agile, unum in capite cornu habens, ut cornu carcand* (ſeu propriè dicti monocerotis.) *Pedibus tam rapidè currit, ut nullum animal id aſſequatur propter greſſûs ejus celeritatem, & pernicitatem. Reperitur in* Segeſtanæ *&* Bulgariæ *ſylvis.* Damir,

الكريش دابة لها مخاليب كمخاليب الاسد ولها قرن واحد في هامتها يسميها الناس الكركند

Charis *fera, quæ habet ungues tanquam leonis, & in medio capitis cornu unicum. Vulgò* carcand *vocatur.* Abugiar Attaugidæus,

هي دابة صغيرة في جرم الجدي ولها من قوة الجسم وسرعة الحركة ما تعجز القناص ولها في وسط راسها قرن واحد مصمت مستقيم تنطح به جميع الحيوان فلا يغلبها شي

Parvum eſt animal hœdi ſpecie, cui robur corporis, & motûs celeritas tanta eſt, ut fatiget venatores. In medio capite habet unicum cornu ſolidum, rectum, quo omnia animalia impetit, neque ullum eſt, à quo ſuperetur. Eódem refer hæc *Euſtathii* in *Hexaëmeron* pag. 40. Ὁ δὲ μονόκερως ζῶόν ἐστι μικρὸν, ὅμοιον ἐρίφῳ, δριμύτατον σφόδρα· ἓν δὲ κέρας μόνον ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἔχει τῆς κεφαλῆς. *Monoceros animal parvum eſt hœdo ſimile, aſperrimum, unicum cornu habens in ſummo capite.* Hujus animalis venandi, ſi credimus, mira ratio. *Damir* ubi ſuprà,

ويحتال الصيدها بان يتعرض لها فتاة عذرا او صبية حسنا فاذا راتها وثبت الي حجرها كانها تريد الرضاع وهل محبة فيها طبعية فاذا رضعت تصير كالنشوان من الخمر فياتيها القناص علي تلك الحال فيشدها وثاقا علي سكون منها بهك الحيلة

Et dolis utuntur ad ejus venationem. Ipſi ſcilicet offertur virgo, aut puella pulchra; quà viſâ in antrum ſuum inſilit, lactari geſtiens, quod naturâ ſuâ maximè appetit. Et poſtquàm lactata eſt, fit ebria tanquam ex vino. Quo momento venatores, in eam irruentes, hâc arte firmiter vinciunt non reluctantem. Ità ferè *Iſidorus Originum* libri duodecimi capite ſecundo, *Tantæ autem fortitudinis eſt* (unicornis) *ut nullâ venantium virtute capiatur: ſed, ſicut aſſerunt, qui naturas animalium ſcripſerunt, virgo puella proponitur, quæ venienti ſinum aperit, in quo ille, omni ferocitate depoſitâ, caput ponit, ſicque ſoporatus, velut inermis, capitur.* Et *Euſtathius,* jam citatus, de parvo illo unicorni hœdo ſimili: Θηρᾶται τοιῶσδε· παρθένον ἁγνὴν ῥίπτουσιν αὐτοῦ ἔμπροσθεν· ὁ δὲ εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς ἐφάλλεται (al. εἰσβάλλεται) ἡ δὲ, περιθάλπουσα αὐτὸν, εἰς τοὺς οἴκους τῶν βασιλέων ἀποκομίζει. *Hâc ratione capitur. Virginem incorruptam ante eum conjiciunt: in cujus ſinum inſilit* (aut *ſe conjicit:*) *illa autem, fovendo complexa, in regias domos defert.* *Petrus Damianus* libri ſecundi Epiſtolâ decimâ octavâ, *Nunquam ſcilicet à venatoribus capitur, niſi priùs in virginis gremio reclinetur.* Albertus Magnus, *Unicornem aiunt adeò puellas virgines venerari, ut ipſis viſis manſueſcat, & aliquando juxta eas in ſomnum delapſus capiatur, ligetúrque.* Apud *Tzetzem Chiliadis* quinti capite ſeptimo venatores

Νέον τινὰ τῶν κρατερῶν στολίσαντες ὡς κόρην, &c.

Juvenem aliquem è fortioribus, puellari ſtolâ indutum, & eximiis aromatibus imbutum, illius antro admovent: cujus ſpecie & fragrantiâ fera illecta venatoribus ſe effert, qui, pretioſo cornu abſciſſo, illam dimittunt. Fabulæ toties jactatæ, & tot modis interpolatæ, dedit occaſionem, quòd veteres monocerotem ſcripſerant

ſcripſerant ſolitarium eſſe animal, & marem à fœmina plerumque diſſidere: certo tamen anni tempore fœminæ amore manſueſcere, & cum illa paſci. *Ælianus Hiſtoriæ* libri decimi ſexti capite vigeſimo, Ὥρᾳ δὲ ἀφροδισίῳ τῆς σφετέρας συνδυασθεὶς πρὸς τὴν θήλειαν πεπραΰνται, καὶ μέντοι καὶ συννόμω ἐστίν. Et *Phile* capite trigeſimo ſexto,

Πραΰνεται δὲ παρὰ τὴν θήλειαν μόνον,
Οἴστρῳ χαλινοῖς ἐκδαμάζων τὸν τῦφον.

Itaque ad puellas translatum eſt, quod à veteribus traditum fuerat de fœmina monocerotis. Ad *Borealem* hunc monocerotem pertinent quæ citat *Geſnerus* in capite *De Oryge* ex Epiſtola *Antonii Schenebergeri: Certum eſt, miniméque dubium, in* Carpatho *monte verſùs* Ruſſiam Transſylvaniámque *reperiri feras ſimiles omnino rupicapris, excepto quòd unicum cornu ex media fronte enaſcitur, nigrum dorſum verſùs inflexum, ſimile omnino rupicaprarum cornibus.* Et quæ idem habet in fine *Corollarii* de monocerote: *Rupicapræ genus unicorne,* Polonicè ſkalnakoza, *quaſi* rupea capra, *invenitur in monte* Carpatho, & *ſæpe in venatione* Cracoviam *in aulam adfertur, ut retulit* Albertus Moſcenius Polonus, *eximiæ doctrinæ juvenis, ipſum ſe non ſemel vidiſſe aſſerens.*

Etiam huc pertinet المراج *mirag,* Alkazuinio

دابة عجيبة مثل الارنب علي راسه قرن واحد لم يرها شي من الدواب الاهرب وتوجد في الجزاير البحار

animal mirabile, ſpecie leporis, cornu unicum in capite habens: quo viſo, fera nulla eſt, quæ non ſtatim fugiat. Reperitur in inſulis maris. In *Alkazuinio* meo nondum reperi: tamen ex eo citat *Damir.* Alibi, quod ſciam, hujus animalis nulla mentio. Sed in *vita Peireſcii* cornutos lepores memorat (k) *Gaſſendus.* Verba ſunt, *Viſere voluit* (Lovanii) *apud viduam Medici cujuſdam cornutos duos lepores, qui ex* Norvegia *dicebantur allati. Et quia reperit mortuum alterum, obtinere quovis pretio & illius cornua & geminorum iconiſmum voluit.*

(k) Lib. 2. pag. 96.

Ex quorundam ſententia, ſed quam ſuo loco (l) refellimus, his addendus يامور *jâmur,* vel يحمور *jachmur. Ibno-Saida,*

(l) Cap. xxii. pag. 913. lin. 65. ſuprà.

اليامور هو جنس من الاوعال او بشبهه له قرن واحد يتشعب في وسط راسه

Jâmur *eſt ibicis genus, aut ibici ſimilis, in medio capite unum cornu habens, in multos ramos diviſum.* Cujus generis omnino fuit bovis aut cervi genus, quem in *Hercynia* ſylva *Cæſar* ità deſcribit libro ſexto *Commentariorum. Eſt bos cervi figurâ, cujus à medio fronte inter aures unum cornu exiſtit excelſius, magìs directum his, quæ nobis nota ſunt cornibus: ab ejus ſummo ſicut palmæ ramique latè diffunduntur.*

Simeoni Sethi peculiare hoc fuit, quòd muſci capreolum voluit eſſe monocerotem: Τοῦ μόσχου, inquit, διάφορα εἴδη εἰσίν. ὧν ὁ κρείττων γίνεται ἐν πόλει τινὶ πολὺ τοῦ Χορασὴν ἀνατολικοτέρα, λεγομένῃ τοῦ Πάτα. ἔστι δὲ τὴν χροιὰν ὑπόξανθον. τούτου δὲ ἧττον ὁ ἀπὸ τῆς Ἰνδίας μελανοειζόμενος· ῥέπει δὲ ἐπὶ τὸ μελάντερον. καὶ τούτου πάλιν ὑποδεέστερος ὁ ἀπὸ τῶν Σινῶν ἀγόμενος. πάντες δ' ἐν ὀμφαλῷ ἀπογεννῶνται ζώου τινὸς μονοκέρωτος μεγίστου ὁμοίου δορκάδος. *Muſci variæ ſunt ſpecies. Optimus naſcitur in urbe quadam* Tupatâ *dictâ, quæ multò magìs eſt* Orientalis *quàm* Choraſe. *Colore au-*

tem eſt ſubflavus. Et iſto deterior eſt, qui ex India *advehitur; ad nigrum vergens. Quo rurſus imbecillior qui defertur ex* Sinis. *Omnes autem generantur in umbilico animalis unicornis maximi capreæ ſimilis.* Urbis nomen unde advehitur *Græcè* diviſis vocibus ſcribitur τοῦ Πάτα, & à *Ruellio Pata* redditur. Sed reſcribendum Τούπατα, id eſt, تبت *Tubet,* urbs, & regio notiſſima (ultra *Choraſan,* quæ hìc *Choraſe* dicitur) ex qua moſchum optimum advehi magno conſenſu ſcribunt *Arabes.* *Avicenna* libri ſecundi capite *De muſco,*

اجوده بسبب معدنه التبتي

Optimus eſt ſuæ fodinæ (id eſt, *originis*) *ratione* Tubetienſis. Interpres ridiculè, *Melior eſt ſecundùm mineram ſuam* Antebium. *Geographus Nubienſis* in fine Climatis quarti,

المسك التبتي افضل من ساير المسك الهندي والصيني

Muſcus Tubetienſis *præſtat reliquis ex* India, *& Sina.* Proinde, quamvis etiam in *India* proveniat muſcus, *Tubetienſi* tamen *Indi* libentiùs utuntur, tanquam ſuo præſtantiori. *Damir* capite الظبي ſeu *De caprea,*

ويقال انه يسافر من التبت الي الهند فيلقي ذلك المسك هناك فيكون رديا

Muſcus è Tubet *dicitur in* Indiam *advehi, in qua quidem muſcum etiam reperire eſt, ſed malum.* Idem de *Sinenſi* muſco judicium, qui cur ſit *Tubetienſi* deterior, doceant hæc *Maſudii* in libro *Mixtionis auri cum metallis ſubſtantiæ terreæ.*

فضل المسك التبتي علي الصيني بجهتين احدهما ان الظبا التبت ترعي سنبل الطيب وانواع افاويه وظبا الصين ترعي الحشيش دون ما ذكرنا من انواع حشايش الطيب الذي ترعاها التبتية والجهة الاخري ان اهل التبت لا يعرضون لاخراج المسك من نوافجه ويتركونه علي ما هو به وان لهل الصين يخرجونه من النوافج

Muſcus Tubetienſis Sinenſi *præſtat duabus de cauſis: quarum una eſt, quòd capreæ* Tubetienſes *paſcuntur Spicâ odoratâ* (nardo) *& aliis aromatibus, cùm* Sinenſes *capreæ herbis paſcantur, quæ ſunt inferiores herbis illis aromaticis, quibus paſci diximus* Tubetienſes *capreas. Altera cauſa hæc eſt, quòd* Tubetienſes *muſcum non ſolent è folliculis ſuis educere, ſed eum relinquunt ſuper id, in quo eſt. Contrà* Sinenſes *eum educunt è folliculis,* &c. Hunc ipſum *Maſudii* locum citat *Serapio.* Sed interpres pro *Tubetienſi,*

tienſi, & *Sinenſi muſco*, habet *muſcum regionis Tunbaſi*, *& Seni*; & reliqua etiam mirè corrumpit. Sed hæc obiter. Noſtra enim ſolùm intereſt ſcire, an muſci capreolus verè ſit monoceros, quomodo ſcribit *Simeon Sethi*. Quod nos putamus eſſe falſiſſimum; quia conſtanter tradunt *Arabes* hunc à reliquis capreolis in eo ſolùm differre, quòd duos dentes habet exertos, ùt apri dentes, quos *Plinius ſicas* appellat. *Avicenna* libro ſecundo,

المسك. الماهية سرة دابة كالظبي بعينه له نابان ابيضان معقفان الي الانسي كقرنين *Muſcus quid eſt? Eſt umbilicus animalis inſtar capreæ, cui dentes albi duo ſunt ad interiora reflexi, ùt cornua.* Maſudius ubi ſuprà,

لا فرق بين غزلاننا هذه وبين غزلان المسك في الصورة ولا في الشكل ولا اللون ولا القرن وانما تبين ذلك بانياب كانياب الفيلة لكل ظبي نابان خارجان من الفكين قايمان منتصبان ابيضان نحو الشبر واقل واكثر *Capreoli muſci ab his noſtris nullâ in re differunt, non formâ, non ſpecie, non colore, non cornu. Tantùm eos dentes diſtinguunt, quos habent inſtar dentium elephanti. Nempe ſingulis capreolis duo ſunt dentes ex maxillis prodeuntes, erecti, elati, albi, ad ſpithamæ menſuram plùs minùs.* Damir,

ويلتحق بهذا النوع غزال المسك ولونه اسود ويشبه ما تقدم في القد ودقة القوايم وافراق الاظلاف غير ان لكل واحد منهم نابين ابيضين خارجين من فيه في فكه الاسفل قايمين في وجهه كنابي الخنزير كل واحد منهما دون الفتر

Etiam ad hanc ſpeciem pertinet muſci capreolus, nigri coloris, ei, de quo jam actum, ſtaturâ ſimilis, & tenuitate crurum, & ungularum diviſione. Niſi quòd unusquiſque ex illis albos dentes duos habet ex ore exertos in inferiore maxilla, ad faciem ejus erectos ùt apri dentes ſingulos infra menſuram λιχάδος. Λιχὰς Arabice الفتر eſt *intervallum inter pollicem & indicem extenſos*, ùt σπιθαμὴ Arabicè الشبر *ſpatium inter pollicis & auricularis extrema.* Latini *dodrantem* aut *palmum majorem* appellant. His adde *Geographum*, qui nonâ parte Climatis tertii regionem, & urbem التبت *Tubet* deſcribit, وبجبال هذه المدينة دواب المسك وهي عنز برية *Et in regionis illius montibus animalia muſci, quæ ſunt capræ ſylveſtres.* Hæc ille, nè γρῦ quidem addens de cornu illo unico. Ut nec *Meſue*, nec *Serapio*, nec *Elluchaſem*, nec *Arabum* quiſquam alius, qui de muſco ſcripſerunt.

Hæc ex *Arabibus* hactenùs. Sed & *Hebræi* de unicornibus animalibus nonnulla muginantur hìc inſerenda. *David Pſalmi* ſexageſimi noni verſu trigeſimo primo profitetur ſe Deum iis laudibus celebraturum, quæ gratiores & acceptiores futuræ ſint משור פר מקרן מפרים *bove juvenco, cornuto, diviſis unguibus*: id eſt, bove non quovis, ſed jam juvenco,

Qui cornu petat, & pedibus jam ſpargat arenam;

utpotè cui cornua & ungulæ jam cœperint invaleſcere. In quo ſtatu victimas offerre moris erat, ut Deo placerent magìs. Hanc *Davidis* mentem eſſe nemo non videt. Magiſtri tamen in re clara ceſpitant. Et hìc agi volunt de bove, quem *Adamus* Deo obtulerit ſtatim à creatione: ac proinde vocari שור פר *bovem juvencum*. Et שור quidem, id eſt, *bovem*, nomine ſpeciei, quo vocatur vitulus quo die natus eſt, *Levit.* xxii. 27. Et פר id eſt, *juvencum*, reſpectu ſtatûs, in quo Deus illum creaverat, nempe eâ ſtaturâ, & iis viribus, quibus pollet juvencus biennis, aut triennis. Addunt primo מקרן, id eſt, *cornutum* dici; deinde מפרים id eſt, *ungulis diviſis valentem*: quia quo momento creatus eſt, atque è terra, matre ſuâ, tanquam è matrice, eſt editus primus ille bos, cornua emerſerunt, priùs quàm pedes emergerent. Obſervant denique acuti homines מקרן *cornutum* defectivè ſcribi pro מקרין: & ideò deeſſe *Jod*, quia bos ille fuit unicornum. *Kimchius* in hunc locum, ורז״ל אמרו משור שהקריב אדם הראשון ואמרו שור שהקריב אדם הראשון קרנותיו קודמין לפרסותיו. שנאמר מקרן ומפרים ואמרו עוד קרן אחת היה לו במצחו. שמקרן כתיב בלא יוד *Dixerunt patres noſtri beatæ memoriæ agi de bove, quem obtulit primus* Adam. *Nempe, ùt aiunt, bovis ab eo oblati cornua priora fuerunt ungulis. Unde eſt, quòd* cornutus *dicitur ante, quàm* ungula diviſus. *Addunt, cornu in fronte unicum illi fuiſſe, ac proinde* מקרן *ſcribi ſine* Jod. Horum ultimum, de quo nunc res eſt, ſic habetur in *Talmudico* Tractatu *De Sabbatho* fol. 28. b. אמר ר׳ יהודה שור שהקריב אדם הראשון קרן אחת היתה לו במצחו שנ׳ דטיתב לה׳ משור פר מקרן ומפרים מקרין תרתי משמע אמר רב נחמן בר יצחק מקרן כתיב ולי פשוט מנה דמין בהמה הוא כיון דאיכא קרש דמין חיה הוא ולית ליה אלא קרן חדא איכא למימר מין חיה הוא *Dixit* R. Juda, *Bos, quem obtulit primus* Adam, *cornu unicum habuit in fronte; ſicut dicitur* Pſ. lxix. "*Gratius erit Domino, quàm bos* "*cornutus*, &c. Object. *Cùm dicatur abſolutè* מקרן cornutus, *duo cornua ſignificantur.* Reſp. *Dixit* Rabbi Nachman Iſaaci *filius, Defectivè ſcriptum eſt* מקרן. Object. *Indè videtur elici fuiſſe ſpeciem beſtiæ domeſticæ.* Reſp. *Quin fuit* קרש monoceros, *id eſt, feræ ſpecies, quæ nonniſi unum habet cornu. Unde concludendum eſt fuiſſe feræ ſpeciem.* Hæc illi, quod ut eximium repetunt in Tractatu *De Idololatria* cap. 1. fol. 8. a. & in Tractatu *Cholin*, ſeu *De profanis*, cap. 3. fol. 60. a. In quo ipſo loco fol. 59. b. וקרש אעפ׳ שאין לו אלא קרן אחת מותר *Et monoceros, licèt nonniſi unicum cornu habeat, licitus eſt.* Sed ibi capreis accenſetur, non bobus. Sequitur enim non multò pòſt, אמר ר׳ יהודה קרש טביא דבי עילאי טיגרים אריה דבי עילאי *Dixit* R. Juda, קרש monoceros

eſt caprea ſylvæ Ilai, *ùt tigris eſt leo ſylvæ* Ilai. Et ibi Gloſſa *R. Selomonis*, *Rabbini Galli*, qui vixit ante annos ferè ſexcentos, קרש דיין בלעז *Monoceros* Gallicè *dain*, id eſt, *dama*. *Aruc* in *Lexico* voce קרש docet in ſylva *Ilai* feras eſſe majoris ſtaturæ, ùt *Anakeos* inter homines. Itaque ex illius ſententia קרש eſt *dama ſolito major*, & *unicornis in illa ſylva degens.* De hac eadem fera rurſus agitur in *Bava Bathra* fol. 6. b. ubi una *Jobi* filiarum vocari dicitur (*l*) קרן הפוך *cornu ſtibii*; שדומה לקרנא קרש *quia ſimilis fuit cornu* קרש ſeu *monocerotis*. Et in *Gloſſa*, קרש dicitur eſſe מין חיה וקרניה משחירין כמו צבע *feræ ſpeciem, cujus cornua denigrant inſtar* nigræ *tincturæ.* Sic *Æliani* libri decimi ſexti capite vigeſimo. Monoceros habet cornu *μέλαν τὴν χρόαν colore nigrum.* Et de eodem *Phile*,

Μέλαν δ' ἐστὶν ἐκεῖνο πλὴν ἀκμῆς δίχα,

Illud autem totum nigrum eſt præter cuſpidem. Quod *Latinus* interpres in diverſiſſimum ſenſum ità detorſit, *Ad uſque florem quod juventutis nigrum eſt.* Ex his conſtat, ex *Hebræorum* ſententia monocerotem eſſe aut bovis aut capreæ ſpeciem. Unde eſt, quòd pro mundo habent, ùt qui ruminet, & fiſſam habeat ungulam. Neque obſcurum eſt, cur קרש, *karas*, vocent. Eſt enim decurtata vox ex *Græca* μονόκερως.

(*l*) Job. xlii. 14.

Sequitur, ſi *Hebræis* credimus, alia unicornis ſpecies ab his prorſus diverſa; nempe תחש, *tachas*, *melem*, aut *taxum* reddunt noſtri interpretes: at *Hebræis* תחש eſt animal unicorne hodiè ignotum, quódque nuſquam comparuit, poſtquàm *Moſes* ejus pellibus tabernaculum obtexit. *Talmudici* Tractatu *De Sabbatho* ubi ſuprà, תחש שהיה בימי משה בירידה בפני עצמה היה ולא הכריעו בה חכמים אם מין חיה הוא אם מין בהמה הוא וקרן אחת היתה לו במצחו ולפי שעה נודמן לו למשה ועשה ממנו משכן ונגנז מד קאמר קרן אחת היתה לו במצחו שמ טהור ביה Tachas, *qui fuit in diebus* Moſis, *creatura fuit peculiaris, de qua Sapientes non deciderunt, ſitne feræ ſpecies, aut beſtiæ domeſticæ. Habuit autem in fronte cornu unicum. Et eo tempore* Moſi *ſe obtulit, qui fecit ex eo tabernaculum. Deinde occultata eſt* (& ex oculis ſublata.) *At ex eo, quòd unum in fronte cornu habuiſſe dicitur, colligere eſt fuiſſe mundam.* Quod obiter ſufficit hìc obſervâſſe. Alibi enim diſquiremus quid propriè ſit תחש, & varias hujus vocis interpretationes inter ſe conferemus.

Quod penè omiſeram, *David de Pomis*, *Medicus* & *Philoſophus Hebræus*, *Spoleti* natus, ùt ipſe jactitat, ex nobili התפוחים ſeu *Pomariorum* familiâ, à *Tito Romam* translatâ, in *Lexici* titulo profeſſus ſe quædam arcana de unicorni dicturum, in ipſo *Lexico* hoc ſolum habet, Cornu unicornis multum pollere נגד סם המות ונגד קדחות דבריות *contra venena lethalia. & febres peſtilentes*, ùt ipſe ſe expertum aſſerit, ſed adulterari nonnunquam, & cervi cornu pro eo ſupponi. Proinde inquit, אני אתן לך סוד גדול לדעת טוב ורע תשים הקרן תוך כלי ושים גם עמו ב׳ או ג׳ עקרבים גדולים ותכסהו באופן שלא יוכלו לנוס ואחר ב׳ או ג׳ שעות תפתח אותו ואם תמצא העקרבים פגרים מתים הקרן יתן חיים וזה דבר ברור ומנוסה *Aperiam tibi grande arcanum, quo bonum à malo dignoſcas. Pone cornu in medio vaſe, & cum eo duos aut tres magnos ſcorpiones: & vas ità occlude, ut aufugere non poſſint; & illud aperi poſt duas aut tres horas: ſi ſcorpiones mortuos repereris, cornu erit vivificum. Quod compertum, & probatum eſt.*

Supereſt de oryge dicamus, quod unicorne fuiſſe animal docent veteres. *Plinius* libri undecimi capite quadrageſimo ſexto, *Unicorne biſulcum oryx.* Et multò antè *Philoſophus Hiſtoriæ* libri ſecundi capite primo, Μονόκερων δέ, καὶ δίχηλον, ὄρυξ· *Unicorne autem, & biſulcum, oryx.* Et libri tertii capite ſecundo, "Ἐστι δὲ καὶ μονοκέρατα, ὅ τε ὄρυξ, καὶ ὁ Ἰνδικὸς καλούμενος ὄνος. *Sunt autem & unicornia, & oryx, & aſinus Indicus dictus.* Definit *Heſychius* ζῶον τι τετράπουν δορκάδι κατὰ τὴν χροίαν παραπλήσιον, *animal quoddam quadrupes capreæ colore vicinum.* *Plinius*, libri octavi capite quinquageſimo tertio, ponit in ſenſu caprarum ſylveſtrium, quas ut doceat in plurimas ſimilitudines transfigurari, poſtquàm capreas memoravit, & rupi-capras, & ibices, *Sunt*, inquit, *& oryges, ſoli quibuſdam dicti contrario pilo veſtiri, & ad caput verſo.* *Columella* tamen cervis videtur accenſere, cùm libri decimi caput primum ità orditur; *Feræ pecudes, ùt capreoli, damæque, nec minùs orygum cervorúmque genera.* In *Africæ* deſertis, perpetuâ ſiti damnatis, mirabilis erat oryx ad remedia ſitientium. Námque *Getuli* latrones eo durabant auxilio, repertis in illius corpore ſaluberrimi liquoris veſicis (*m*). Ab *Ægyptiorum* Horoſcopis magni fiebat ob ſideralem ſcientiam (*n*): nempe ùt Caniculæ ſternutamento (*o*), ità Lunæ & Solis ortum clamore incondito ſignificabat (*p*), aut alvi dejectione. Qua ipſa de cauſa fuit Hieroglyphon immunditiæ (*q*): & ab *Ægyptiorum* Sacerdotibus ſolus oryx edebatur ἀσφαγιστος (*r*). Quod jam explicare ſit ſuperfluum poſt *Salmaſium* (*s*), & alios (*t*). *Indi* Regibus ſuis oryges offerebant pro donario (*u*). In *Ptolemæi* pompa apud *Athenæum* (*x*) orygum bigæ ſeptem erant. *Romæ* in vivariis oryges fuiſſe colligo ex *Columella* (y): in cœnis ex *Juvenali* (z): in Amphitheatris ex *Martiali* (a). Orygis cornu *Simi Æthiopes* pro armis in bello utebantur (*b*). *Græci* ad pacis artes, ex eo cithararum cubita facientes (*c*), quas *phœnices*, id eſt, *punicas*, indè dictas putaverim: quia orygum cornua habebant ex *Africa*, & *Getuliâ*, *Pœnis* deferentibus (*d*). Sed & ex pelle orygis *citura* (*e*) fiebant, id eſt, minora *Maurorum* ſcuta, ùt *Juvenalis Scholiaſtes* auctor eſt (*f*). Me penè fugerat *Heliodori* locus (*g*), quo *Perſina Æthiopum* Regina, in ſacrificia & convivia adhibet βοῶν τε ἀγέλας, καὶ ἵππων, καὶ προβάτων, ὀρύγων τε, καὶ γρυπῶν, *boum greges, & equorum, & ovium, orygúmque, & gryphorum.* Ità legendum, non ὀρτύγων *coturnicum.* Quid enim ſint coturnicum greges? Et quid illis cum bobus, equis, ovibus, &c. Ex his cùm abundè conſtet olim oryges notiſſimum fuiſſe animal, & in *Africa* maximè multi uſûs, mirum eſt illorum hodiè nè tenuiſſimum quidem ſupereſſe veſtigium. Niſi quis orygum eſſe ſpecies putet unicornes illas capras, quas in monte *Carpatho*, *Bulgariâ*, & *Segeſtanâ* deſcripſimus. Fallitur enim *Bellonius*, cui *Arabum* gazellæ bicornes circa montem *Sina*, & alibi, ſunt veterum oryges: cùm *Arabicè gazel*, vel غزال *gazâl* potiùs, nihil quidquam ſit, quàm *caprea hinnulus.* *Ibne-Saida*, & *Damir*;

الغزال ولد الظبي الي ان يقوي ويطلع قرناه Algazal, *caprea hinnulus, donec invaluerit, & cornua ejus creverint.* Alcamus, الغزال الشادن حتي يتحرك ويمشي Algazal, *hinnulus robuſtior, jam ad motum, & inceſſum aptus.* Alii ibidem *algazal* vocari aſſerunt من حين يولد الي ان يبلغ اشد الاحصار *à tempore, quo natus eſt, uſque dum fortiora habeat latera.* Itaque pro *Dorcade* غزال *gazâl*, vel غزالة *gazâla* habetur *Æl.* ix. 36. Et pulſûs quædam ſpecies, quæ *Galeno* (h) eſt σφυγμὸς δορκαδίζων, ab *Avicenna* dicitur النبض الغزالي *pulſus gazalizans*, ut ità dicam. Et in *Naſrio*, ſcriptore (*i*) *Onirocritico Oxonii* MSS, lib. 3. cap. 4. ſect. 22. pro eodem ſumuntur ظبي *caprea*, & غزال *gazâl*.

(*m*) Plin. lib. 10. cap. 73.
(*n*) Orus lib. 1. cap. 46.
(*o*) Ælian. lib. 7. cap. 8. Plin. lib. 2. cap. 40. Damaſc. & Vita Iſid. in Phot. Plut. lib. De ſolert. anim.
(*p*) Æl. lib. 10. cap. 28. Orus ubi ſuprà.
(*q*, *r*) Orus ibidem.
(*s*) Salmaſ. in Solin. pag. 229.
(*t*) Cauſſin. in Orum.
(*u*) Æl. lib. 11. cap. 25. & lib. 15. cap. 14.
(*x*) Athen. lib. 5.
(*y*) Colum. lib. 10. cap. 1.
(*z*) Juven. Sat. 11.
(*a*) Martial. lib. 13. Epigr. 95.
(*b*) Agatharc. cap. 26.
(*c*) Herod. lib. 4.
(*d*) Plin. lib. 10. cap. 73.
(*e*) Juven. Sat. 11.
(*f*) Scholia ibidem.
(*g*) Lib. 10.
(*h*) Galen. Iſag. pulſ.
(*i*) Avic. pag. 63.

Ab aliorum oryge planè diverſus videri poſsit *Oppiani* oryx libri ſecundi *Cynegeticῶν* verſu 445. *Heſychio* enim oryx eſt capreæ concolor. At *Oppiano*

Τῦ δ' ἤτοι χροιὴ μὲν ἅτ' εἰαρινοῖο γάλακτος,
Μούνοις ἀμφὶ πρόσωπα μελαινομένη παρειαῖς·

Hujus color eſt tanquam verni lactis, ſolis circa faciem nigricantibus genis. Secundò idem illi tribuit διπλᾶ μετάφρενα *geminum dorſum*; quod orygi nemo alius. Tertiò, cùm oryx *Plinio* capræ, & *Columellæ* cervi ſit genus, oryx *Oppiano* eſt animal tanti roboris, atque animi, ùt tauri, urſi, & leonis impetum ſuſtinere audeat. Quartò, *Ariſtoteli* & *Plinio* oryx eſt unicornis, ſed bicornis *Oppiano*, qui de cornibus orygis ſemper agit Plurali numero. Sic verſu 450,

Ὀξεῖαι κεράων δὲ μεμήκασιν ἀντέλλουσιν
Ἀκμαὶ, πευκεδαναὶ, μελανόχροον εἶδος ἔχουσαι·

Acutæ autem cornuum in ſublime ſurgunt cuſpides, pernicioſæ, nigram ſpeciem habentes. Et verſu 468,

—— πήξας τι παρὰ χθονὶ πικρὰ βέλεμνα,

Et fixis in terram acerbis telis, id eſt, *cornibus*. Et verſu 471 eum deſcribens cornibus obvias feras impetentem,

Τεύχεσιν ὀξυτέροις δεδοκημένος ἔμπεσε θηρὶ,

Cum armis acutioribus tanquam ex inſidiis in feram irruit. Et verſu 481,

Ῥεῖα γὰρ ἐν στέρνοισιν ὀλισθαίνουσιν ἀκωκαὶ,

Facile enim in pectus penetrant cuſpides, ſupple *cornuum*. Denique aliorum oryx cùm ſit capræ ſpecies, in *Juvenalis Scholiaſte* bubalo minor, quid ad *Oppiani* orygem, quem cum rhinocerote ſic confert verſu 551,

Ῥινόκερως δ' ὄρυγος μὲν ἔφυ δέμας αἰθυκτῆρος
Οὐ πολλὸν μείζων, ——

Rhinoceros autem impetuoſo corpore non eſt oryge multò major. Tamen hæc non faciunt, ut in animum inducam aliud animal ab *Ariſtotele*, *Plinio*, & aliis, aliud ab *Oppiano orygis* nomine deſcribi, quod multi volunt. A colore enim ut ordiar, fieri poteſt, ut orygum alii, juxta *Heſychium*, dorcadum colorem habeant, alii lacteum candorem. Quomodo etiam in dorcadum genere platycerotes aliquando totæ albæ ſunt. Sed de colore dorcadum capite ſequenti plura dicentur. Fruſtrà etiam objicitur dorſum geminum, cùm aliud ſint διπλᾶ μετάφρενα in *Oppiani Græco* textu, nempe dorſi partes inter humeros & lumbos, ità dictæ, quòd ſitæ ſint μετὰ τὰς φρένας *ponè præcordia*. Quæ partes non in oryge ſolo, ſed & in omnibus animantibus geminæ ſunt, ſpinâ illas interſecante. Unde etiam hominis μετάφρενα *Homerus* Plurali numero dixit. Quid, quòd *Græcè* διπλοῦν, *Latinè duplex*, paſsim pro *lato* ſumitur? Sic ſpondylii ſemen διπλοῦν pro *lato* dixit *Dioſcorides*. Et ſummo *Poëtæ*

—— *duplici dentalia dorſo*

ſunt *dentalia lato dorſo*. Et,

—— *duplex agitur per lumbos ſpina* ——

id eſt, *lata præ pinguedine*, ut vult *Servius*. Quidni pari ratione διπλᾶ orygis μετάφρενα dicantur, quæ ſunt πίονα δημῷ *adipe pinguia*, ut in eodem verſu additur tanquam per ἐπεξήγησιν,

Διπλᾶ δέ οἱ μετόπισθε μετάφρενα πίονα δημῷ.

Robur in pugna quod attinet, etiam alii præter *Oppianum* orygem nobis deſcribunt ùt animal pugnaciſsimum. *Martialis* libri decimi tertii *Epigrammate* 95.

Matutinarum non ultima præda ferarum,
Sævus oryx, conſtat quot mihi morte canum?

Ad objectionem de cornibus reſponderi poſſet, *Oppianum* orygi cornua tribuere eâdem Numeri Enallage, quâ verſu 474,

—— κεράεντα μέτωπα,

cornutas frontes, quamvis illi frons ſit unica. Id ex eo videatur poſſe colligi, quòd cornuum aciem, quam reclinat ad pugnam, haſtæ, non furcæ comparat. Sed, quod puto verius, non omnes oryges ſunt unicornes. *Ælianus* enim in *India* non bicornes ſolùm, ſed & ὄρυγας τετρακέρως *oryges quadricornes* memorat libri decimi quinti capite decimo quarto. At plus videtur eſſe virium in eo, quod de ſtatura objicitur. Si enim è caprarum genere eſt oryx, bubalo, vel capreâ minor; quorſum ab *Oppiano* deſcribitur rhinoceros, ùt non multò major oryge? Quid ſtatura capræ, vel capreæ, faciat ad molem rhinocerotis, qui elephanto eſt propè par? Reſpondeo de orygis magna mole tale quid etiam in *Herodoto* (k) legi: Μέγαθος δὲ τὸ θηρίον τοῦτο κατὰ βοῦν ἐστί· *Ad bovis magnitudinem hoc animal accedit.* Bove porrò, vel tauro rhinoceros major non eſt juxta *Strabonem* libro decimo ſexto. Quò pertinere crediderim quod in veteri *Juvenalis Scholiaſte* legitur, *Oryx, animal minùs quàm bubalus.* Fortaſſe enim *bubali* nomine non δερκάδιον cum *Græcis*, ſed *urum* intelligit cum vulgo: neque verò bove vel uro multò minus fuit animal, quod & jungebatur bigis; ùt apud *Athenæum* (l) teſtatur *Callixenus Rhodius*, & equi vices præſtabat priſcis *Ægypti* Regibus, quos deſcribit *Horus* (m) ἐπικαθίσαντας τούτῳ τῷ ζώῳ *huic animali inſidentes.* Oryx quidem eſt è caprarum ſylveſtrium genere, ſed ità ut ad cervi naturam & ſtaturam magìs accedat. Itaque orygem cum cervis recenſet (n) *Columella*. Etiam apud *Plinium* (o) *cervi ſubulonis* nomine orygem ſignificari multis contendit (p) *Salmaſius*, atque in hanc rem id citat ex veteri *Gloſſario*, *Sublones*, ὄρυγες, θηρία. Denique capræ natura & ſtatura bovinæ proxima nè putentur ἀσύστατοι, notentur hæc *Æliani* de capris *Libycis* libri decimi quarti capite decimo ſexto: Αἶγες ἄγριαι τὰς Λιβύων ἄκρας ἐπιστείβοντες εἰσι κατὰ τοὺς βοῦς τὸ μέγεθος ἰδεῖν. *Capræ feræ, ſummos* Libum *montes terentes, accedunt ad boum magnitudinem.* Sed de oryge plura in ſequentibus.

CAPUT VIGESIMUM SEPTIMUM.

Probatur ראם, *reem*, vel רים, *rem*, non eſſe *Monocerotem*, ùt volunt; nec *urum*, ùt placet *Bootio*: ſed *bicornis Capreæ* ſpeciem, aut *Orygem*.

ראם, reem, *vel* רים, rem, *procerum animal.* תועפות *quid propriè.* ראם *animal* ἀλκιμόν. *Item validum, ferum, indomitum, cornutum. Principum in Scriptura typus. Duo* Pſalmorum *loca ab* Hieronymo *ad monocerotes tranſlata, quia aliter lecta. Rhinoceros* Hebræis *ignotus.* Iſidorus *rhinocerotem cum monocerote confundit.* Græcos *veteres videri poſſe ferè eadem* τῷ μονοκέρωτι *tribuiſſe, quæ Scriptura* τῷ reem: 1. *inſignem proceritatem*; 2. *cornu unicum, ùt in ſpeciem* David τῷ reem, Pſ. xcii. 11; 3. *feritatem indomitam*; 4. *ſummum robur. Tamen abſit, ut* reem *putetur eſſe* monoceros. *Suſpectum enim, quidquid de eo afferant. Neque enim ſibi conſtant. Nec ſolùm diverſi diverſa de monocerote ſcribunt: ſed & ſingulæ deſcriptiones multa habent* ἀσύστατα· *ùt cùm jungant cervi caput, & equi corpus, cum pedibus elephantis: & his pedibus tribuunt curſum citatiſsimum. Hoc animal vivum poſſe capi abſurdè negant.* Rem *à* Jobo *ſolùm à cultu terræ eximitur. Nemo* Græcorum *aut* Romanorum *ſe hoc animal vidiſſe ſcripſit. Neque quiſquam* Arabum, *qui* Indiam *diu tenuerunt.* Garcias ab Horto, & Linſchotius, *qui in* India *vixerunt multis annis, nihil de eo certi afferunt.* Vartomanus *oryges à ſe viſos deſcribit, non veros monocerotes. Cornua, quæ pro monocerotum cornibus oſtentant, ſunt ceti dentes.* Reem *eſt bicorne animal*, Deut. xxxiii. 17. & Pſal xxii. 22. *Fruſtrà opponitur locus* Pſal. xcii. 11. Hebræi *quoque bicornem deſcribunt.* Reem *non eſt* rhinoceros; *de quo* Hebræi & Arabes *nihil habent, cujúſque cornu valde depreſſum.* Reem *non eſt urus. Urus, animal in* Judæa *ignotum: in* Græcia *quoque, &* Romæ, *ante* Cæſarem; *qui in* Hercynia *ſylva primus deſcripſit.*

Urus in Syria *nullus, nec in* India, Arachotis, & Troglodytis, *ùt contendit* Bootius. *Biſontes tam feri, quàm uri.* Reem *non eſſe in boum, ſed in caprearum cenſu,* Arabes, Chaldæi, & Hebræi *docent. Tres capreæ ſpecies apud* Arabes; *quarum una* rim *dicta ſinceræ albedinis, in arenis degens, pinguiſſima. De illa* Poëta *vetus cum* Scholiis. *Princeps indè cognominatus. Rupicapra, & damæ, totæ albæ. Cervæ etiam in* Ariſtotele, Plinio, Silio. *Cervæ* Sertorii *albæ. Aliæ ſimiles. Quomodo in arenis capreæ pingueſcant. Has capreas caput & aures in altum erigere, unde nomen* reem. *Etiam* רישן *capreæ genus à* Chaldæis, Syris, & Arabibus, rim, *vel* rema *redditur; quia* דשן pinguedinem *ſonat.* אורזיל, urzil, *Chaldæis, idem quod Arabibus* gazal. Chaldæi *ſæpe R inſerunt poſt primam radicalem.* Urzila *Talmudicis idem, quod* reem. *Aben Ezra* reem *eſt* ibex. *Obj. De* reem *ea dici, quæ capris non conveniunt. Capræ enim parvæ ſunt, debiles, imbelles, & cornibus parùm valent, contrà quàm* reemim. *Reſp. Damæ cervis pares, aut ſuppares, tamen in capreis.* Algazel *in* Alberto *longa & acuta habet cornua, quibus impetit adverſas ſibi beſtias. Rupi-capra unicornis, pugnax animal apud* Arabes, & Euſtathium. *Capræ & oves alicubi apros audent aggredi, & ad mortem uſque pugnant. Damæ quàm fortia tentent prælia. Orygis fortitudo in* Martiali, & Oppiano, *qui obiter emendatur. Orygem vocari* reem; *quia oryx vero* reem eſt *ſimillimus.* Simi Æthiopes *orygum cornibus pugnabant.* Strabo *perperàm* Silos *vocat.* Simi *iidem, qui* Auxumitæ. *Ab hoc cornu orygi nomen.* דיצא oryx *pro* דעיצא *à* transfigendo. *Orygis ſtatura major.* Job *non negat abſolutè* רים *manſueſieri. Oryx aut* Ægyptium *animal, aut* Ægypiis *notiſſimum.* Hori *locus de oryge emendatus. Oryx* Judæis *etiam non ignotus. Cervus apud* Arabes *inter bovis feri ſpecies. In* Cæſare *bos deſcribitur cervi figurâ.*

Animal, de quo hìc agitur, רים, *rem*, vocatur *Job* xxxix. 9. al. 12. ſed frequentiùs ראם, *reem*, unde Plurale ראמים, *reemim*, & defectivè רמים, *remim*, Pſ. xxiii. 22. Ex Scriptura colligere eſt primò procerum eſſe animal, cùm de *Iſraële* dicit *Balaam* Num. xxiii. 22. & xxiv. 8. כתועפות ראם לו *Tanquam altitudines* reem *ipſi ſunt.* Græci, Ὡς δόξα μονοκέρωτος αὐτῷ. Alii *vires* aut *robur* hìc intelligunt: ego *altitudinem.* Sic *Pſ.* xcv. 4. ותועפות הרים לו *Et altitudines montium ipſius ſunt*, quomodo reddunt ferè omnes; quia ſenſus ità poſtulat. Et *Job.* xxii. 25. וכסף תועפות לך *Et argentum* vel *nummi altitudines erunt tibi*, id eſt, nummi tui in cumulos exſurgent. Alibi non reperitur. Radix יעף eſt *fatigari.* Sed, quia in aſcenſu montium fatigamur, potuit etiam in *aſcendendi* notione يفع per Metatheſim. Sic uſurpari: ùt *Arabicè* يفع in *Alcamus*, & *Giauhari*, يفع الجبل *conſcendit montem*, يفوع *excelſa loca*, يافعات *alti montes*, ميفعة *eminentia*, يفاع *procerus, adultus*, (ùt viri ſunt anno ætatis vigeſimo) *Gen.* xlix. 26. in *Arabica* Paraphraſi *Pariſiis* editâ. Secundò, ראם, *reem*, deſcribitur ùt animal ἀλκιμὸν, & πηδητικόν, cùm de voce Dei dicitur *Pſ.* xxix. 6. *Facit, ut exſiliant cedri ſicut vitulus*, Libanus, & Sirjon (id eſt, *Hermon*, Deut. iii. 9.) כמו בן ראמים *ùt filius* (ſeu *hinnulus*) *reemim.* Tertiò, hoc idem animal validum eſſe, & ferum, & indomitum docet inprimis *Jobi* locus capitis trigeſimi noni verſu nono (*al.* duodecimo) & ſequentibus; *An volet* רים, rem, *ſervire tibi? An ad præſepe tuum pernoctabit? Num ligabis* rem *in ſulco loro ſuo? an occabit valles poſt te?* id eſt, glebas, quæ ſunt in ſulcorum liris, ùt volunt: quanquam *vallium* nomen hìc propriè ſumere nihil prohibeat. *Num fides ei, quia magnum eſt robur ejus, & committes ei laborem tuum? Num credes ei, quòd reddat ſemen tuum, & in arcam tuam congreget?* Id eſt, Quomodo boum operâ ad terram arandam ità uteris, ut avari agricolæ votis ſegetes reſpondeant, an confides fore, ut, operâ τοῦ *rem* eodem ſucceſſu adhibitâ, ſata tua feliciter proveniant, & demeſſa, ac in aream comportata triturentur? Quartò, cornutum eſſe animal, & celſo cornu, aut celſis cornibus, maximè terribile, hæc loca planum faciunt. *Pſ.* xcii. 11. *Et attolles* כראם *ùt* reem (id eſt, *ùt cornu* reem) *cornu meum.* Et *Deut.* xxxiii. 17. de *Joſepho*, & ejus poſteris, id eſt, de tribubus *Ephraim*, & *Manaſſe. Primogeniti bovis decor eſt ei,* וקרני ראם & *cornua* reem *ſunt cornua ejus, quibus populos pariter feriet*, ad *terminos terræ.* Et *Pſal.* xxii. 22. *Serva me ex ore leonis, & à cornibus* רמים remim *exaudies me.* Proinde ùt Magnates cum juvencis, & tauris, ità & cum τοῖς *reemim* conferuntur *Eſ.* xxxiv. 7. *Et deſcendent* reemim *cum eis, & juvenci cum tauris*: id eſt, Magnates & Principes *Idumæorum.* His de *rem*, aut *reem*, locis adduntur alia duo ex *Pſalmis*, ſed perperàm tranſlata. Prius ex *Hieronymi* verſione *Pſ.* xxxvii. 20. *Inimici Domini, glorian tes ùt monocerotes, conſumentur.* Pro quo reddendum, *ùt adeps agnorum conſumentur. Hebraicè* enim eſt כיקר כרים, *cikar carim*; ſed *Hieronymum* puto legiſſe ביקר כרים, *bijekar cerem*, id eſt, *in gloria ùt rem*, ſeu *monoceros.* Poſterius eſt *Pſ.* lxxviii. 69. *Et ædificavit ut* רמים *ramim* (id eſt, *ùt excelſa*) *ſanctuarium ſuum.* Aquila, ὑψηλῶς. Symmachus, ὡς τὰ ὑψηλά. Syrus, ܥܠ ܪܘܡܐ; & *Arabs Savarianus*, على العلا *ſuper excelſo*, Æthiops, በአርያም: *in excelſo.* Ità etiam *Hebræi* omnes, quos videre contigit; *Chaldæus* tamen, היך קרנא דרימנא *ùt cornu* τοῦ *remana*, id eſt, τοῦ *reem*; Seniores, ὡς μονοκέρωτος· Vulgatus, *ſicut unicornium*; Hieronymus, *in ſimilitudine monocerotis*; Arabs alter, مثل ذي القرن الواحد *ùt unicornis*: quia pro *ramim* legerunt *remim*. Sed quoquo modo hæc loca legas, nihil ex iis accedet ad deſcriptionem τοῦ *reem*; quem ex præmiſſis probavimus animal eſſe procerum, ad ſaltum habile, validum, ferum, indomitum, elatis cornibus terribile, & Principum in Scriptura typum. Quodcunque igitur animal ſit *rem*, vel *reem*, neceſſe eſt, ut ei conveniant omnes hæ notæ. Quibus obſervatis, peritus lector paratior erit ad ſequentem diſputationem, in qua varias hujus vocis interpretationes excutere, atque inter ſe conferre nobis propoſitum eſt.

Prima eorum eſt, quibus *reem*, vel *rem*, animal eſt unicorne, ſive intelligatur propriè dictus *monoceros*, aut *rhinoceros*. Pro *monocerote* ſtant *Seniores* Interpretes; pro *rhinocerote Aquila. Hieronymus*, inter utroſque ambiguus, modò *monocerotem* aut *unicornem* reddit, modò *rhinocerotem*. Sed inter recentiores *rhinoceros* paucos habet ſequaces. Utùt enim hæc *Kimchii* in *Lexico*, אין לראם אלא קרן אחת *Reem non habet niſi unum cornu*; & hæc *Aquinatis*, מין בהמה שאין לה כי אם קרן אחת וחזקה מאד *Feræ ſpecies unico cornu, quæ valde robuſta eſt*: utùt, inquam, hæc tam ad *rhinocerotem*, quàm ad *monocerotem* videantur poſſe referri, tamen hunc, non illum intelligi ſuadet, quòd in eorum ſcriptis de *monocerote* eſt multa mentio, ùt jam antè docui, cùm de *rhinocerote*, quod ſciam, nè γρῦ quidem ſcripſerint. Prætereà ראם, *reem*, *Pomarius* diſertè definit, חיה שאין לה אלא קרן אחד במצחה *feram, quæ non niſi unicam cornu in fronte habet.* Quod non convenit *rhinoceroti*, cujus cornu non eſt in fronte, ſed in naribus. Et vulgari linguâ *lioncorno* reddit, id eſt, *unicornem.*

Et in *Arabica Saadiæ* verſione *reem* explicatur كركدان *carcaddan*, id eſt, *monoceros*, Deut. xxxiii. 17. ùt in *Savariana Pſalmorum* editione وحيد القرن, & in *Æthiopica* ለሐዴ፡ ቀርን፡ id eſt, *unicornis*.

Sed & *Latini* hoc ævo Scripturæ interpretes, *Zuinglius*, *Bucerus*, *Oecolampadius*, *Stephanus*, *Munſterus*, *Felix Pratenſis*, *Calvinus*, *Caſtalio*, *Pagninus*, *Arias*, *Marinus*, *Mercerus*, *Borrhaus*, *Mollerus*, *Junius*, *Tremellius*, *Oſiander*, *Piſcator*, *Druſius*, *Schindlerus*, & è vernaculis, *Galli*, *Germani*, *Belgæ*, *Itali*, *Hiſpani*, hoc idem ſequuti ſunt. Denique, ſi eos excipias, qui *Hieronymo* ſe prorſus addixerunt, recentiorum pauci admodùm *rhinocerotem* in ſacris libris admittunt. In his tamen *Oleaſter*, *Steukus*, *Forerius*, *Mariana*, *Pagninus* quoque in *Jobo*, quamvìs illi ראם, *reem*, alibi ſemper ſit *unicornis*. An quia vir, *Hebraiſmi* peritior, quàm naturæ animalium, *rhinocerotem* credidit idem eſſe animal cum *monocerote*? Quomodo *Iſidorus*, qui utriusque hiſtoriam ità permiſcet: *Rhinoceros*, inquit, *à Græcis vocatus*, Latinè *interpretatur* In-nare-cornu. *Idem & monoceros, id eſt,* unicornis: *eò quòd unum cornu in media fronte habeat pedum quatuor.* Quod eſt abſurdiſſimum. Neque enim in nare, & in media fronte, poteſt eſſe idem cornu. Sed de ſingulis jam ſeorſim.

Quisquis vel monocerotis, vel aſini *Indici*, qui idem eſſe meritò putatur, deſcriptiones apud *Cteſiam*, *Ælianum*, *Plinium*, & alios legerit, facilè conjiciet, cur *Septuaginta Seniores* ראם, *reem*, voluerint eſſe *monocerotem*. Nempe *Græci* veteres *monoceroti* eadem ferè tribuunt, quæ Scriptura τῷ *reem*. Primò enim, ùt in τῷ *reem*, ſic in aſino *Indico*, vel *monocerote*, ſi mavis, inſignis eſt proceritas. *Cteſias* in *Excerptis* apud *Photium*, Εἰσὶν ὄνοι ἄγριοι ἐν τοῖς Ἰνδοῖς, ἴσοι ἵπποις, καὶ μείζους· *Sunt aſini ſylveſtres in* India, *equis pares, aut etiam majores.* *Ælianus* libri quarti capite quinquageſimo ſecundo, Ὄνους ἀγρίους οὐκ ἐλαττόνας ἵππων τὸ μέγεθος ἐν Ἰνδοῖς γίνεσθαι πέπυσμαι· *Feros aſinos equis magnitudine non inferiores apud* Indos *naſci accepi.* Et de monocerote idem libri decimi ſexti capite vigeſimo, Λέγεται δὲ καὶ ζῷον ἐν τούτοις εἶναι μονόκερων, καὶ ἀπ' αὐτῶν ὀνομάζεσθαι καρτάζωνον, καὶ μέγεθος μὲν ἔχειν ἵππου τοῦ τελείου· *Dicitur & in iis* (*Indiæ* animalibus) *eſſe monocerotem, quem* carcazonum *vocant, eúmque habere equi adulti magnitudinem.* Secundò, cùm ראם, *reem*, cornu unicum, ídque celſum & elatum habere collegiſſent ex his *Davidis* Pſ. xcii. 11. *Et attolles ùt cornu reem cornu meum*, hùc pertinere putaverunt quæ de aſini *Indici*, aut *monocerotis*, unico in fronte cornu tradunt veteres. *Cteſias*, Κέρας δὲ ἔχουσιν ἐν τῷ μετώπῳ ἑνὸς πήχεως τὸ μέγεθος· *Cornu habent in fronte cubitale.* Ælianus, Κέρας δὲ ἔχειν ἐπὶ τοῦ μετώπου (πέπυσμαι) ὅσον πήχεως τὸ μέγεθος, καὶ ἡμίσεως προσέτι· *Cornu in fronte habere* (audio) *ferè ſeſquicubitale.* Plinius, *Aſperrimam feram monocerotem*, &c. *uno cornu nigro mediâ fronte cubitorum duûm eminente.* Solinus, *Cornu è media ejus fronte protenditur, ſplendore mirifico, ad longitudinem pedum quatuor*: fabulâ ſemper in majus auctâ. Tertiò, ùt רים, *rem*, à *Jobo* deſcribitur ferus, & indomitus: ità aſinus *Indicus*. Cteſias, Ζῶντα γὰρ οὐκ ἂν λάβοις. Ælianus, Ζῶντα μὲν οὖν τέλειον οὐκ ἂν λάβοις. Et de monocerote idem, Τοῦτον δὲ τέλειον ἁλῶναί ποτε οὐδεὶς μέμνηται. Plinius, *Hanc feram vivam negant capi.* Solinus, *Vivus non venit in hominum poteſtatem, & interimi quidem poteſt, capi non poteſt.* Iſidorus, *Tantæ eſt fortitudinis, ut nullâ venantium virtute capiatur.* Quartò, ùt de *rem*, vel *reem*, in *Jobo* dicitur, *Magnum eſt robur ejus*; & in *Moſe*, *Cornua* reem *ſunt cornua ejus, quibus populos feriet*; & in *Pſalmo*, *A cornibus* reemim *exaudies me*: ſic aſinus *Indicus*, vel *monoceros*, deſcribitur ùt animal pugnaciſſimum, & tam calce, quàm dente, & cornu venatoribus terribile. *Cteſias* de aſinis apud *Photium*, Μάχονται δὲ καὶ κέρασι, καὶ λακτίσμασι, καὶ δήγμασι, καὶ πολλοὺς, καὶ ἵππους, καὶ ἄνδρας ἀπολλύουσιν· *Pugnant & cornibus, & calcibus, & morſibus, ità ut multos, cùm equos, tum viros interimant.* Addit *Ælianus* illis *tantum eſſe virium, ut quidquid percuſſerint nihil obſiſtat, ſed omnia eis cedant, & diſſecentur, aut, ſi ſors tulerit, diffringantur, & perdantur. Equorum enim*, inquit, *latera in curſu ſuo ſic dilacerant, ut viſcera effundantur. Proinde timent equites ad eos accedere: cùm pœna ſit illis, quòd acceſſerint, morte miſerrimâ mulctari, támque ipſi, quàm equi pereant. Sed & calcibus graviter pugnant: & morſus eorum ità penetrant, ut quidquid dente appetunt avellant.* Ut de monocerote *Phile*,

> Ὁ μονόκερως δὲ θὴρ παρ' Ἰνδοῖς ἠρέθη,
> Δεινὸς μὲν ὀδ' ἰδεῖν· εἰ δὲ λὰξ ἐπεισπέσοι,
> Βαρὺς μαχητὴς, εἰ δὲ κύψας ἐνδάκοι,
> Μόλις ἐυφυὴς ἰατρικῆς χειρουργία
> Πείσει περιελθεῖν τὴν φθορὰν τοῦ κινδύνου.

Monoceros apud Indos *reperitur viſu horrendus: &, ſi calce irruerit, gravis pugnator, aut ſi inclinatus momorderit, vix induſtria Medicinæ chirurgia liberabit à periculoſa labe.* Et paulò pòſt ibidem deſcribitur

> ——— τὸ μακρὸν, καὶ φθορᾶς πλῆρες κέρας,
> Μᾶλλον δὲ τραχὺ καὶ σιδηρᾶς ῥίνης,
> Ὀξύτερον αὐτὸ καὶ τεθηγμένου βέλους·

longum, & exitioſum cornu, limâ ferreâ aſperius, & acuminato telo acutius. Et verò hoc animal volunt, utùt cætera terribilem, tamen cornu maximè timeri. *Ælianus*, Ἔστι μὲν οὖν καὶ διὰ παντὸς τοῦ σώματος ῥωμαλέον· ἀλλὰ δὲ οἱ τοῦ κέρατος ἄμαχός ἐστι· *Toto quidem corpore validus eſt, ſed invicti in cornu roboris.* Solinus, *Cornu*, &c. *ità acutum, ut quidquid impetat facilè ictu perforetur.* Iſidorus, *Cornu ità acutum, & validum, ut quidquid impetîerit, aut ventilet, aut perforet.* Hæc afferenda putavimus in eorum gratiam, qui ראם, *reem*, volunt eſſe *monocerotem*: ut eos lector ſciat habuiſſe ſaltem in ſpeciem rationes non contemnendas, quibus freti hanc ſententiam amplecterentur. Quæ tamen ſi ſuadeant, nos quidem haudquaquam perſuadent, iis de cauſis, quas jam dicturi ſumus.

Harum prima hæc eſto, quòd de *monocerote* quidquid veteres, aut recentiores tradunt, nobis eſt meritò ſuſpectum; cùm *Poëtæ* in *Sphingis*, & *Chimæræ*, & *Cerberi*, & *Lamiæ*, & *Gorgonum*, & *Sirenum* deſcriptione multò magìs ſibi conſtent, quàm in hiſtoria *monocerotis*, qui de eo ſcripſerunt. Et *Plinius* quidem, *Solinus*, *Ælianus*, & *Phile* non ità multùm diſſident à *Cteſia*, primo fabulæ architecto: ſed *Philoſtorgium* & *Nicephorum* ab his prorſus eſſe diverſum, & ab utriſque *Arabes*, & ſub hoc eodem nomine nobis aliud animal exhibere *Paulum Venetum*, & *Vartomanum* rurſus aliud, abundè ſuprà (*a*) docuimus. Quamvis *Græcos* cum *Arabibus*, aut cum utriſque recentiores conferre nihil ſit opus: cùm ſecum ipſi palàm diſſideant ferè quotquot monocerotem deſcribendum ſuſceperunt. Ità *Plinius* & *Solinus* eum dicunt caput habere cervi, corpus equi, & pedes elephanti. Quod non convenire nemo non videt. Nam ùt cervi caput, & equi corpus, alios pedes; ità elephanti pedes caput à cervino, & corpus ab equino diverſum poſtulant. Sed ridiculum eſt inprimis, quod habet *Ælianus*; Ποδῶν δὲ ἄριστα εἰληχέναι, καὶ εἶναι ὤκιστον, καὶ τοὺς μὲν πόδας ἀδιαρθρώτους τε, καὶ ἐμφερεῖς ἐλέφαντι συμπεφυκέναι· *Pedes optimos nactum, & eſſe perniciſſimum, licèt inarticulatos & elephanti ſimiles habeat*: nam elephanti pedibus nihil ad curſum eſt ineptius; maximè ad curſum citatiſſimum, qualem huic animali tribuunt, de quo *Cteſias* apud *Photium*, Ταχύτατον δὲ ἐστι τὸ ζῷον τοῦτο, οὐδὲν δὲ, οὔτε ἵππος, οὔτε ἄλλο τι διωκόμενον καταλαμβάνει· *Velociſſimum autem eſt* hoc animal, quod neque equus, neque ullum aliud perſequendo aſſequitur*: & *Ælianus*, Διώκειν ἐκεῖνον τοῦτο δὴ τὸ ποιητικὸν, μεταθεῖν τὰ ἀνέχιπτα ἐστί· *Fieri quidem poteſt, ut quis illum inſequatur, at ut aſſequatur eſt impoſſibile.* Præterea, ſi caput habet cervi, caudam apri, pedes elephantis, & reliquo corpore equo eſt ſimilis, quorſum *aſinus* dicitur, cùm aſini nihil habeat? Jam quid ineptius, quàm quod omnes tanto conſenſu negant, vivam poſſe capi hanc feram? Quidni verò vel apertâ vi, vel ſaltem dolo capiatur? *Marte, vel arte*; quod aiunt? Quo privilegio hoc unum animal ab hominum imperio ſe ſubduxerit, quibus ab initiò dixit creator, *Gen.* i. 28. *Replete terram, & eam ſubjicite: Dominamini in piſces maris, & in volucres cœli, & in omnes beſtias, quæ ſuper terram gradiuntur?* Et ſtatim à diluvio *Gen.* ix. 2. *Timor veſtrî, terrórque veſtrî ſit ſuper cuncta terræ animalia.* Unde *David* Pſ. viii. 8. *Omnia ſubjeciſti pedibus ejus, greges, & armenta univerſa, & inſupèr agri beſtias.* Et *Jacobus* capitis tertii verſu ſeptimo, *Omnis enim natura beſtiarum, & volucrium*, &c. *domatur, & domita eſt à natura humana.* Itaque merum ſomnium eſt, aliquod eſſe animal, quod ex communi hac lege eximatur, & vivum in poteſtatem hominum nunquam incidat. Quod ipſi *Ethnici*, ſolâ Naturæ luce, & experientiâ edocti, paſſim agnoſcunt. Ut *Euripides* apud *Plutarchum* in libro *Utra anim.* Βραχύ τοι σθένος ἀνέρος· ἀλλὰ ποικιλίαις πραπίδων δαμᾷ φῦλα πόντου, χθονίων τ' ἀερίων τε παιδεύματα. *Parvum eſt hominis robur; ſed mentis ſolertiâ ſibi ſubjicit maris belluas, & terreſtrium ſubtilem ſcientiam*: id eſt, quidquid in terreſtribus feris eſt vaferrimum. Et *Oppianus Halieuticῶn* libri quinti ferè initio,

> ——οὐ γάρ τι πέλει κυδιμώτερον ἀνδρῶν,
> Νόσφι Θεῶν· μούνοισι δ' ὑπείξομεν ἀθανάτοισιν.
> Ὅσσους μὲν κατ' ὄρεσφι βίην ἄπειρον ἔχοντας
> Θῆρας ὑπερφιάλους βροτὸς ἔσβεσεν; ὅσσα δὲ φῦλα
> Οἰωνῶν, νεφελῇσι καὶ ἠέρι δινεύοντα,
> Εἷλε, χαμαίζηλόν περ ἔχων δέμας; οὐδὲ λέοντα
> Ῥύσατ' ἀγηνορίη δμηθήμεναι. οὐδ' αἰετὸν
> Αἰθέρι ἠνεμόεις πτερύγων ῥόθος. ἀλλὰ καὶ Ἰνδὸν
> Θῆρα κελαινόρρινον ὑπέρβιον ἄχθος ἀνάγκη,
> Κλῖναν ἐπιβρίσαντες, ὑπὸ ζεύγλῃσι δ' ἔθηκαν
> Οὐρήων ταλαεργὸν ἔχειν πόνον ἑλκυστῆρα.

Non enim quidquam eſt hominibus ſuperius, præter Deos: & ſolis immortalibus cedimus. Quantas quidem in montibus vim imperterritam habentes feras extinxit homo? Quot autem ſæcula avium, quæ in nubibus & aëre verſantur, cepit, licèt humile corpus habeat? Neque leonem liberavit fortitudo, quò minùs ſubjiceretur. Neque aquilam ſervavit ventoſus alarum motus. Sed & Indam *belluam nigro corio vi flexerunt, vaſtum onus ei imponentes, & ſub mulorum jugis poſuerunt, ut difficilem trahendi laborem ſuſtineret.* Itaque ſicubi terrarum eſt monoceros, haud dubiè vivus capitur quandoque, & homini ſervire cogitur. Et *Jobi* hæc verba fruſtrà citaveris, *An volet* רים *REM ſervire tibi?* quaſi his docuerit hoc animal ab hominum jugo prorſus eximi. Neque enim ibi agitur in genere de omni cultu, ſed ſpeciatim de cultu terræ, quod docet ſeries ſermonis; *An τὸν REM ſulco alligabis loro tuo? An valles occabit poſt te?* Itaque his verbis ſolùm eximitur ab arandi neceſſitate, cui armenta obnoxia ſunt. Sic in Adagio *Græco*, Ἐλεύθεραι αἶγες ἀρότρων, *Capræ ab aratris liberæ*, non tamen omnino liberæ. Sed, ut jàm dicamus quod res eſt, quisquis de monocerote fabulam confinxit primus, neceſſe habuit hoc aſſerere, cum vivum non poſſe capi; quia vivus nunquam captus eſt. Addo etiam, neque mortuus: quia capi non poteſt quod nuſquam extat. Saltem id certum è *Græcis*, quorum imperium uſque ad *Indos* propagatum eſt, neminem unquam hoc animal ἐξ αὐτοψίας deſcripſiſſe. Neque de eo quidquam memorâſſe leguntur Hiſtorici celebres, qui in *Alexandri* comitatu vixerunt, & ejus res geſtas ſcripſerunt, *Ptolemæus Lagi* filius, *Calliſthenes*, *Oneſicritus*, *Nicarchus*, *Archelaus*, *Strattis*, &, quorum *Indica* paſſim citantur, *Ariſtobulus*, & *Clitarchus*: & his pares, aut ſuppares, qui & ipſi de *Alexandro* ſcripſerunt, *Eumenes Cardianus*, & *Diodorus Erythræus*; & *Megaſthenes*, qui ſub *Seleuco Nicatore* apud *Indorum* Reges degens, ſcripſit de rebus *Indicis*. Hoc quoque eſt certo certius, *Romam* ex *Hyrcania* & *India* advectos fuiſſe tigres, & ex extremis *Æthiopiæ* finibus rhinocerotes, & camelo-pardales: ſed *Romanorum* eſſe neminem, qui unicornem vel per ſomnium ſe vidiſſe tradiderit. *Arabes* quoque multa quidem de monocerote ſcribunt, ùt ſuprà docuimus, ſed tam vana, & ridicula, ut illos appareat in meris palpare tenebris. Qualia iſta ſunt, Hoc naſci ex equi vel ex ceti cum elephante coitu, & vivere annos ſeptingentos; & in utero matris latere per ſeptennium; &, antequàm naſcatur, cornu, dentibus, robuſtâque ungulâ jam eſſe inſtructum; & per os maternæ vulvæ pullum caput exerere, ut paſcatur ramis arborum; & colli contrario flexu caput habere ad pedes inclinatum; & in cornu diſſecto hominum, avium, & arborum figuras apparere ab ipſa natura ad vivum in eo impreſſas; & monocerotem hoc cornu non ſolùm elephantes transfigere, ſed & in ſublime attollere, ùt olim

> *Pertica ſuſpenſos portabat longa maniplos*;

& illorum unum centum circumquâque paraſangas devaſtare, ac in ſolitudinem redigere: nec tela in eum quidquam poſſe, aut reliqua animalia quidquam audere; exceptâ tamen ave *ruch*, quæ dirum animal unguibus tam facilè fert in ſublime, quàm milvus pullum, aut alaudam accipiter. Hæc febricitantium eſſe ſomnia quis non videt, quibus *Arabes* apertè produnt de animali, vel fabuloſo, vel prorſus ignoto ſe hæc ſcribere? Porrò ſi vel in *India*, vel in *Nubia*, ſit monoceros, non debet ità eſſe ignotus *Arabibus*, qui cum *Indis* & *Æthiopibus*, abhinc multis ſæculis, frequentia habuêre commercia. Ut taceam *Chaliphas Arabum* ex *Abbaſidarum* familia *India* imperâſſe; ùt ex *Elmacino* (b) conſtat. Et *Geographum Arabem* in ipſa *Nubia* eſſe natum, in qua tamen nullos deſcribit monocerotes, ſed in remotis *Indiæ* inſulis. Quid, quòd noſtra tempora, quibus omnes orbis anguli ſummo ſtudio peragrati ſunt, monocerotes nuſquam noverunt? En tibi verba *Bootii*, qui de hoc ipſo acriter diſputat *Animadverſionum Sacrarum* libri tertii capite primo! *Sanè* Garcias ab Horto *pluribus annis, quibus in* India *vixit Pro-Regis Medicus, multorúmque de indigenis doctorum virorum, ac Regum quoque amicitiâ & familiaritate uſus, quanquam diligentiſſimus hujusmodi rerum ſcrutator, non modò unicornem videre non potuit, ſed neque certi quidquam de ipſo addiſcere: niſi quòd nonnullos ſe conveniſſe ſcribit, qui in extrema* Africæ *ora, exortui hyberno obverſâ, animal quoddam unicorne ſe vidiſſe affirmarent. Sed, ut iſti vera narraverint, nihil tamen hoc ad decantatum illum monocerotem, cum quo ex ipſorum notis parùm omnino commune habet hoc animal, utpotè & amphibium, & cornu præditum duos tantùm palmos longo. Et civis meus* Johannes Hugonis Linſchotius, *& ipſe quoque rerum naturalium veſtigator diligentiſſimus, atque integros duodecim annos commoratus in urbe* Goa *inter* Indiæ *celeberrimas, & quò undique comportatur quidquid in illis terris rari eſt, aut cari, nullum ibi vel αὐτοψίᾳ, vel certâ famâ, unicornem unquam accepit: ac proinde eum pro mero figmento habet.* Nempe *Itinerarii* ſui capite quadrageſimo ſeptimo, ubi *rhinocerotem* ait à multis pro *monocerote* haberi, cùm nullus adhuc alius monoceros inventus ſit, aut cognitus, niſi rumore, & picturis. Itaque in *Indiam* aut *Nubiam* ſe conferentibus ſpe videndi monocerotes idem evenit, quod *Luciano*, qui, de populis electriferis ad *Padi* ripas inquirens, riſum debuit locorum incolis.

(a) Cap. XXVI. pag. 934. lin. 3, &c.

(b) Hiſt. Saracen. lib. 2. cap. 2 pag. 993

Fruſtrà

Fruſtrà objicias duas unicornes in æde *Mecchana* viſas à *Vartomano*, cui, tanquam viro optimo, fidem haberi jubet *Scaliger* in *Cardanum Exercitatione* ducenteſimâ quintâ. Neque enim hæ fuerunt veterum monocerotes ſolidungulæ, aut pedibus ἀδιαζευγότοις, quales aſini, & equi, aut elephantes habent; ſed bifidæ caprarum aut cervorum modo, quod ille diſertè aſſerit. *Tibias*, inquit, *habet tenues id animal, eaſdémque graciles admodùm hinnuli modo. Ungulas anteriorum pedum biſidas habet, caprinos pedes fermè referentes.* Quod maximè notandum. Nam indè apparet orygem à *Vartomano* deſcribi, non verum monocerotem. Ut pateat quâ formâ fuerint oryges tam decantati, veterem Tabulam, in *Italia*, ùt putatur, repertam, hìc inſerere libuit, in qua plures oryges vario ſitu deſcribuntur. Eam mecum benignè communicavit raræ vir eruditionis, & mihi amicitiâ conjunctiſſimus, Dominus *Huet*, à quo pro *Africano* oryge majus aliud, nempe *Græcum Origenem*, cum bono Deo propedièm edendum, avidè exſpectamus.

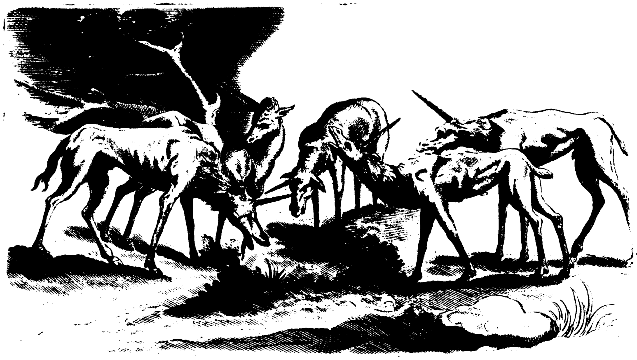

Sed neque ad rem faciunt illa cornua, quæ in *S. Dionyſii* Fano, *Windſora* in *Anglia*, *Ultrajecti* in *Belgio*, &c. pro monocerotem cornibus aſſervantur. Nequæ enim hæc ſunt quadrupedis cornua, ſed ceti dentes. Quod primus aperuit *Bellonius*, & poſt illum multi confirmârunt. Sed omnium uberrimè ſcriptor ἀνώνυμος, qui Anno 1647 inſignem *De Gronlandia* Tractatum linguâ vernaculâ edidit, Vir ἀξιεπαίνετος, ſi ſe continuiſſet intra illos fines, nec decertâſſet in arena non ſua, edito de rebus *Theologicis* Tractatu, cùm ad illa ſacra ſit prorſus ἀμύητος. Quod, ut cætera taceam, vel ſolus libri titulus apertè evincit, in quo *De Præ-Adamitis* ſcribendum ſibi proponit: cùm *Moſes* diſertè neget ullos fuiſse *Præ-Adamitas* Gen. ii. 5, &c. *Homo*, inquit, *non erat, qui operaretur terram*, &c. *Formavit igitur Dominus Deus hominem de limo terræ*, &c. id eſt, *Adamum*, ùt planè conſtat ex ſequentibus, & ipſe ultrò agnoſcit. Verùm enimverò hæc ſunt alterius loci, nec ſtrictim attingenda, ſed accuratè examinanda; quod fortaſſe à nobis fiet, ſi Deus vitam indulſerit. Interim illum ipſum de *Gronlandia* ingenuè agnoſco multa me docuiſſe, quæ ſcitu ſunt digniſſima: & in his monocerotum ſcilicet cornua, quàm alibi rara ſunt, tam communia eſſe in regno *Daniæ*, quò ex *Gronlandia* & *Iſlandia* deferantur. Ibi enim inter varia monſtra maris cetus quidam eſt *narhual* nomine, quaſi νεκρηκῆτον, aut πτωματοκῆτον dixeris. Ità *Iſlandi* nominant, quia creditur veſci cadaveribus. Ex hujus porrò ceti maxilla ſuperiore dens à ſiniſtra parte prominet, longus aliquot pedes, durus, ità rotundus, ut in conum deſinat, ſuperficie in ſpiras contortâ, colore plerumque albo, ſed quandoque ſubfuſco; denique cornua, quæ dixi, tam exactè referens, ut ovum ovo non ſit ſimilius. Id ſe ſcriptor Anonymus didiciſſe profitetur à Domino *Vormio*, qui ceti illius cranium ipſi exhibuerit cum affixo dentis fragmento quatuor pedes longo. Et de hoc eodem dente multa habet à pagina ſexageſima ſecunda uſque ad paginam nonageſimam quartam, quæ legiſſe non pœnitebit. Solùm ſufficiet addere, quidquid ille ſcribit eâ de re à viris præſtantiſſimis & fide digniſſimis, illo ipſo *Vormio*, & utroque *Bartholino*, mihi, per *Daniam* iter facienti, plenè fuiſſe confirmatum, oſtenſam quoque portionem dentis ſimilis maxillæ adhuc infixi. Sed &, quod à nemine miror obſervatum hactenùs, in urbe *Holmia*, *Sueciæ* metropoli, in regio κειμηλιαρχίῳ, cujus me ibi degente cuſtos erat vir doctiſsimus mihíque amiciſsimus Dominus *du Freſne*, habetur cranium integrum ceti, quod deſcripſimus, non omnino bipedale, cum dente etiam integro quatuor pedes cum palmo extra maxillam prominente, ambitu in ſumma parte quinque pollicum, colore eburneo, multis σπειρηδὸν lineis ſuperficiem ambientibus. Hoc mecum multoties vidêre nobiliſsimi juvenes, quos hujus itineris comites habui. In his Dominus *Huet* jam vocatus in partes. Et meo rogatu pictor eximius Dominus *Burdo* utramque cranii illius ſuperficiem cum ipſo dente ità expreſsit.

Ex

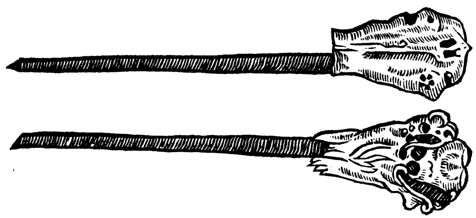

Ex his, quæ hactenùs diſputata ſunt, cùm æquo lectori conſtet ſatìs eſſe, cur meritò dubitemus, an verè extet monoceros, hoc eſt, unicorne animal, quale ſub hoc nomine deſcribitur à veteribus: dato tamen, non conceſſo, in aliquo *Indiæ* aut extremæ *Nubiæ* angulo, verſùs *Nili* fluvii fontes, latere monocerotem: ſaltem nemo eſt, qui non agnoſcat id non potuiſſe *Judæis* eſſe compertum ante *Solomonis* tempora, qui *Tyriorum* ope primus, inſtructâ claſſe in mari *Rubro*, *Indiam* attentavit, & *Africæ* remotiora. Quî factum igitur, ut non ſolùm *David*, qui pater fuit *Solomonis*, ſed &, pluribus ante *Davidem* ſæculis, *Job*, & *Balaam*, & *Moſes* τοῦ *reem* meminerint, ſi *reem* eſt *monoceros*? Præthereà, etſi *Saadia*, *Kimchio*, *Pomario*, *Aquinati*, & *Judæorum* aliis recentis ævi ראם, *reem*, ſit *monoceros*, tamen in *Prophetarum* & veterum *Hebræorum* ſcriptis aliud ſignificâſſe ex eo conſtat, quòd duo cornua diſertè tribuuntur τῷ *reem*. Sic *Deut.* xxxiii. 17. de *Joſepho* Duali numero dicitur וקרני ראם קרניו *Et duo cornua* reem *ſunt duo cornua ejus.* Neque dicendum Duale hìc pro Singulari ſumi per Numeri Enallagen. Sequitur enim, *His* (ſupple *duobus cornibus*) *populos pariter feriet ad fines terræ: hæc autem* ſunt *myriades* Ephraim, *& chiliades* Manaſſe. Vides, Lector, non ſolùm τῷ *reem* tribui duo cornua, ſed & cum his duobus cornibus conferri duas tribus, nempe *Ephraim*, & *Manaſſe*, quæ *Joſephum* pro patre habebant. Ut neceſſe ſit duo cornua præciſè intelligi, neque ulla hìc eſſe poſſit Enallage Numeri. Similis eſt *Davidis* locus *Pſal.* xxii. 22. ומקרני רמים עניתני *Et è cornibus* τῶν reemim *me audiviſti.* Nam & eo loco *cornua* Duali numero nominantur. Neque obſtat, quòd alibi Singulari numero dicit idem *Propheta*, *Et exaltabis ùt* cornu *reem cornu meum.* Neque enim ibi legitur *cornu reem*, ſed ſubintelligitur. *David* enim ſimpliciter dixit, *Exaltabis cornu meum, ùt* τοῦ *reem*, ſupple *cornu*, vel *cornua*. Utrumque enim poteſt ſuppleri. Et verò Duale hìc ſupplent *Hebræi* vetuſtiores. Sic ad hunc locum *R. Eliezer* Capitulo decimo nono, *Extolletur cornu meum ùt* τοῦ reem. *Quid* τοῦ reem? *Altiora ſunt cornua ejus quàm beſtiæ cujuſlibet, & ferit cornu tam ſiniſtro, quàm dextro.* Et in Tractatu *Talmudico Zebachim* (cap. 14. fol. 113. b.) ubi diſputant quid diluvii tempore factum ſit de fabuloſo *reem*, qui, cùm montis inſtar eſſet, non potuit in arcam ingredi, קרניו קשר בתיבה *cornua ejus* (Noë) *alligavit arcæ.* Et in margine *Gloſſa* diſertè, ומשני קרניו קשרו לתיבה *Et duobus cornibus ſuis alligavit eum ad arcam.* Itaque, ex ſententia veterum *Hebræorum*, bicornis fuit ראם, *reem.* Unde eſt, quòd *Talmudici*, cùm de monocerote agunt, agunt autem in locis pluſculis, non appellant ראם, *reem*, ſed קרש, *karas*, nomine decurtato, ut diximus, ex *Græco* μονόκερως. Sic *Arabicè* monoceros كركند *carcand* vocatur, aut كركدن *carcaddan.* Sed ريم *rim* illis aliud eſt animal, idem quod *Hebræis* רים, *rem*, vel ראם, *reem.*

Argumenta, quæ diximus, etiam *rhinocerotem* è Scriptura eliminant: quamvis enim rhinoceros ſit verum animal, tamen veteribus *Judæis* ita fuit ignotum, ut eos non putem uſpiam rhinocerotis meminiſſe. Quin, quod mirere magìs, *Arabes* etiam in animalium hiſtoriis de rhinocerote altum ſilent. Niſi, quod in monocerotis deſcriptione nonnulla inſerciunt, quæ ſumpta fuiſſe patet ex hiſtoria rhinocerotis. Putà in elephantem immane odium, & quòd ex *India*, & interiore *Æthiopia*, volunt advehi. Utrobique enim naſcitur rhinoceros: in *India* circa *Bengalam*, *Cambajam*, & *Patanen*, olim *Perimudam* dictam; & in *Æthiopiæ Rapſiis*, & circa *Raptum Promontorium*. De quo *Arrianus* in *Periplo*, Ἐκφέρεται δὲ ἀπὸ τῶν τόπων ἐλέφας πλεῖστος, ἥσσων δὲ τοῦ Ἀδουλιτικοῦ, καὶ ῥινόκερως. Rhinocerotes igitur jure merito *Pauſanias Æthiopicos boves* appellat: *boves* à mole corporis; & *Æthiopicos* ab origine. Neque cauſa fuit, cur vir doctus eo nomine dicam illi ſcriberet. Neque probo, quòd idem, invicta duo argumenta profeſſus ſe in eos allaturum, quibus *reem* eſt *rhinoceros*, horum unum ex eo ſumit, quod rhinoceros, utut difficulter dometur, *domituram tamen*, inquit, *haud in totum reſpuit*. Etſi enim ex *Jobo* conſtet τὸ *reem* non facilè domari, nec ad agricolationem ullâ ratione poſſe inflecti, non tamen indè ſequitur, quod vult vir doctus, eum eſſe prorſus *indomabilem, & incurabilem*, quæ illius verba ſunt. Sed alterum argumentum à brevitate cornu ſumptum omnino valet. Neque enim rhinoceroti conveniunt hæc *Davidis*, *Exaltabis cornu meum ùt* τοῦ *reem*, ſupple *cornu*, vel *cornua*. His quippe verbis apparet agi de fera, שקרניו גבוהות מאד *cujus cornua ſunt valde celſa*, ùt notavit *Aben Ezra*. At contrà depreſſiſſimum eſt, tam ſitûs ratione, quàm molis, cornu rhinocerotis, cui

—— ὀλίγον ὑπὲρ ἄκρα ῥινὸς
Ἀντέλλει κέρας,

ut ex *Oppiano* jam didicimus. Itaque hoc habemus hactenùs, τὸ *reem*, neque *monocerotem*, neque *rhinocerotem* eſſe. Sed quale tandem ſit animal, vel ex Scriptura, vel aliunde exſculpere, hoc opus, hic labor eſt.

Et *Boetius* quidem ex Scripturæ locis, inter ſe collatis, & accuratè perpenſis, probare conatus eſt *reem* eſſe ſpeciem bovis feri, eùmque *urum*. Et probationem ſic inſtituit. In multis Scripturæ locis bos & *reem* ſimul junguntur ut cognata animalia. Sic *Pſ.* xxix. 6.

Subſultare

Subſultare fecit eos ſicut vitulum, Libanum, & Sirjonem, *veluti pullum* reemim. *Deut.* xxxiii. 17. *Decorem habet, qualem bos primogenitus; & cornua, qualia* reem. *Eſ.* xxxiv. 7. *Dejicientur cum ipſis* reemim, *& boves unà cum tauris.* Sed, quod ad rem maximè facit, *David Pſalmo* vigeſimo ſecundo queritur infenſiſſimos hoſtes undique ſibi imminere, ídque ſub taurorum, leonum, & canum Allegoria; *Circumvallaverunt me*, inquit, *boves prægrandes, tauri* Baſan *cinxerunt me. Os in me diduxerunt leones rapaces, & rugientes: circumvallaverunt me canes*, &c. Hæc verſibus decimo tertio, decimo quarto, & decimo ſeptimo. Poſteà idem Deum orans, ut ab illorum hoſtium furore ſe liberet, hanc ipſam Allegoriam ſic continuat verſibus vigeſimo primo & vigeſimo ſecundo; *Libera à gladio animam meam, & à canibus unicam meam: ſalvum me fac de ore leonum, de cornibus* reemim *exaudi me*, id eſt, *exaudiens erue me.* Quæ cum præcedenti querela, ſi conferas, *reemim* hìc dici reperies, qui prius dicti fuerant boves prægrandes, & tauri *Baſan.* Indè igitur colligit *reem* bovis eſſe aliquod genus, ſed quem ferum, & cornibus inſignem, & metuendum eſſe probent, cùm loca jam citata ex *Deut.* xxxiii. & *Pſ.* xxii. tum maximè quod habetur *Pſ.* xcii. 11. *Extuliſti cornu meum tanquam τοῦ reem*; id eſt, dediſti mihi cornua ingentia, & prævalida, qualia ſunt cornua *reem.* Itaque *reem* non eſt veterum *bonaſus* (hodiè *bubalus*) quia cornua habet in ſe reflexa, & ad pugnam inutilia, ùt notatum eſt à *Philoſopho*: ſed vel *biſon*, vel *urus.* Potiùs tamen *urus*: biſontem enim, utùt aſperrimam, & ferociſſimam belluam, arte humanâ ità miteſcere poſſe, ut feritatem tandem deponat, docet *Pauſanias* in *Phocicis.* At de uris diſertè ait *Cæſar* libro ſexto, *aſſueſcere eos ad homines, & manſuefieri, nè parvulos quidem exceptos, poſſe, quare foveis capti interficiuntur.* Cætera quoque conveniunt. *Ii enim*, ùt ibi habetur, *ſunt magnitudine paulò infra elephantes, ſpecie, & colore, & figurâ tauri; magna vis eſt eorum, & magna velocitas: neque homini, neque feræ, quam conſpexerunt, parcunt.* Item, *Amplitudo cornuum, & figura, & ſpecies multùm à noſtrorum boum cornibus differt.* Quibus ſimilia in *Plinio* & *Solino* legas. His rationibus fretus vir doctus ità concludit, *Dubitandum igitur non eſt, quin* reemi *ſunt uri.*

At ego, licèt viri illius doctrinam, & ingenium ſuſpiciam, tamen graves habeo cauſas ab eo hâc in parte diſſentiendi. Primò enim video in illum poſſe id retorqueri, quod eis rectè objicit, quibus *reem* eſt monoceros: *Non eſſe veriſimile voluiſſe* Moſem, Davidem, *alióſque Prophetas toties verba facere, ac ſimilitudines deſumere, ipſúmque Deum ad* Jobum *tantum ſermonis inſumere de animali incognito in iſtis terris.* Utùt enim quæ de uro traduntur veriora, & certiora ſint, tamen ejus nomen multò eſt recentius, & fama longè obſcurior, quàm fuit monocerotis. De monocerote ſcripſerat *Cteſias* ætate *Artaxerxis Mnemonis*, annis ante *Chriſtum* natum circitèr quadringentis. Et fabulam ex illo hauſtam *Græci, Romani, Hebræi, Syri, Arabes, Æthiopes*, & *Perſæ* certatim exſcripſerant, atque in majus auxerant. At urum in intimis *Hercyniæ* ſylvæ ſaltibus deliteſcentem *Romanorum* nemo noverat ante *Cæſarem.* Poſt quem pauci meminerunt. Et in veterum *Græcorum* ſcriptis altum de eo ſilentium. Hinc *Plinius* libri vigeſimi octavi capite decimo, *Nec uros, aut biſontes habuerunt* Græci *in experimentis.* Et veteris *Gloſſarii* auctor neceſſe habuit hanc vocem per Periphraſin reddere; *Urus*, βοῦς Γερμανός. proinde cùm βοὸς οὔρου *bovis uri* nomen uſurpâſſet *Græcus Epigrammatarius*, poſteri non intellexerunt; atque ità corruptum exhibet *Suidas*,

—— καὶ βοὸς οὔρου
Ἀσκηθὲν χρυσῷ παμφανόωντι κέρας.

Quod explicant, *Et bovis cuſtodem ornatum auro ſplendidiſſimo cornu:* cùm ſcribendum eſſe βοὸς οὔρου, &c. κέρας, *bovis uri cornu*, jam alii monuerint. Quam quidem objectionem vir doctus ut diluat, multa movet, ſed nihil promovet. Agnoſcit *neminem extare, qui ſcribat* Syriam *ac* Palæſtinam *boves feros producere.* Atque id quidem veré. Proinde *Saadiam*, cui מריא apud *Prophetas* eſt *bubalus*, aut *bos ferus*, vulgari ſimilis, ſed major, *Aben Ezra* in *Amos.* v. 22. hâc ratione refellit, quòd איננו במקומות אלה *in locis illis bos ferus nullus eſt*, id eſt, in *Judæa*, & vicinis regionibus. *At* (inquit vir doctus) *hoc impedire non debet, quò minùs olim, atque priſcis* Iſraëlitarum *temporibus, eos ibi fuiſſe credamus.* Quorſum verò id credamus nullo fundamento ſubnixi, cùm horum, non jam dico in *Judæa*, ſed in nullo mitiori climate vola nec veſtigium appareat, nec apparuerit unquam. Ità hariolari ſi licet, quorſum is objecit ſuprà affirmari ab iis, qui de monocerote ſcripſerunt, eum in *India* ſola reperiri? Poterat enim reponi pari facilitate, Si *Cteſiæ* ætate, & deinceps, monocerotes in ſola *India* fuerunt; quidni in *Judæa*, aut *Syria* fuiſſe credamus priſcis *Iſraëlitarum* temporibus, quibus ſcripſêre *Job*, *Moſes*, & *David*, *Cteſiâ* longè vetuſtiores? Ibidem multa congerit, ut probet non in *Germania* ſolùm, & vicinis locis, ſed & in *India*, & *Arachotis*, & *Troglodytica* regione uros olim fuiſſe repertos. Sed, quod illius pace dixero, hæc probanda fruſtrà ſuſcepit, cùm ad hanc rem nihil faciant. An ſequitur *Judæis* uros fuiſſe notos, ſi in *India*, aut *Arachotis* fuêre. Propior quidem erat *Troglodytica*, ſed tamen ante *Solomonem* illis non multùm nota. Tamen horum nil quidquam probat. *Oriens*, inquit, *ea progignere ſolebat, ſcribente* Plinio, *bove fero, uris, atque biſontibus refertas fuiſſe* Indiæ *ſylvas.* *Plinii* verba ſunt ubi ſuprà, *Nec uros, aut biſontes habuerunt* Græci *in experimentis, quanquam bove fero refertis* Indiæ *ſylvis.* Quibus verbis bove fero refertas fuiſſe aſſerit *Indiæ* ſylvas, non tamen uris, aut biſontibus, niſi à genere ad ſpeciem valeat argumentatio: Equus eſt animal, ergo eſt homo. Addit *Ariſtotelem Plinio* ſubſcribere (quaſi *Plinius* prior ſcripſerit) cùm tradit, *Arachotas alere boves ſylveſtres, non quidem bubalos (impediunt enim cornua* ἐξυπτιάζοντα*) ſed uros, & biſontes.* Sed & apud *Philoſophum Hiſtoriæ* libri ſecundi capite primo *Arachoſii* illi boves ſunt ὑπόγρυποι *rictu aliquantùm adunco*; quod de uris & biſontibus nemo obſervat. Et hoc ipſum, quòd cornua habent ἐξυπτιάζοντα, id eſt, *in dorſum reſupinata*, docet non eſſe uros, quos cornibus in anteriora protenſis pingunt arborem impetentes, poſt quam venator latet. Hinc *Solinus*, *Iſtis, quos uros dicimus, taurina cornua in tantum modum protenduntur*, &c. Et *Geſnerus* paginâ 145. *Cornibus arbori inſertis* (fera) *vindictæ avida inhæret, donec inſequentium telis ſaucia concidat.* Quî potè, ſi cornua habet in tergum reſupinata? Pergit *Bootius*, *Sed &* Troglodyticam *regionem uros habuiſſe colligo ex iſtis* Diodori *libro tertio*, Ἡ πρὸς τὴν μεσόγειαν ἀνατείνουσα, πλήρης ἐστὶν ἐλεφάντων, καὶ ταύρων ἀγρίων, &c. *Quâ intùs recedit, plena eſt elephantis, & tauris ſylveſtribus, ubi ſub tauris ſylveſtribus, uti aliæ eorum ſpecies fortaſſis unà comprehendendæ, ità uri, non dubito, quin intelligendi ſint.* Cur verò non dubitas?

Dic aliquem, ſodès, dic, Quintiliane, *colorem.*

De aliis ταύρων ἀγρίων ſpeciebus dubitas. *Fortaſſe*, inquis, *etiam aliæ*, &c. At de uris nullus dubitas; quia è re tua eſt, ut id pro certo habeatur. Interim fateare neceſſe eſt nihil eſſe in *Diodoro*, unde appareat per tauros ſylveſtres uros intelligi potiùs, quàm quamlibet aliam tauri ſylveſtris ſpeciem. Quin diverſum ab uris genus innui ſuadet climatum diverſitas. Cùm enim *Hercynia* ſylva, in qua procreantur uri, penè ſit ad extremum *Septentrionem*, *Troglodytæ*,

ubi hi tauri, inter *Tropicos* ſedem habent fervidiſſimam. Sed, nè conjectandi ſit locus, jam ex aliis diſce, qui ſint tauri *Treglod itici.* *Strabo* libro decimo ſexto, ubi de *Troglodytarum* feris ex *Artemidoro*, Ταῦροι δ᾽ εἰσὶν ἄγριοι, καὶ σαρκοφάγοι, μεγέθει πολὺ τοῖς παρ᾽ ἡμῖν ὑπερβεβλημένοι, καὶ τάχει, πυῤῥοὶ τὴν χρόαν. *Tauri ſunt ſylveſtres, & carne veſcentes, noſtros magnitudine & celeritate longè ſuperantes, colore rufo.* Itaque uri non ſunt, quos nè tu quidem σαρκοφάγους eſſe dixeris. Sed, ut res ſit certior, *Agatharchidem* audi hos ipſos tauros multò uberiùs deſcribentem libri quinti capite trigeſimo nono: *Omnium*, inquit, *quæ dicta ſunt, maximè ferum & indomitum eſt taurorum carnivororum genus. Quod magnitudine quidem domeſticos ſuperat, & celeritate præſtat, & eximiè rufum eſt. Os ad aures uſque diductum eſt. Oculi glauco colore plùs rutilant, quàm in leone. Cornua aliàs ùt aures movet, ſed in pugna firmiter ſiſtit. Pilorum ſeriem inverſam habet, contrà quàm reliqua animalia.* Sequitur, illum aggredi & venari beſtias validiſſimas, & gregibus maximè eſſe infeſtum. Neque aperto *Marte* ſubigi, quia lanceâ & telis non eſt vulnerabilis: ſed in foſſam ſi incidat, aut ſimili dolo capiatur, præ animi ferocia citò ſuffocari. Proinde à *Troglodytis* illi tribui leonis fortitudinem, equi pernicitatem, tauri robur, & vim ferro cedere neſciam. Eadem in *Æliano* reperire eſt, verbis nonnihil mutatis, libri decimi ſeptimi capite quadrageſimo quinto. Sed & pleraque hæc tranſcripſit *Plinius* libri octavi capite vigeſimo primo. *Solinus* quoque, quamvìs hos boves ex *Æthiopia* in *Indiam* transferat perperàm: quæ cum uri deſcriptione quiſquis coſneret, videbit illum ab his tauris differre δὶς διὰ πασῶν. Itaque non conſtat hactenùs uros alibi fuiſſe, quàm in *Hercynia* ſylva, aut locis parùm remotis. Unde *Moſis* ævo *Judæis* innotuiſſe nemo ſibi perſuaſerit. *Moſem* igitur, *Jobum*, & *Balaamum* voce ראם, *reem*, neceſſe eſt aliud ſignificâſſe.

Præterea cùm *Bootius* urum biſonti eâ ſolùm de cauſa præferat, quod, cùm biſons arte humanâ cicuretur, & feritatem exuat, urus manſueſcere neſciat, & indomitæ ſit feritatis: hoc ſaltem debuerat certâ probatione niti. Atqui res eſt in incerto. Nam, ſi uros ad hominem aſſueſcere & manſuefieri negat *Cæſar*, etiam in *Oppiano* biſontes ſunt ἀμαιμάκετον γένεθλον, *indomitum genus.* Et *Solinus*, in capite *De Germania*, biſontes cum uris ità confert, ut, illos, non hos captos aſſerat aſſueſcere manu neſcire. Ità biſontes *Scoticos* deſcribit *Hector Boethius* adeò feros, indomitóſque, atque humanum refugientes conſortium, ut quas herbas, arboréſque, aut frutices, humanâ contrectatas manu, aut halitu perflatas ſenſerint, plurimos deinceps dies fugiant: capti autem arte quàpiam, quod difficillimum eſt, mox paulò præ mœſtitiâ moriantur.

Denique ראם, *reem*, vel רים, *rem*, non eſſe in boum, ſed in caprearum cenſu, *Arabum*, *Chaldæorum*, & veterum *Hebræorum* communi ſuffragio probare mihi eſt obvium. Quod ſi ſemel præſtitero, pudebit, credo, etiam pertinaciſſimos tam univerſo tot gentium conſenſui ſe opponere. Et de *Arabibus* quidem res eſt indubitata. Ità enim *Alcamus*, الريم الظبي الخالص البياض ج ارام Rim, *caprea ſinceræ albedinis*: *Plurale* arâm. Et *Giggeius*, الريم *rim*, Plur. ارام arâm, *albedine purâ candicans dorcas, quales in arenis degunt.* Sed *Damir* uberiùs in capite, الظبي الغزال id eſt, *De caprea, ſeu gazella*, ubi caprearum ſpecies ex coloribus ità diſtinguit:

والظبا مختلفة الالوان وهي ثلثة اصناف صنف يقال له الارام وهي خالصة البياض الواحدة منها ريم ومساكنهم الرمل ويقال انها ضان الظبا لانها اكثر لحوما وشحوما وصنف تسمي العفر والوانها حمر وهي قصار الاعناق وهي اضعف الظبا عدوا وتالف المواضع المرتفعة من الارض والاماكن الصلبة وصنف تسمي الادم طوال الاعناق والقوايم بيض البطون

Diverſi coloris ſunt capreæ. Nempe illarum tres ſunt ſpecies. Prima earum, quæ vocantur arâm; *quæ ſunt ſinceræ albedinis: cujus Singulare eſt* rim. *Hæ in arenis habitant. Eaſdem aiunt caprearum eſſe oves, quia plurimum habent carnis, & pinguedinis. Secunda ſpecies* aphar *dicitur, rubri coloris, brevis colli, inter capreas ad curſum minimè agilis. In celſis & ſalebroſis terræ locis ſolet degere. Tertia ſpecies*, adam *nomine, eſt collo, & pedibus longis, & albo ventre.* Hæc ibi. Quandoque ريم *rim* pro *capreæ catulo* ſumitur. Nam in capite الريم *rim* ſic habet idem *Damir*,

الريم ولد الظبي والجمع ارام قال الشاعر

بها العيذ والارام تمشين خلفها •
واطلاوها ينهضن من كل مجثم •

Rim, *capreæ hinnulus*: *Plurale* arâm. *Unde eſt, quòd* Poeta *dixit*, "*Emicuit caprea nuper enixa* (*Arabicè*, العيذ alii ſcribunt, العايذ quomodo *capream* vocant decimâ vel decimâ quintâ à partu die, atque indè مطفل *mutphil*) *Et* aram, (id eſt, *hinnuli*) *eam ſequebantur, & capreoli ejus conſurgebant ab omni loco.* Ad quæ verba *Damir*, يقول اذا ذهب فرخ جا فرخ *Ità dicunt, cùm, uno hinnulo recedente, alter venit.* Ibidem, الاصمعي *Alaſmæus, Poeta*, quem citavimus, *Scholiaſtes*, à parvis auribus ſic appellatus,

الارام ظبا البيض الخالصة البياض الواحدة ريم وهي يسكن الرمال وهذا

وهذا النوع من الظبا يقال انه ضدانها لانه اكثر شحما ولحما Aram *ſunt capreæ albæ, ſinceræ albedinis, à Singulari* rim. *Degunt in arenis. Capreæ id genus vocantur oves earum, quia adipe & carne abundant.* Vides eadem ab *Alaſmaio* hìc aſſeri, quæ ſuprà à *Damire*. Sequitur, *Arabem* quendam principem, *Zachæum* nomine, *Camili Catienſis* filium, qui obîit anno *Hegiræ* DXLVI, cognominatum fuiſſe قتيل الريم quaſi *rimicidam* dixeris. Haud dubiè, quia caprearum hujus generis venatione maximè delectabatur. Ex quibus hoc ſaltem habemus, ريم *rim* eſſe capreæ ſpeciem, eámque nobiliſſimam, cùm coloris, tum pinguedinis ratione. Nam, ùt in caprea pinguedo, ità candor eximius inprimis placet, & raritas addit pretium. *Geſnerus* de rupi-capris paginâ 292. *Color eis inter fuſcum, & rufum eſt, qui tamen æſtate magìs ad rufum, hyeme ad fuſcum vergit. Memini partim albam, partim nigram, diſtinctis coloribus, videre. Certum eſt, colorem eis per anni tempora mutari. Totæ albæ interdum, ſed rariſſimè conſpiciuntur.* Idem paginâ 308, de dama platycerote, *Color dorſi ſubflavus eſt cum linea nigra per dorſum*, &c. *Latera ejus aliquando maculis albis diſtinguntur, quas ſeneſcens perdit. Fœminæ etiam aliquando totæ albæ ſunt. Silius Italicus* libri decimi tertii verſu 115, de fabuloſa *Capuæ* cerva, quam mille annis vixiſſe fingit;

Cerva fuit raro terris ſpectata colore,
Quæ candore nives, candore anteiret olores.

Nam color ille etiam in cervis quandoque eſt obſervatus, quanquam raro admodum. *Philoſophus* in libro *De coloribus*, Καὶ λευκὸς δή ποτε ὤφθη ἔλαφος, καὶ ἄρκτος· *Etiam albus quandoque viſus eſt & cervus, & urſus.* Contrà *Latinus* Interpres, *Aliquando etiam niger viſus eſt & cervus, & urſus*; quaſi legerit μέλας. Sed vera & neceſſaria eſt lectio, quam noſtri codices exhibent. Nam ibi pluribus diſputat *Philoſophus*, quâ de cauſa pili animalium albeſcant, aut caneſcant. Et ex eo *Plinius*, ubi de cervis, libri octavi capite trigeſimo ſecundo; *Fiunt aliquando & candido colore.* Quod quamvis raro contingat, non tamen eſt ſine exemplo. Cervam enim *Sertorii* candidam fuiſſe ſcribunt veteres magno conſenſu. *Gellius* libri decimi quinti capite vigeſimo ſecundo, *Cerva alba eximiæ pulchritudinis, & vivaciſſimæ celeritatis, à* Luſitano *ei quodam dono data eſt. Plutarchus* in *Sertorio Spanum* vocat illum hominem, & eum novitate coloris obſtupuiſſe narrat, quia tota erat alba: Ἐκπλάγεις (Σπάνος) τῇ καινότητι τῆς χρόας, λευκὴ γὰρ ἦν πᾶσα. *Polyænus* quoque libro octavo, Σερτώριος ἐν Ἰβηρίᾳ νεβρὸν ἐλάφου λευκῆς παρὰ κυνηγῶν δῶρον λαβών· *Cùm in* Hiſpania Sertorius *cervæ candidæ hinnulam à venatoribus dono accepiſſit. Plinius* ubi ſuprà, *Fiunt aliquando & candido colore, qualem fuiſſe traditur* Q. Sertorii *cervam. Pauſanias* etiam in *Arcadicis Romæ* ſe non ſine admiratione vidiſſe teſtatur albos cervos, ſed non rogâſſe unde eſſent advecti. Et *Philoſtrati* libro tertio *Apollonius* & comites prope *Paracam, Indiæ* urbem, paſtorem viderunt, qui albarum cervarum gregem paſcebat. Quin poſteriore ſæculo ad *Geſnerum* ex *Polonia* ſcribebat *Antonius Schenbergerus*; *His Bacchanalibus allata eſt* Cracoviam *cerva tota alba.* Sed pleraque hæc nihil ad noſtras capreas. Nam in his terris ſi cervæ, damæ, aut rupi-capræ quandoque albæ ſunt, non eſt is color toti ſpeciei communis, ſed uni aut alteri individuo peculiaris. Quod evenit certis de cauſis, quæ non ſunt hujus loci. At *Arabicè* ريم *rim* eſt capreæ ſpecies, quæ ſemper albet, nec ſolum albet, ſed & candicat. Hoc enim ſibi volunt, cùm illi tribuunt الخالصة البياضة *ſinceram albedinem.* Eidem hoc proprium eſt, quòd in arenis vivit, quibus ſcatere notum eſt *Arabiæ* ſolitudines. Unde hoc animal colligas maximè eſſe ſolitarium. Et mirari ſubiret, quî fiat, ut capreæ, in illis arenis degentes, præ cæteris pingueſcant, niſi ſcirem illas arenas non eſſe prorſus infœcundas, & in iis multa pullulare, quibus capreæ maximè gaudeant. Quod fortaſſe dabitur docere accuratiùs in Tractatu peculiari *De Sacræ Scripturæ Plantis.* Interim hìc ſufficiat hæc paucula proferre ex *Bellonii Obſervationibus*, libri ſecundi capite quinquageſimo nono: *In ora* Rubri *maris arbuſtum reperimus illi ſimilem, quod* rhamnus altera *dicitur, foliis denſis, ſalſis, ſubalbis*, &c. *Et in arena caprearum, quas* gazellas *appellant, veſtigia cordis figurâ apparebant. Eæ nimirum ex montibus proximis deſcendebant, ut biberent ex fontibus amaris, quos deſcripſimus, & ex illo arbuſto veſcerentur.* Quid, quòd ipſæ arenæ ſunt ipſis pro condimento? *Geſnerus* de rupi-capris, *Conveniunt ſæpe circa petras quaſdam arenoſas, & arenam indè lingunt, ùt villatica pecora ſalem, quo linguæ pituitam defricent, & excitent appetitum.* De his capreis apud *Arabes* vix aliud mihi occurrit, niſi quòd, cùm capite ſurſum elato, arrectíſque auribus, adſtant, id *Arabicè* dicitur اوفد. Sic in *Giauhari*, اوفد الريم *Extulit* rim *caput ſuum, erexitque aures.* Et ipſa actio τοῦ *rim* caput ſic efferentis, & aures arrigentis, vocatur in *Alcamus* ايفاد الريم. Sive ſit is naturalis hujus capreæ ſtatus, aut præ alacritate id faciat. Quò pertinere, quòd ראם, *reem*, vocatur, vero non eſt abſimile. Quippe רם, *ram*, eſt *extolli*. Et *Aleph* in medio quandoque inſeritur. Sic *Zachar.* xiv. 10. וראמה *Et exaltata eſt.* Prov. xxiv. 7. ראמות *Altæ ſunt ſtulto ſapientiæ.* Indè igitur ראמים capreæ, quæ ſolent ità erigi. Quod & רמים ſcribitur abſque *Aleph* medio: ùt *Pſal.* xxii. 22. item *Pſal.* lxxviii. 69. ùt multi volunt. In *Jobo* autem *Aleph* in *Jod* mutatum, quomodo apud *Arabes*, qui ريم *rim* ſcribunt. Sed *Je* habet *Hamza* adſcriptum, ut ſcias mediam Radicalem eſſe *Elif.* Eódem refer *Chaldæum* & *Syrum* ܪܝܡܐ, vel ܪܐܡܐ, quod non ſolùm occurrit pro ראם, *reem*, ſed & pro דישן, *diſon*, Deut. xiv. 5. apud *Syrum*, & *Chaldæos* Paraphraſtas. Quos cum *Hebræo* ſi conferas in *Syro*, & *Onkeloſo* רימא, *rema*, & in *Jonathane* רימנין, *remanin*, reſpondere reperies *Hebræo* דישן, *diſon*, quod vel capreæ eſt genus, vel animal illi congener. *Græci* & *Vulgatus* explicant *pygargum*; Junius, *ſtrepſicerotem*; Pagninus, *damam*; Genevenſes, *capreolum*. Sed hi, quos diximus, רימא, & רימנין, quaſi דישן, *diſon*, ſit idem, quod ראם, *reem*. Nec futili conjecturâ. Nam *Hebræum* דשן; *deſen*, Nomen *pinguedinem*; & דשן, *diſſen*, Verbum *pingueſcere* ſonat. Itaque viſum eſt דישן, *diſon*, animal à *pinguedine* dici, & Synonymum eſſe τοῦ ראם, *reem*, quo ſignificari *Arabes* docent *capreæ genus pingui ſſimum.*

Supereſt, ut probem *Hebræis* quoque ראם, *reem*, eſſe capreæ genus. Et verò jam probavi. Nam illi duo interpretes, qui allati ſunt, *Jonathan*, inquam, & *Onkelos*, linguâ *Chaldæi*, genere *Judæi* erant. Sed nova his argumenta ex *Talmude* petita libet addere, ut res ſit confirmatior. In *Bava Bathra* (cap. 5. fol. 73. b.) inter multa portentoſa mendacia dicit quidam *Rabbi*, חזי לי אורזילא בר יומו דהוי כהר תבור והר תבור כמה הוי ארבע פרס *Viſus eſt mihi hinnulus filius diei ſuæ* (id eſt, illâ ipſâ die natus) *qui erat ùt mons* Thabor. *Et mons* Thabor *quàm latè patet? Quatuor paraſangas. Hinnulus*, maximè capreæ, *Hebræis* in *Pomario* eſt עזל *ozel*, per *Ajin*: unde *Arabibus* غزال *gazâl*, ex *Ajin* facto *Gain* propter punctum ſuperſcriptum; & *Chaldæis* אורזילא, *urzila*, *Ajin* & *Aleph* permutatis, & *Res* addito, ut ſæpe poſt primam Radicalem. Porrò vocem *urzila*, quâ pro *hinnulo* hìc utuntur *Talmudici* poſt *Chaldæos* Paraphraſtas, *Gloſſator* explicat ראם, *reem*. Et verba *Talmudici* textûs, אורזילא בר יומו *hinnulus filius diei ſuæ*, in *Gloſſa* ſic redduntur, ראם בן יום אחד ראית היום נולד Reem *filius diei unius, qui illo ipſo die natus eſt.* Itaque hujus *Gloſſæ* auctoribus *reem* eſt *hinnulus*, quomodo nonnullis *Arabum*, quos citavimus, ريم *rim* eſt ولد الظبي *catulus capreæ.* Et palàm ità uſurpat *Arabs Poëta*, cujus verſus attuli. Et ejuſdem *Talmudici* Tractatûs fol. 74. b. maculoſa quædam cete in textu vocantur אורזילי דימא *hinnuli maris*, & in *Gloſſa* ראמים שבים reemim, *qui ſunt in mari*, ut ſcias *urzile*, ſeu *hinnulos*, & *reemim* pro eodem haberi. Sed & in Tractatu *Zebachim*, ſeu *De Sacrificiis*, cap. 14. fol. 113. b. in ipſo textu *Talmudis* legitur אורזילא דרימא בת יומא Et in *Gloſſa* rurſus, אורזילא הוא ראם. Unde conſtat non *Gloſſatoribus* ſolum, ſed & ipſis *Gemariſtis* ראם, *reem*, eſſe *hinnulum*, aut *hinnuli patrem*. Ab his non multum recedit *Aben Ezra* in *Pſ.* xxii. 22. ubi *reem* non quidem pro *caprea*, ſed pro *ibice* uſurpat, quod animal eſt capreæ congener. Verba ſunt, הראם יפיל עצמו מהר גבוה על קרניו ולא תשברנה Reem *è monte celſo ſuper cornua ſe dejicit, nec ea confringit.*

Probatum eſt hactenùs, *Hebræum* ראם, *reem*, quod, variante Dialecto, *Chaldaicè* רימא, *rema*, & רימנא, *remana*, & *Arabicè* ريم *rim* ſcribitur, non eſſe bovis, ſed capreæ genus, neque ſolùm veteres *Hebræos*, ſed *Chaldæos* etiam, & *Syros*, & *Arabes* ſic uſurpâſſe. Nondum tamen res eſt confecta: quia in caprearum genus vix videtur poſſe quadrare quidquid Scriptura habet de *reem*. Et multa poſſunt objici. *Reem* eſſe procerum animal colligi videtur ex his *Balaami* de *Iſraële*, *Altitudines τοῦ reem illi*, Num. xxiii. 22. & xxiv. 8. At capream deſcribit *Philoſophus* tanquam minimum ex cornigeris animalibus *Hiſtoriæ* libri tertii capite ſecundo. Κερασφόρον, inquit, μικρὸν πάμπαν οὐδὲν ἴσμεν· ἐλάχιστον γάρ ἐστι τῶν γνωριζομένων δορκάς. *Cornigerum animal omnino parvum nullum novimus: omnium enim, quæ novimus, minimum eſt caprea.* In *Jobo* REM ſic deſcribitur, quaſi vires habeat ad arandum ſufficientes; *Num ligabis* τὸν REM *in ſulco loro ſuo? An occabit valles poſt te? Num fides ei, quia magnum eſt robur ejus?* Quod de capreis quis dixerit, quæ defectu virium ab aratro ſunt prorſus immunes, æquè ac capræ domeſticæ, ad quas pertinet veterum Adagium, Ἐλαύνειν αἶγας ἀρότρῳ· quia ſunt infirmiores, quàm ut huic labori pares ſint. Altum eſſe cornu τοῦ *reem* hæc *Davidis* indicant, *Exaltabis cornu meum ùt* τοῦ REEM. At caprearum cornua, utut ſuo modo celſa, quid eximium habebunt, ſi cum cervorum cornibus conferantur? Hoc præcipuum eſt, quòd *reem* petulcum eſt animal, quódque cornibus ſuis ferit obvios; unde eſt, quòd de *Joſepho* dicitur, *Cornua ejus ùt cornua* τοῦ reem, *his feriet populos*; & *David* liberari petit *à cornibus* τῶν *reemim*: cùm caprea ſit animal imbelle, & fugax, quod & ipſa natura rerum, & *Poëtæ* omnes uno ore clamant. *Heradicus Babylonius* apud *Athenæum* libro quinto,

—τῆς ξουθῆς δειλότερος κεμάδος,

Rufâ capreâ timidiores. Virgilius *Æneidos* libro decimo,

—*ſi fortè fugacem*
Conſpexit capream, aut ſurgentem in cornua cervum.

Ovidius *Metamorphoſeos* libri primi Fabulâ octavâ,

Antè niſi in damis capreiſque fugacibus uſus.

Et *Faſtorum* libro quinto,

Imbelléſque capreæ, ſollicitúſque lepus.

Martialis libri decimi *Epigrammate* 65,

Tam diſpar aquilæ columba non eſt,
Nec dorcas rigido fugax leoni.

Gratius in *Cynegetico*,

——*pavidóſque juvat compellere dorcas.*

Proinde capreæ, cervi, hinnuli & lepores *Græcè* communi nomine πτῶκες, id eſt, *pavidi* dicuntur. *Heſychius*, Πτῶκες, δειλοί, λαγωοί, δορκάδες, ἔλαφοι, νεβροί. Et *Philoſophus Hiſtoriæ* libri tertii capite ſecundo. Capreas iis accenſet animalibus, quibus ἄχρηστος πέφυκεν ἡ τῶν κεράτων ἐξοχή, *cornuum eminentia eſt inutilis*; quia, quamvis πρὸς ἔνια μὲν ἀνθιστάμενα τοῖς κέρασιν ἀμύνονται, τὰ θηριώδη, καὶ μάχιμα ἀποδιδράσκει, *nonnullis obſiſtentia cornibus ſe tueantur, tamen feroces pugnacéſque belluas fugiunt.*

Quæ cum ſpecioſè poſſint objici, diluere multum intereſt, & nos fortaſſe facilè dilueremus, ſi natura τοῦ *reem* nobis eſſet planè perſpecta: ſed illum *Arabes* paucis deſcribunt, & brevitate ſuâ noſtram famem excitant, non ſatiant, & plura ſciendi avidos miſerè deſtituunt. Nempe de animali apud ſe notiſſimo non putaverunt opus eſſe ut multa dicerent: & in deſcriptione *Tubetienſis* capreoli, ex quo muſcus elicitur, ferè toti ſunt. Proinde, ſicubi nobis deerunt certæ probationes, liceat agere per conjecturas, donec plus lucis affulgeat. Hoc inprimis eſt obſervandum, latè patere *capreæ* nomen, atque extendi ad damas platycerotes. Ideò libro ſecundo *Dioſcoridis* in capite *De coagulo*, pro verbis, καὶ δορκάδος, καὶ πλατυκέρωτος, *Geſnerus* legendum contendit, καὶ δορκάδος τῆς πλατυκέρωτος. Quomodo etiam ſumunt plerique interpretes, ùt *Ruellius*, & *Marcellus*: quorum ille reddidit, *Capreæ lati-cornis*; hic, *capreæ, quam à latitudine cornuum* platycerota *dicunt.* Et *Hermolaüs* legit in ſuo exemplari δορκάδος τῆς πλατυκέρωτος. Sic *Varronis* corrupta verba *Ruſticorum* libri ſecundi capite primo *Caprarum, quas* Latinè *rotas appellant*, idem *Hermolaüs* ſic reſtituit, *Caprearum, quas platycerotas appellant.* Proinde *Geſnerus* in *Caprea* paginâ 299. *Unum dorcadis nomen utriſque commune eſt: ídque meritò, cùm aliud nihil, quod ſciam, differant quàm cornuum ſpecie, quæ capreis ſimpliciter dictis teretia, alteris lata ſunt: & prætereà magnitudine*; platyceros *enim major eſt.* Pari ratione poteſt *Hebræorum* ראם, *reem*, vel רים, *rem*, & ريم *rim Arabum*, in caprearum cenſu ſic eſſe, ut ſtaturâ tamen ſit major, quàm vulgaribus capreis, & ad cervorum molem accedat. Quin omnes *Arabum* capreas, quas *gazellas* Barbari vocant, noſtris eſſe proceriores plerique credunt. Proinde voces ظبي *dſabi*, & غزال *gazâl*, cùm *capream* ſignificent, multi *Arabicè* doctiſſimi non ſolùm *damam*, ſed & *cervum* interpretantur. Quod in *Giggeio* obſervavi locis, ùt puto, minimùm quinquaginta. Et *Pſ.* ciii. 19. quod in *Arabe* habetur *montes excelſos* للغزلان *gazellis*, *Gabriel Sionita* reddidit *eſſe cervis*; non ità redditurus, niſi obſervâſſet *gazellas*, ſeu *capreas*, in illis locis eſſe cervis magnitudine vel pares, vel ſuppares. Sed & inter *Arabiæ* gazellas τὸν *rim*, ùt pinguedine, ità etiam ſtaturâ eminere valde veriſimile eſt. Atque huc pertinere *Balaami* oraculum de *Iſraële*, תועפות ראם לו, *Illi* populo ſunt *elationes* τοῦ *reem*, id eſt, quales ſunt elationes τοῦ *reem*. Quaſi prædixiſſet fore, ut tam emineret ille populus inter reliquos populos, quàm eminet *reem* inter reliqua caprearum genera,

nera. Niſi quis id referre malit ad id, quod *Arabes* obſervant, ùt ſuprà notavimus, huic animali peculiare eſſe, ut caput & aures multum erigat, & propriâ voce id appellari إيعاد الريم *elationem* aut *eminentiam* τῶ *rim*. Quo exemplo populus *Iſraël*, anteà jacens, & ſub *Ægyptiorum* ſervitute oppreſſus, ſed tum in libertatem à Deo aſſertus, ùt ibidem legitur, reſpirare cœperat, & ſeſe attollere, tanquam in ſublimem gradum paulò poſt evehendus. His poſitis, facilè ſolvetur objectio ſequens ex *Jobi* loco deſumpta. Quidni enim cervus, aut dama, aut animal congener, paríſque molis, vel ſupparis, poſſet ad aratrum adhiberi, niſi obſtaret inſita feritas, quò minùs hominum jugo hâc in parte ſe ſubmitteret? Nec debet ſimpliciter accipi, quod aſſerit Sacer Scriptor, *robur illi magnum eſſe*, quaſi virtute, aut robore inter reliquas feras multum emineat, ſed relativè ad id, de quo agitur, ùt ſolùm ſignificetur illi abundè eſſe virium, ut hanc operam homini præſtet.

Cornua quod attinet, audi quomodo illa deſcribat *Geſnerus* ex *Alberto*, qui ſermone fuit imperitus, non ſcientiâ, &, cùm illo ſæculo vixerit, quo literæ *Arabicæ* florebant multò magìs, quàm *Græcæ*, aut *Latinæ*, ab *Arabibus* multa didicit, ex quibus conflavit magnam partem vaſti operis *De animalibus*. Ex illo igitur ita *Geſnerus* paginâ 106. *Eſt & ſui generis* Avicennæ algazal, *quam* Albertus *damam nominat libro vigeſimo ſecundo his verbis*, " *Dama beſtia eſt magnitudinis " capreæ, figuræ, & pili. Sicut cervus cornua habens, " ſed plana, LONGA, & ACUTA. Eſt autem curſu velox, vitâ provida, CORNUPETA in adverſas ſibi beſtias.* Arabicè *vocatur* algazel. Vides lector *algazelem*, cujus ſpecies eſt *reem*, longa habere & acuta cornua, quibus adverſas beſtias ferit. Unde facilè ſolvetur quidquid fuerat objectum de cornibus τῶ *reem*. Nam, ſi longa ſunt, meritò dixit *David*, *Attolles cornu meum ùt* τῶ *reem*: ſi acuta, & iis ſi feriat adverſas feras, meritò dixit *Moſes* de *Joſepho*, *Cornua* reem *ſunt cornua ejus, quibus feriet populos*; & rurſus *David*, *A cornibus* τῶν reemim *exaudies me*. Quamvìs apud nos damæ & capreæ ſint animal pavidum & fugax, non neceſſe eſt, ut ubique terrarum ſic ſe habeant. Ut hominum pro variis locis, ità etiam ferarum ſunt alii mores. Capram in *Segeſtana* & *Bulgaria* deſcribi notavimus, (c) *cui unicum eſt in fronte cornu*, وتنطح به جميع الحيوان ولا يغلبها شي *& illo impetit omnia animalia: neque ullum eſt, à quo ſuperetur.* Ità *Abngian Attaugidaus*. Et de eadem *Euſtathius*, Ζῶόν ἐστι μικρὸν, ὅμοιον ἐρίφῳ, δειμύταλον σφόδρα· *Parvum eſt animal hœdo ſimile, ſed longè aſperrimum.* Neque minùs mira ſunt, quæ de ovibus & capris refert *Oppianus Cynegeticῶn* libri ſecundi verſu 326,

(c) Cap. xxvi. pag. 919. lin. 16. &c.

Αἰγῶν δ᾽ αὖτε πέλει προβάτων τε πανάγρια φῦλα,
Οὐ πολλὸν τούτων οἴων λασίων τε χιμάρρων
Μείζονες, ἀλλὰ θέειν κραιπνοὶ, σθεναροί τε μάχεσθαι·

Caprarum rurſus oviúmque ſunt admodùm fera ſæcula, non multò hiſce (noſtris) *ovibus, hirſutiſque capris majores, ſed ad currendum pernices, validaque ad pugnandum.* Et paulò poſt in pugnam ruentes ità deſcribit,

Πολλάκι δ᾽ ὁρμηθέντες ἐνὶ ξυλόχοισιν ἔθηκαν
Καὶ σύας αἰθύσσοντας ἐπὶ χθονὸς ἀσπαίροντας.
Ἔστι δ᾽ ὅτ᾽ ἀλλήλοισιν ἐναντίον ἀΐξαντες
Μάρνανται κρατερῶς δὲ πρὸς αἰθέρα δοῦπος ἱκάνει.
Οὐδέ τ᾽ ἀλυξαι θέμις ἔπλετο δηΐον αὐτοῖς·
Νίκην δ᾽ ἀλλήλοις φέρειν ἀτίνακτος ἀνάγκη,
Ἢ νέκυν κεῖσθαι. τοῖον σφισὶ νεῖκος ὄρωρεν.

Sæpe autem, impetu facto, in ſylvis proſtraverunt etiam apros violentos in terra palpitantes. Quandoque etiam in ſeſe invicèm ex adverſo irruentes certant: ingens verò ad cœlum fragor penetrat. Neque licet ipſis hoſtem evitare: ſed victoriam ut alteruter obtineat inconcuſſa eſt neceſſitas, aut mortuus jaceat. Talis inter ipſos oritur contentio. Quale eſt, quod de damis narrat *Martialis* libri quarti *Epigrammate* 35,

Frontibus adverſis molles concurrere damas
Vidimus, & fati ſorte jacere pari.

Et *Epigrammate* ſeptuageſimo quarto ejuſdem libri,

Aſpices imbelles tentent quàm fortia damæ
Prælia? tam timidis quanta ſit ira feris?
In mortem parvis concurrere frontibus audent.
Vis, Cæſar, *damis parcere, mitte canes.*

Quaſi plus periculi ipſæ ſibi mutuò creent, quàm canes infeſtiſſimi. Neque res poteſt eſſe ſuſpecta, cùm in hominum oculis *Romæ* facta ſit in pleno Amphitheatro. Sed & in caprillo genere notiſsima eſt virtus orygis, de quo idem *Poëta* libri decimi tertii *Epigrammate* 95,

Matutinarum non ultima præda ferarum,
Sævus oryx, conſtat quot mihi morte canum?

Vult in matutinis ſpectaculis multos canes ab oryge fuiſſe cæſos, & interemptos, eúmque ideò *ſævum* appellat. Sed *Oppianus* rem explicat multò uberiùs, & quaſi ob oculos ponit libri ſecundi *Cynegeticῶn* verſu 445,

Ἔστι δέ τις δρυμοῖσι περίσκιος, ὀξύκερως θὴρ,
Ἀγρειόθυμος ὄρυξ, κρυερὸς θήρεσσι μάλιστα·

Eſt porrò quædam ſaltibus familiaris, acuto cornu fera, ſævus oryx, feris maximè horrendus. Ità exorſus colorem illi lacteum tribuit, dorſum pingue, acuta & alta cornua, funeſta, nigra, ære, ferro, & ſaxo duriora: unde ad animum tranſiens, illum ità deſcribit;

Θυμὸς δ᾽ αὖτ᾽ ὀρύγεσσιν ὑπέρβιος, ἠδ᾽ ἀπηνής.
Οὔτε γὰρ Σειρίοιο κυνὸς τρομέουσιν ὕλαγμα·
Οὐ συὸς ἀγραύλοιο παρὰ σκοπέλοισι φρύαγμα·
Οὐδὲ μὲν οὐ ταύρου κρατεροῦ μύκημα φοβοῦνται·
Πορδαλίων δ᾽ οὐ γῆρυν ἀμειλίχα πεφρίκασιν·
Οὐδὲ αὐτοῦ φθέγγοιτο μέγα βρύχημα λέοντος·
Οὐδὲ βροτῶν ἀλέγουσιν ἀναιδείῃσι νόοιο·
Πολλάκι δ᾽ ἐν κρημνοῖσιν ἀπέφθιτο καρτερὸς ἀνὴρ
Θηρητὴρ, ὀρύγεσσι δαφοινοῖς ἀντιβολήσας.

Quæ nos *Latinis* verſibus totidem jam olim ità expreſſimus,

Mens origum intrepida eſt, animúſq; ad prælia natus.
Nam neque terret eos canis allatrantis hiatus:
Nec ſcopulos metuunt apro frendente ſonantes:
Sed neque cùm taurus gravè mugiit ore minaci:
Aut trucibus pardi ſylvas ululatibus implent:
Nec fugiunt, poſtquàm accenſâ leo rugiit irâ.
Non homines, tanta eſt animi fiducia, curant.
Sæpe etiam genus acre orygum telo impetere auſus
Robuſtus venator obit, de rupe volutus.

Indè pugnæ genus graphicè depingit his verbis,

Ὁππότε δ᾽ ἀθρήσειεν ὄρυξ κρατερόφρονα θῆρα,
Ἢ σῦν χαυλιόδοντ᾽, ἢ καρχαρόδοντα λέοντα,
Ἢ κρυερῶν ἄρκτων ὀλοὸν θράσος, αὐτίκ᾽ ἄρ᾽ αἶψα
Νευστάζει κεφαλῄ τε, μέτωπά τε πάμπαν ἐρείδει
Τεινάμενος, πήξας τε περὶ χθονὶ πικρὰ βέλεμνα,
Ἐσσύμενον μίμνει. τὸν δ᾽ ὤλεσε κρατὸς ἐρωῇ.

Ubi autem conſpexit oryx intrepidam feram, aut exertis aprum, aut acutis dentibus leonem, aut horrendorum urſorum pernicioſam audaciam, mox ad terram caput inclinat, faciémque extenſam prorſus defigit, fixiſque in terram amaris telis, irruentem expectat. Illum autem interimit capitis impetu. Scripſi κρατὸς ἐρωῇ *capitis impetu*, pro γαστρὸς ἐρωῇ *ventris impetu*; quod nihil ad rem: ut neque alia lectio, quam è margine, ubi erat olim, in textum inſeruerunt,

——— τὸν δ᾽ ὤλεσε πρῶτος ἐναίρων,

Illum interimit primus ſpolians. Jam, ſi quæras, quomodo id fiat, ut irruentem feram oryx capitis impetu interimat, ſequentia planiùs docebunt.

Δόχμια γὰρ κλίνας βαιὸν κερόεντα μέτωπα,

Τάχεσιν ὀξυτέροις δεδοκημένος ἔμπεσε θηρί.
Αὐτὰρ ὅγ᾽ οὐκ ἀλέγει· κατὰ δ᾽ ἄσχετον ἰθὺς ὀρούει,
Ὀξέσι στερεκῶς συνερειδόμενος σκοπέλοισιν.

Obliquè enim cornutam frontem paulùm inclinans, armis acutis obſervans in feram irruit. Nihil curat ſcilicet: ſed ex adverſo irrevocabiliter & rectà fertur, acutis rigens, & firmatus ſcopulis. Nempe, inquit, ùt fortis venator leonem irruentem venabulo exceptum transfigit:

Ὣς ὄρυγες μίμνουσιν ἐπεσσυμένους τότε θῆρας,
Αὐτοφόνους, σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσι δαμέντας.
Ῥεῖα γὰρ ἐν στέρνοισιν ὀλισθαίνουσιν ἀκωκαί.

Ità oryges feras ſuſtinent tunc irruentes, ſuæ cædis auctores, & propriâ temeritate domitas. Facilè enim in pectora penetrant cuſpides. Reliqua ibi videat, qui harum rerum curioſus eſt. Vereor enim, nè lectori tædioſa ſit tam longa digreſſio: quamvìs non fruſtrà hæc exſcribamus. *Hebræos* enim ſuſpicor nomine ראם, *reem*, præter capreæ genus candidæ, & pinguis, quam ex *Arabibus* deſcripſimus, inſuper hoc animal ſignificâſſe, quia illi eſt ſimillimum. Primò enim oryges in genere capreis fuiſſe ſimiles in confeſſo eſt. *Heſychius* enim ità confert, Ὄρυξ, ζῶόν τι τετράπουν, δορκάδι κατὰ τὴν χροιὰν παραπλήσιον· *Oryx, animal quoddam quadrupes, capreæ colore ſimile.* Et in caprarum ſylveſtrium genere ponit *Plinius* libri octavi capite quinquageſimo tertio: *Capræ*, inquit, *in plurimas ſimilitudines transfigurantur. Sunt capreæ, ſunt rupicapræ, ſunt ibices*, &c. *Sunt & oryges.* Et diſertè Albertus, *Oryx beſtia eſt capreæ ſimilis*, &c. Ut de *Bellonio* taceam, cui oryges cum *Arabum gazellis* ſunt idem animal. Secundò, ראם, *reem*, propriè dictus, id ريم *rim Arabum*, eſt candidiſſimus. Ità etiam eſt, oryx *Oppiani*,

Τοῦ δ᾽ ἤτοι χροιὴ μὲν ἄτ᾽ εἰαρινοῖο γάλακτος,
Μούναις ἀμφὶ πρόσωπα μελαινομένῃσι παρειαῖς·

Nigricat huic facies, reliquo ſed corpore qualis
Verno in lacte color, candore notabilis ipſo eſt.

Tertiò, ريم *rim* pingueſcit admodùm, & ſaginæ ratione dicitur eſſe caprearum ovis: ità de oryge addit *Oppianus*,

Διπλὰ δέ οἱ μετόπισθε μετάφρενα πίονα δημῷ,
Illi ſpina duplex multa eſt diſtenta ſaginâ.

Quartò, longa & acuta cornua, quæ *Arabum gazellis* deſcripſimus, etiam habet oryx. Idem *Oppianus*,

Ὀξεῖαι κεράων δὲ μετώπιον ἀντέλλουσιν
Αἰχμαί, πευκεδαναί, μελανόχροον εἶδος ἔχουσαι
Καὶ χαλκοῦ θηκτοῖο, σιδήρου τε κρυεροῖο,
Πέτρου τ᾽ ὀκρυόεντος ἀρειότεραι πεφύασιν.

In ſublime ſuper frontem conſurgit acutâ
Cuſpide mortiferum cornu: color ater, & illi
Durities invicta, rigórque eſt, qualis in ære,
Aut ſilice, aut ferro, vano quod tunditur ictu.

Proinde *Simi Æthiopes* orygum cornibus pugnabant, ùt alii gladiis ferreis. *Agatharchides* capite vigeſimo ſexto, ubi de *Struthophagis*, Πολεμοῦνται δὲ ὑπὸ τῶν Σιμῶν· οὗτοι τοῖς τῶν ὀρύγων κέρασιν ὅπλοις χρῶνται μεγάλοις, καὶ τμητικοῖς οὖσι· *Illis bella inferunt* Simi; *qui pro telis utuntur orygum cornibus, quæ grandia ſunt, & ad incidendum peracuta.* Fallitur itaque *Diodorus* libri tertii paginâ 113, ubi pro *Simis Struthophagos* orygum cornibus inſtruit. Verba ſunt, Ὑπὸ δὲ τῶν Σιμῶν ὀνομαζομένων Αἰθιόπων πολεμούμενοι οἱ Στρουθοφάγοι, διακινδυνεύουσι πρὸς τοὺς ἐπιτιθεμένους, ὅπλοις ἀμυντηρίοις χρώμενοι τοῖς τῶν ὀρύγων κέρασι. *Ab iis autem Æthiopibus, qui* Simi *dicuntur, bello impetiti* Struthophagi, *in irruentes* Simos, *non aliis ad vim propulſandam armis inſtructi, dimicant, quàm cornibus orygum.* Fallitur etiam *Strabo* libro decimo ſexto, ubi pro *Simis Silos* vocat, niſi ſit ſcribarum mendum: Πολεμοῦσι δὲ τούτοις, inquit, οἱ Σίλοι καλούμενοι Αἰθίοπες, κέρασιν ὀρύγων ὅπλοις χρώμενοι· *Cum iis bellum gerunt, qui* Sili *dicuntur* Æthiopes, *orygum cornibus pro armis uſi.* Porrò *Simi* illi *Struthophagis* vicini ſunt *Auxumitæ*, ut quidem puto: quia, præter locorum ſitum in *Ptolemæo*, ſuadet id συνωνυμία. Nam *Auxume Arabicè* eſt حسوم *chaſcum*. Ità vocat totus *Oriens*. Hiſpani *Chazumo* ſcribunt. Et incolæ חשומין. *Arabicè* حسوميون. Quo nomine vel *naſi ſimitas* ſignificatur, vel vitium illi proximum, nempe cùm odoratu caret naſus propter fractam aut depreſſam in ſummo naſo cartilaginem. Quo vitio qui laborat *Gallicè* dicitur *punais*. Quod cùm ſimis ſæpe accidat, *Græci* vetuſtiores pro *Chaſchumiis* Σιμοὺς, id eſt, *Simos*, appellaverunt. His igitur *Simis* arma fuêre cornua orygum, quibus refertam eſſe regionem teſtantur *Agatharchides* & *Diodorus*. Horum cornuum durities cùm tanta ſit, fabuloſum eſſe puto, quòd *Commodum* ſcribit *Lampridius* virium ad conficiendas feras tantarum fuiſſe, ut orygis cornu haſtâ transmiſerit. Ab hoc cornu ipſum animal *Græci* ὄρυγα dixerunt, & *Latini* SUBULONEM, vel contractè SUBLONEM, tanquam à *Subula*. Gloſſæ, *Sublones*, ὄρυγες, θήλεια, ἐργαλεῖα τε (pro quo legendum *Caſaubonus* rectè monet, ὄρυγες, θηρία, ἐργαλεῖά τε) *feræ, & artificum inſtrumenta*, nempe foſſoria. Nam ὄρυξ propriè dicitur *Græcis* inſtrumentum foſſorium acutum, quo terra eruitur, & lapides fodiuntur. *Oppopa* ὄρυξ exponitur in *Gloſſis*, vel *uppupa*, cujus uſus in lapidicinis apud *Plautum*. *Heſychius* ὄρυγα exponit λαοξοικὸν σκεῦος, ἢ σκαφίς εἶδος, inſtrumentum ſcilicet ferreum acutum, quo lapides primo rudimento punguntur priùs quàm poliantur. *Subulas* quoque *Latini* appellârunt, unde *ſubulis impoſiti lapides* apud Auctores *De limitibus*. Hæc pluribus *Salmaſius* in *Solinum* paginâ 223. Ex quibus conſtat *orygem* & *ſubulonem* dictum fuiſſe hoc animal; quia cornu habet inſtar ſubulæ, aut inſtar τῶ ὄρυγος, ſive foſſorum, ſive lapicidarum. Ità *Chaldæum* & *Syrum* ܪܝܡܐ (quod alii *capream* reddunt, alii *pygargum*, alii *alcen*, alii τράγελαφον, alii *ibicem*, alii *orygem*, alii *damam*, alii *hircum ſylveſtrem*, alii *camelo-pardalim*, & quid non?) videtur eſſe *oryx*, quia דעץ, & contractè דץ, eſt *transfigere*. Indè igitur דעיץ, & contractè דיץ, eſt *animal, quod cornu ſuo fodit, & figit*. Veram eſſe hanc conjecturam patet ex *Samaritana* Paraphraſi, in qua pro *Chaldæo* דיץ plenè ſcribitur [Samaritan] *Deut.* xiv. 5. quaſi *transfixorem* dixeris. Cum igitur probaverim hactenus *Oppiani* orygem colore pili, pinguedine, & cornibus, τῶ *reem* eſſe ſimilem, puto *Hebræos* nomen *reem*, quo capreæ genus nominant, etiam illi orygi indidiſſe, atque huic magìs propriè convenire, quæ de robore & ferociâ τῶ *reem* in Scriptura dicuntur. Hanc enim orygis eſſe naturam abundè docent quæ ex *Martiali* & *Oppiano* adduximus. Sed & plerumque major fuit ſtatura orygis, quem dicit *Herodotus* ad bovis magnitudinem accedere. Et *Oppianus* rhinocerotem illo non eſſe multò majorem. Sic plana erunt omnia, quæ de ראם, *reem*, tradunt ſacri Scriptores. Et patebit inſuper cur *Græci* interpretes ראם μονοκέρωτα reddiderint: quia nimirum ὄρυξ quandoque eſt unicornis, ùt ex *Ariſtotele* & *Plinio* conſtat. Fruſtrà orygem objeceris nonnunquam cicurari. Et in *Ptolemæi* pompa apud *Callixenum Rhodium* (d) orygum fuiſſe bigas. Et in *Horo Apolline* (e) veteres *Ægypti* Reges deſcribi ἐπικρατοῦντες τούτου τοῦ ζώου. Neque enim *Jobus* abſolutè negat רים, *rem*, poſſe cicurari, ſed ità cicurari negat, ut aratro inſerviat. Et, cicuretur licèt, naturâ ſuâ tamen valde ferus eſt. Unde *Martiali ſævus oryx*. Et *Oppiano* ἀγριόθυμος ὄρυξ, &

(d) Athen. lib. 5.
(e) Horus lib. 1. cap. 46.

Θυμὸς δ᾽ αὖτ᾽ ὀρύγεσσιν ὑπέρβιος, ἠδ᾽ ἀπηνής.

At oryx, inquies, peregrinum eſt animal, æquè ac urus, & rhinoceros. *Herodotus* enim libro quarto

oryges cenſet in iis animalibus, quæ ad *Tritonis* fluminis ortum in *Africa* procreantur. Et *Plinius* libri decimi capite ſeptuageſimo tertio, *Orygem perpetuò ſitientem* Africæ *generant*, &c. Et paulò poſt, Getuli *latrones eo durant auxilio, repertis in corpore eorum ſaluberrimi liquoris veſicis.* Unde *Juvenalis* Satyrâ undecimâ,

—— *&* Getulus *oryx.*

(f) Cap. 26. (g) Lib. 16. (h) Lib. 3. (i) Lib. 10.

Alii orygem *Æthiopiæ* interiori adſcribunt, ùt (f) *Agatharchides*, (g) *Strabo*, (h) *Diodorus*, (i) *Heliodorus*. Fateor, ſed & oryx *Ægyptium* fuit animal, aut *Ægyptiis* notiſſimum. *Plinius* libri ſecundi capite quadrageſimo, *Orygem appellat* Ægyptus *feram, quam in exortu ejus* (Caniculæ) *contrà ſtare & contueri tradit, ac velut adorare cùm ſternuerit.* Ælianus *Hiſtoriæ* libri ſeptimi capite octavo, Αἰγυπτίων ἀκούω λεγόντων τὸν ὄρυγα συνιέναι τὴν τοῦ Σειρίου ἐπιτολὴν πρῶτον, καὶ μαρτυρεῖσθαι τῷ πταρμῷ αὐτόν· Ægyptios *audivi aſſerentes orygem Caniculæ ortum primùm animadvertere, & ſternutamento teſtari.* *Plutarchus* quoque in libro *Utra anim.* *Ægyptios* tradit μυθολογεῖν περὶ τοῦ ὄρυγος, ὡς φωνὴν ἀφιέντος, ἡμέρας ἐκείνης, καὶ ὥρας, ἧς ἐπιτέλλει τὸ ἄστρον, ὃ Σῶθιν αὐτοὶ, Κύνα δὲ, καὶ Σείριον ἡμεῖς καλοῦμεν· *fabulari de oryge, illum vocem emittere, quo die, & horâ oritur illud aſtrum, quod ipſi* Sothim, *nos* Canem, *&* Sirium *appellamus.* Rurſus *Ælianus* libri decimi capite vigeſimo octavo, Ἀποστραφεὶς πρὸς τὴν ἀνατολὴν τὴν τοῦ Ἡλίου, τὰ περιττὰ τῆς ἑαυτοῦ τροφῆς ἐκθλίβει, φασὶν Αἰγύπτιοι· *Ad orientem Solem converſus, alimenti ſuperflua* (id eſt, excrementa) *excernit, ùt aiunt* Ægyptii. Unde eſt, quòd *Serapidis*, id eſt, *Solis* Sacerdotibus, maximè erat odioſus. Et in *Hori Hieroglyphicis* libri primi capite quadrageſimo ſexto ἀκαθαρσίαν *impuritatem* oryge ſignificari legas; quia, oriente Lunâ, ἀτενίζων εἰς τὴν Θεὸν κραυγὴν ποιεῖται, *Deam intentis oculis contuens clamorem edit*, ac ſi eam execraretur. Et, terram prioribus pedibus ſuffodiens, ζωγραφεῖ ἑαυτοῦ τὰς κόρας, ὥσπερεὶ ἀγανακτῶν, καὶ μὴ βουλόμενος ἰδεῖν τὴν τῆς Θεοῦ ἀνατολὴν, *pingit pupillas ſuas tanquam indignabundus, nec Deæ exortum videre volens.* Quod cùm ſit abſurdum, pro ζωγραφεῖ fortaſſe legendum ἀφαρεῖ, *abſcondit pupillas ſuas*, oculos claudendo, vel demittendo. Sequitur idem facere in exortu Solis. Unde eſt, quòd οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς, τοῦ ὡροσκόπου σημαίνοντος αὐτοῖς τὴν ἀνατολὴν, ἐπικαθίσαντες τούτῳ τῷ ζώῳ, διὰ μέσου αὐτοῦ, ὥσπερ γνωμόνων, τὴν τῆς ἀνατολῆς ἀκρίβειαν ἐγνώριζον. Quorum verborum ſenſus erit multò apertior, ſi pro ἐπικαθίσαντες, mutato Caſu, & Numero, legas ἐπικαθίσαντος, nempe τοῦ ὡροσκόπου. Sic enim ſignificabunt veteres, Reges per hoc animal tanquam per quoſdam gnomones momentum exortûs accuratè noviſſe, id edoctos ab Horoſcopo, id eſt, horarum inſpectore, huic animali inſidente. Ita ut non ipſi Reges, quod ſtatuit vulgata lectio, ſed Horoſcopus, orygi inſidens, Reges monuerit de proximo exortûs tempore. Ibidem Sacerdotes orygem, ùt Deæ adverſarium, μόνον τῶν κτηνῶν ἀσφράγιστον ἐσθίουσιν, *ſolum pecudum non ſignatum comedunt.* Quod alioqui ſub pœna mortis vetitum fuiſſe docet *Herodotus* libri ſecundi capite trigeſimo octavo. Inter pecudes, nempe feras, cenſetur oryx: ùt *Columellæ* libri decimi capite primo, *Feræ pecudes, ùt capreoli, damæque, nec minùs orygum cervorùmque genera.* Ultima cauſa, cur orygem oderint *Ægyptii*, ab *Horo* hæc affertur, quòd, cùm bibit, aquam turbat τοῖς χείλεσιν *labiis.* Imò τοῖς χηλαῖς *fiſſis unguibus*, id eſt, τοῖς ποσὶν *pedibus*, ùt paulò poſt explicatur. Ex his liquet *Ægyptiis* jam olim notiſſimum fuiſſe orygem, ac proinde etiam *Judæis*, qui non ſolùm erant vicini, ſed & in *Ægypto* captivi diu hæſerant, & cum *Ægyptiis* ſub *Solomone*, & Regum aliis, arctiſſimum fœdus contraxerant. Proinde תאו, *theo*, vel תוא, *tho*, unum ex animalibus, cujus eſum *Judæis* Lex *Moſis* conceſſerat, non ſolùm *Seniores*, ſed & *Aquila*, *Symmachus*, *Theodotion*, & *Hieronymus* ὄρυγα *orygem* interpretati ſunt. Quàm bene non jam quæro; nam capite proximo id fiet: ſed ſolùm hinc colligo, ex horum omnium ſententia orygem *Judæis* fuiſſe notum. Tertium objici poſſe video, nempe Scripturæ loca, ex quibus *Bootius* ſe putat collegiſſe ראם, *reem*, eſſe animal bovi aliquo modo congener. Quæ fatebor ſuum pondus habere, modò is viciſſim agnoſcat animalia cervini generis cum natura bovis ſylveſtris aliquid habere commune. Quod *Arabes* rotundè ſcribunt, & ſine verborum ambagibus. *Damir* in capite, البقر الوحشي id eſt, *De bove fero*, هذا النوع اربعة اصناف المها والايل واليحمور والثيتل *Animalium hujus generis quatuor ſunt ſpecies, nempe* maha, *&* agil (id eſt, *cervus*) *&* jachmur, *&* thaithal. Et in capite ايل *ajil*, ſeu *De cervo*, الظاهر انه بقر الوحشي والايل لغة ويقال هو الذي يسمي بالفارسية كوزن واكثر احواله شبيه ببقر الوحش *Putet eſſe bovem ferum. Per quandam Dialectum vocatur* agil. *Et dicitur eſſe id animal, quod* Perſæ GAUZAN *vocant, bovi fero in plerisque ſimile.* Alkazuinius, ايل هو المعز الجبلي. اكثر احواله شبيه بقر الوحش *Ajil* (cervus) *capræ montanæ genus eſt, quod feri bovis habet pleraſque conditiones.* Sed, quod mirere magìs, idem in capite بقر الوحش *De bove fero*, neque bubalum, neque urum, neque bonaſum, aut biſontem, neque ullum aliud feri bovis genus deſcribit, ſed ſolum cervum. Nempe initium tale eſt, بقر الوحش يقال له بالفارسية كوزن له قرنا عظيم ذو شعب كل سنة ينبت علي قرنه شعبة زايدة وقرنه مصمت بخلوف قرون ساير الحيوانات فان قرونها مجوفة *Bos ferus* Perſicè *dicitur* GAUZAN. *Cornu ejus* (id eſt, cornua) *magnum, & ramoſum eſt. Et novi rami quotannìs illi adnaſcuntur. Solidúmque eſt illud cornu: contrà quàm reliqua animalia, quæ cornua habent concava.* Sequitur illum Muſicâ ità delectari, ut ad ſagittas, quibus interim impetitur, non advertat. Et auribus elatis valde eſſe attentum, ſed remiſſis penè ſurdum. Et, cùm ægrotat, viperarum eſu ſanari, ſolo capite omiſſo. Et illas halitu ſuo ad ſe allicere. Et quædam alia adduntur, ex quibus palàm conſtat *bovis feri* nomine cervum deſcribi. *Cæſar* etiam libro ſexto, ubi de feris *Hercyniæ* ſylvæ; *Eſt bos cervi figurâ*, &c. *Bovem* non vocâſſet animal cervi figurâ, niſi bovem & cervum cognata eſſe animalia crediſſet.

CAPUT VIGESIMUM OCTAVUM.

Probatur תוא, *tho*, vel תאו, *theo*, potiùs eſſe *Orygem*, quàm *Bovem ſylveſtrem.*

Aliis תוא, tho, *vel* תאו, theo, *bos ſylveſtris: ſed oryx* Senioribus, Aquilæ, Symmacho, Theodotioni, *&* Hieronymo; *quod magìs placet: quia* Deut xiv. 5. *eſt inter cervinas ſpecies; & in* Judæa *bos ſylveſtris nullus. Nec edulis eſt, nec laqueo capitur, ſed foveâ.* Syrus *quoque pro* oryge *ſumit. Nomen* תוא, tho, *vel* תאו, theo, *à voce factum, ùt* θῶες, *&* θωΰσσειν. Heſychius *emendatus. Clamor in oryge cur obſervetur.* Eſ li. 20. *cur* תוא, *tho*, beta *redditum. Conjecturæ* Hieronymi, *&* Buxtorfii. *Cur ibidem* מכמר, *pro* reti, *Græci* ſemi-coctum, *& Syrus* flaccidum *reddat.* Languidior betâ. Betiſſare, *&* lachaniſſare, *pro* languere. Gloſſæ *in voce* λαχανίζειν *à* Caſaubono *minùs rectè emendatæ. Alia emendatio. In* Chaldæum *interpretem conjectura.*

ORyx alio nomine dicitur תאו, *theo*, vel תוא, *tho*, ſi veteribus credimus. Nam *Deut.* xiv. 5. תאו *theo*, Seniores reddunt ὄρυγα & *Hieronymus orygem.* Et *Eſ.* li. 20. pro *Hebræis* כתוא מכמר, in *Aquila* legebatur, Ὡς ὄρυξ ἠμφιβληστρευμένος, in *Symmacho*, Ὡς ὄρυξ ἐν ἀμφιβλήστρῳ· in *Theodotione*, Ὡς ὄρυξ συνειλημμένος, ut in *Vulgato*, *Sicut oryx illaqueatus.* Nempe ex תאו factum creditur תוא per Metatheſim; quomodo כשב ex כבש *agnus.* At alii תוא, vel תאו, *bovem ſylveſtrem* reddunt. Id enim eſſe putatur in *Onkelo* תורבלא, in *Jonathane* תורבר, & in *Arabibus* الثيتل Nam ad verbum תור בלא *eſt bos ſylvæ*, תור בר *bos agri*, & الثيتل una è quatuor bovis feri ſpeciebus apud *Damirem.* Indè eſt, quòd תאו *bubalum*, aut *bovem ſylveſtrem*, explicant plerique recentiorum.

Sunt tamen cauſæ plures, cur mihi placeat magìs prior interpretatio. 1. Quòd *Deut.* xiv. 5. תאו poni video inter ſpecies cervorum & caprarum ſylveſtrium. Et è ſeptem ferarum nominibus, quæ in uno verſu leguntur, *Chaldæos*, *Syros*, & *Arabes* cætera ſex ad cervos aut capras referre: unde hoc etiam eódem eſſe referendum valde veriſsimili ratione colligitur. 2. In *Judæa*, & vicinis locis, nullos fuiſſe ſylveſtres boves jam ſuprà (a) obſervavimus: & horum præcipuæ ſpecies, urus, biſon, bonaſus ſunt feræ frigidi climatis. Bubalus quidem degit potiùs in *Auſtralibus* locis: ſed is videtur olim latuiſſe in remotiſsimis regionibus, *Indiæ* putà, vel *Perſidis.* Saltem ante *Chriſti* tempora nullus occurrit, qui inter bovis feri ſpecies bubalum nominaverit, aut deſcripſerit. *Græcis* vetuſtioribus aliud erat βούβαλος, vel βούβαλις, nempe *capræ ſylveſtris* genus, ùt ſuprà (b) probavimus. Et *bubali* nomen *Arabicum* جاموس *giamus*, Plur. جواميس *giawamis*, deflexum eſt ex *Perſico* كاوميش *caumis*, vel *gaumis*, id eſt, *vacca fera.* Itaque à *Perſis* cum ſuo nomine ad *Arabes* videtur deductus, unde paulatim ad *Europæos.* 3. In *Judæorum* cibis cenſetur תאו *Deut.* xiv. 5. quod de bubalo vix crediderim, cujus eſum communi ſuffragio omnes execrari video. *Damir*, اكل لحمه يولد القمل *Pars prima.* *Eſus carnis ejus generat pediculos.* Petrus Creſcentienſis, *Carnes bubalinæ nimiùm melancholicæ ſunt, & nè boni quidem ſaporis, quare parùm probantur. Crudæ adhuc formâ, & colore non adeò indecoræ ſunt, coctæ vero omnino.* Johannes Baptiſta Fiera,

> *Bubalus hinc abeat, nève intret prandia noſtra:*
> *Non edat hunc quiſquam, ſub juga ſemper eat.*

4. תוא laqueo capitur *Eſ.* li. 20. quod de bove fero nemo dixerit. Illos enim foveâ capi, aut ſimili arte ſcribunt veteres, nuſquam retibus, cùm ſit validius animal, quàm ut poſſit retibus detineri. Hinc de *Æthiopum* bubus feris *Agatharchides* capite trigeſimo nono, Τὸ δ᾽ εἰς ὄρυγμα ἐμπεσὸν, ἤ τινα δόλον τούτῳ παραπλήσιον, &c. Et *Diodorus* libro tertio, Τὸ δ᾽ εἰς ὄρυγμα πεσόν. Et *Ælianus* libri decimi ſeptimi capite quadrageſimo quinto, Τάφρους αὐλαῖς κρυπτὰς ἐργάζονται βαθείας, καὶ ταύταις αὐτοὺς ἐλλοχῶσιν. Et *Plinius* libri octavi capite vigeſimo primo, *Ipſi non aliter quàm foveis capti*, &c. Et *Cæſar* libro ſexto de uris in *Hercynia* ſylva, *Hos ſtudioſè foveis captos interficiunt.* Et *Albertus* libro vigeſimo ſecundo de zubrone, uri ſpecie in *Illyrico*; *Capi aliter non poteſt, quàm foveis, aut venatore circa craſſiſsimi trunci arborem circumeunte*, &c. Hæc illi: ex quibus conſtat verum id eſſe, quod diximus, boves feros non capi retibus, aut plagis, ſed effoſsâ foveâ. At de cervino & caprillo genere planè ſecùs. Cervos enim, damas, capreas, ac proinde etiam oryges, partim ex ipſa Scriptura, partim aliunde probavimus tam retibus, quàm canibus capi. 5. Præter *Seniorum*, *Aquilæ*, *Symmachi*, & *Theodotionis* cum *Hieronymo* conſenſum, habemus inſuper *Syrum* interpretem, in quo תאו eſt ܝܡܪܐ, quâ voce, contractâ ex ܝܚܡܘܪܐ, *orygem* ſignificari jam antè (c) monuimus. Et fortaſſe id ipſum fuit *Chaldæis* תורבלא, & תורבר, & *Arabibus* الثيتل Quidni enim in boum ferorum cenſu ab illis poni potuerit oryx, æquè ac cervus, & *jachmur*? Præterea الثيتل pro ibicis ſpecie ſumi diſertè docent *Lexicographi.* *Alcamus*, الثيتل الوعل او مسنه او ذكر الاروي او جنس من بقر الوحش Thſaithal, *ibex, aut qui annoſus eſt in hoc genere, aut mas alorvia* (quæ eſt ibicis fœmina) *aut bovis feri genus.* Golius ex Giauhari, *Caper montanus, oryx, bos montanus, ſpecies hujus*, &c. 6. Fallor, aut nomen תאו, *theo*, vel תוא, *tho*, eſt à voce factum. Sic *Græcè* θῶες, & θωΰσσειν, ſunt voces ὀνοματοποιητικαί. Fortaſſe etiam *jettæ*, ſylveſtris hirci genus in *Creta*, nomen à clamore ſumpſerunt. *Heſychius*, Ἴτθας, πατέρας (lego πτύργας) Κρῆτες, ἢ τοὺς ἀγρίους τράγους. Et in avibus ταῶς *pavo*, ſi *Varroni* fides. Nec fruſtrà in oryge clamor obſervatur, quem edit ſcilicet in ortu ſiderum. *Plutarchus* enim ſuprà (d) nos docuit orygem in ortu *Caniculæ* φωνὴν ἀφιέναι *vocem emittere*: & *Horus* (e) κραυγὴν ποιεῖσθαι *clamorem edere*, cùm Luna & Sol exoriuntur.

In *Eſaiæ* loco de oryge illaqueato immane quantum nonnulli interpretes à *Prophetæ* verbis diſceſſerint, quibus *Judæos* animo defectos jacere dicit in compitis כתוא מכמר *ùt orygem* in *reti*, ſupple *detentum*, *& implicitum*: unde ſe expedire cùm fruſtrà conatus eſt; quid ſupereſt, quàm ut inutili labore victus tandem fatiſcat, & humì jaceat. Quæ cum plana ſint, & obvia, quorſum pro *Hebræis* כתוא מכמר *ùt oryx* in *reti*, vel *irretitus*, *Græci* habent ὡς σεῦτλον, vel ὡς σευτλίον ἡμίεφθον, *ùt beta ſemi-cocta*: & *Syrus*,

ܐܝܟ

(a) Cap. xxvi. pag. 933. lin. 16. &c. & cap. xxvii. pag. 960. lin. 10, &c.

(b) Cap. xxii. pag. 910. lin. 35. &c.

(c) Cap. xxvii. pag. 970. lin. 39. &c.

(d) Cap. xxvi. pag. 946. lin. 20. &c.

(e) Ibid. lin. 2?. &c.